

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 31.03.2018. GODINE

Sarajevo, juni/ lipanj 2018. godine

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba

Pri korištenju podataka iz ove Informacija korisnici su obavezni navesti izvor.
Ova Informacija izrađena je na osnovu podataka koje su subjekti bankarskog sistema Federacije Bosne i Hercegovine dostavili Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, tako da isti odgovaraju za izvještajne podatke korištene u ovoj Informaciji. Obzirom na informativnu namjenu ovog dokumenta, svi zaključci koje korisnici ove Informacije izvedu na osnovu datih informacija i podataka vlastiti su zaključci korisnika.

Za sve informacije kontaktirati:
AGENCIJU ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćenice i termini:

AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CAMELS	Jedinstveni interni sistem za procjenu banaka koji uključuje osnovne komponente: kapital, kvalitet aktive, upravljanje i rukovođenje, profitabilnost, likvidnost i osjetljivost na tržišne rizike
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEDB	Razvojna banka Vijeća Europe (Council of Europe Development Bank)
CRK	Centralni registar kredita u BiH
DEG	Deutsche Investitions - und Entwicklungsgesellschaft (Njemačko društvo za investicije i razvoj)
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Evropski fond za Jugoistočnu Evropu)
EIB	European Investment Bank (Evropska investicijska banka)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange risk (Devizni rizik)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
OKR	Opći kreditni rizik
PKG	Potencijalni kreditni gubici
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SPNiFTA	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH
UO	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o leasingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama
ZoZKFU	Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:.....	2
Spisak tabela:.....	5
Spisak grafikona:.....	6
UVOD	7
SAŽETAK.....	9
1. BANKARSKI SEKTOR	12
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH	12
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	12
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće	12
1.1.3. Kadrovska struktura.....	14
1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	15
1.2.1. Bilans stanja.....	16
1.2.2. Obaveze	20
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala.....	23
1.2.4. Aktiva i kvalitet aktive.....	27
1.2.5. Profitabilnost	33
1.2.6. Ponderisane NKS i EKS	37
1.2.7. Likvidnost.....	41
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	44
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR	46
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	48
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR	48
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	48
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	48
2.1.1.2. Struktura vlasništva	48
2.1.1.3. Kadrovska struktura.....	48
2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	49
2.1.2.1. Bilans stanja.....	49
2.1.2.2. Kapital i obaveze.....	50
2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive.....	52
2.1.2.4. Profitabilnost	55
2.1.2.5. Ponderisane NKS i EKS	56
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	57
2.2. LIZING SEKTOR.....	58
2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	58
2.2.1.1. Broj lizing društava	58
2.2.1.2. Struktura vlasništva	58
2.2.1.3. Kadrovska struktura.....	58
2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	59
2.2.2.1. Bilans stanja.....	59
2.2.2.2. Kapital i obaveze.....	61
2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive.....	62
2.2.2.4. Profitabilnost	64
2.2.2.5. Ponderisana NKS i EKS	66
2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga	68
2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	69
2.3. FAKTORING POSLOVANJE.....	70
2.3.1. KARAKTERISTIKE FAKTORING POSLOVANJA U FBiH	70
2.3.2. OBIM, STRUKTURA I TREND FAKTORING POSLOVANJA U FBiH.....	70
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	73

ZAKLJUČAK	74
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	75
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2018. godine.....	75
Prilog 2 - Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH.....	76
Prilog 3 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans).....	77
Prilog 4 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31.03.2018.g.....	78
Prilog 5 - Izvještaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH.....	79
Prilog 6 - Klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31.03.2018.g.....	80
Prilog 6a - Klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31.03.2018.g.....	81
Prilog 7 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA.....	82
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR	83
Prilog 8 - Osnovni podaci o MKO.....	83
Prilog 9 - Bilans stanja MKF.....	84
Prilog 10 - Bilans stanja MKD.....	85
Prilog 11 - Bilans uspjeha MKD.....	86
Prilog 12 - Bilans uspjeha MKF.....	87
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	88
Prilog 13 - Osnovni podaci o lizing društvima.....	88
Prilog 14 - Pregled vlasničke strukture lizing društava.....	89
Prilog 15 - Konsolidovani bilans stanja lizing društava.....	90
Prilog 16 - Rangiranje aktive lizing društava.....	91
Prilog 17 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava.....	91
Prilog 18 - Pregled rezervi za finansijski lizing.....	92
Prilog 19 - Pregled rezervi za zajmove.....	93
Prilog 20 - Konsolidovani bilans uspjeha lizing društava.....	94

Spisak tabela:

Tabela 1:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	13
Tabela 2:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	13
Tabela 3:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	14
Tabela 4:	Zaposleni u bankama FBiH.....	14
Tabela 5:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	15
Tabela 6:	Aktiva po zaposlenom.....	15
Tabela 7:	Aktiva po zaposlenom po grupama.....	15
Tabela 8:	Bilans stanja.....	16
Tabela 9:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	16
Tabela 10:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode.....	18
Tabela 11:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	18
Tabela 12:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	19
Tabela 13:	Novčana sredstva banaka.....	20
Tabela 14:	Sektorska struktura depozita.....	21
Tabela 15:	Nova štednja stanovništva po periodima.....	22
Tabela 16:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima.....	23
Tabela 17:	Regulatorni kapital.....	24
Tabela 18:	Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	25
Tabela 19:	Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala.....	26
Tabela 20:	Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI.....	27
Tabela 21:	Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive.....	28
Tabela 22:	Sektorska struktura kredita.....	28
Tabela 23:	Klasifikacija aktive, OKR i PKG.....	29
Tabela 24:	Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima.....	30
Tabela 25:	Granska koncentracija kredita.....	31
Tabela 26:	Struktura i trend OKR i PKG.....	32
Tabela 27:	Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	33
Tabela 28:	Struktura ukupnih prihoda.....	35
Tabela 29:	Struktura ukupnih rashoda.....	36
Tabela 30:	Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima.....	36
Tabela 31:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite.....	38
Tabela 32:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjem nivou.....	39
Tabela 33:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite.....	40
Tabela 34:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjem nivou.....	41
Tabela 35:	Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju.....	41
Tabela 36:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	42
Tabela 37:	Koeficijenti likvidnosti.....	42
Tabela 38:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	43
Tabela 39:	Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno).....	45
Tabela 40:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih.....	48
Tabela 41:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	49
Tabela 42:	Ročna struktura uzetih kredita.....	50
Tabela 43:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	51
Tabela 44:	Neto mikrokrediti.....	52
Tabela 45:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.03.2018. godine.....	52
Tabela 46:	Sektorska struktura mikrokredita.....	53
Tabela 47:	Ročna struktura mikrokredita.....	53
Tabela 48:	RKG sa stanjem na dan 31.03.2018. godine.....	54
Tabela 49:	Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati.....	55
Tabela 50:	Bilans uspjeha mikrokreditnog sektora.....	56
Tabela 51:	Prosječne ponderisane NKS i EKS na mikrokredite za I kvartal 2018. godine - po proizvodima.....	57
Tabela 52:	Broj zaposlenih u lizing sektoru.....	58

Tabela 53:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing sektoru.....	59
Tabela 54:	Struktura potraživanja lizing sektora po finansijskom lizingu - 31.03.2018. godine....	60
Tabela 55:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled.....	60
Tabela 56:	Struktura neto bilansnih pozicija aktive lizing sektora.....	61
Tabela 57:	Formirane rezerve lizing sektora za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja.....	63
Tabela 58:	Izuzeti predmeti lizinga na nivou lizing sektora.....	63
Tabela 59:	Finansijski rezultat: dobit/gubitak.....	64
Tabela 60:	Struktura ukupnih prihoda.....	65
Tabela 61:	Struktura ukupnih rashoda.....	66
Tabela 62:	Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prvom kvartalu 2018. godine.....	67
Tabela 63:	Ponderisana prosječna NKS i EKS po ugovorima finansijskog lizinga.....	68
Tabela 64:	Struktura iznosa finansiranja sektora lizinga.....	69
Tabela 65:	Struktura zaključenih ugovora.....	69
Tabela 66:	Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina.....	71
Tabela 67:	Stanje portfolia faktoring poslovanja na dan 31.03.2018.g.....	72

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama.....	12
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe.....	13
Grafikon 3:	Struktura vlasništva (dionički kapital).....	14
Grafikon 4:	Tržišni udjeli prema vlasništvu.....	14
Grafikon 5:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima.....	17
Grafikon 6:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	17
Grafikon 7:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode.....	18
Grafikon 8:	Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta.....	19
Grafikon 9:	Struktura aktive bilansa banaka.....	19
Grafikon 10:	Struktura pasive bilansa banaka.....	20
Grafikon 11:	Struktura pasive banaka.....	21
Grafikon 12:	Sektorska struktura depozita.....	21
Grafikon 13:	Nova štednja stanovništva po periodima	23
Grafikon 14:	Struktura regulatornog kapitala.....	24
Grafikon 15:	Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika.....	25
Grafikon 16:	Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala.....	26
Grafikon 17:	Klasifikovani krediti.....	30
Grafikon 18:	NPL-ovi.....	31
Grafikon 19:	Struktura i trend OKR i PKG.....	32
Grafikon 20:	Struktura ukupnih prihoda.....	35
Grafikon 21:	Struktura ukupnih rashoda	36
Grafikon 22:	Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite po ročnosti.....	38
Grafikon 23:	Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite privredi i stanovništvu.....	39
Grafikon 24:	Ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite.....	40
Grafikon 25:	Ročna usklađenost finans. aktive i finans. obaveza do 180 dana po periodima.....	44
Grafikon 26:	Struktura aktive i pasive MKO.....	50
Grafikon 27:	Struktura pasive.....	62
Grafikon 28:	Struktura ukupnih prihoda.....	65
Grafikon 29:	Struktura ukupnih rashoda.....	66

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine, kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka i njen rad od početka je usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankarskog sektora, tržišno orijentisanog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i supervizije (nadzora) bankarskog sektora. U skladu sa zakonskim propisima, ciljevi osnivanja FBA su uređenje, kontrola i nadzor (supervizija) subjekata bankarskog sistema FBiH, a FBA je ujedno i organ za restrukturiranje banaka.

Vršeći poslove u skladu sa propisanim nadležnostima, sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja subjekata bankarskog sistema FBiH, FBA sačinjava i javno objavljuje kvartalne i godišnje informacije o subjektima bankarskog sistema FBiH.

Zakonski osnov za sačinjavanje Informacije o subjektima bankarskog sistema Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Informacija) dat je u članu 50. ZoA, pri čemu korišteni izvori informacija i podataka za izradu Informacije sa stanjem na dan 31.03.2018. godine su obrađeni izvještajni podaci koje subjekti bankarskog sistema dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima i koji se za potrebe nadzora analiziraju na nivou sektora, te drugi podaci i informacije koje su subjekti bankarskog sistema FBiH dostavili FBA. Podaci u Informaciji su iskazani sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod subjekata bankarskog sistema FBiH.

Metodologija za prikupljanje i obradu prezentiranih podataka zasnovana je na formi izvještaja koji su propisani podzakonskim aktima FBA.

Obzirom da je stupio na snagu novi okvir nadzornog izvještavanja za banke (COREP) i da je 2018. godina period paralelnog izvještavanja prema ranijem regulatornom okviru i COREP izvještavanja, te da su u prvom kvartalu 2018. godine banke u FBiH dostavile FBA prve COREP izvještaje, koji su u postupku validacije i analize, prezentirani pokazatelji poslovanja banaka sa 31.03.2018. godine dati su na osnovu analize izvještaja sačinjenih po ranijem regulatornom okviru.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio obuhvata detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu njegove strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja, te preporuka. Drugi dio odnosi na detaljnu analizu sektora nedepozitnih finansijskih institucija, u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni sektor, lizing sektora i faktoring poslovanje u FBiH, sa pripadajućim preporukama.

Segment usklađenosti subjekata bankarskog sistema u FBiH sa propisanim standardima SPNiFTA nije predmet kvartalnih informacija, već je isti sastavni dio polugodišnjih i godišnjih informacija o subjektima bankarskog sistema FBiH.

U oblasti poslovanja i nadzora bankarskog sektora u FBiH u 2018. godini su, nakon perioda usklađivanja, stupili su na snagu novi propisi usvojeni u 2017. godini, tako da su banke počele sa primjenom novih regulatornih zahtjeva i izvještavanjem FBA u skladu sa novim standardiziranim okvirom nadzornog izvještavanja. Navedeno je bilo praćeno intenzivnim aktivnostima FBA u pogledu tumačenja o primjeni regulatornih zahtjeva propisanih podzakonskim aktima FBA (odluke, uputstva, smjernice). U vezi sa ovim obimnim i kompleksnim procesima biti će nastavljene aktivnosti FBA na jačanju institucionalnih kapaciteta, sa ciljem pune implementacije novog regulatornog okvira, posebno u pogledu SREP-a, planiranja oporavka i restrukturiranja banaka, te uspostave okvira za nadzorno testiranje otpornosti na stres. Posebno važan segment odnosi se na nastavak regulatornih aktivnosti FBA vezanih za uspostavu okvira za primjenu MSFI 9 i praćenje njegove implementacije u bankama, što je povezano sa regulatornim zahtjevima za klasifikaciju aktive banaka.

Aktuelne su aktivnosti FBA na unapređenju regulatornog okvira za poslovanje i nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH za čiji nadzor je nadležna. Iste su fokusirane na dodatne izmjene i dopune ZoL-a sa ciljem stvaranja boljeg poslovnog ambijenta za poslovanje lizing društava u FBiH i usklađivanja postojećeg podzakonskog okvira sa već usvojenim izmjenama i dopunama ZoL-a, kao i unapređenje postojećih podzakonskih akata u segmentu poslovanja i nadzora mikrocreditnog sektora u FBiH, sa napomenom da se u narednom periodu očekuje usvajanje novog zakonskog okvira za poslovanje MKO, imajući u vidu da je Vlada FBiH u maju 2018. godine utvrdila nacrt novog ZoMKO, nakon čega je prosljeđen na usvajanje prema propisanoj parlamentarnoj proceduri.

U 2018. godini realizovane su značajne i zahtjevne aktivnosti na uspostavi regulatornog okvira za restrukturiranje banaka koje su u aprilu 2018. godine rezultirale usvajanjem i objavljivanjem seta odluka u skladu sa odredbama ZoB-a, kao i stvaranju pretpostavki za osiguravanje samostalnosti, organizacione razdvojenosti i odvojenog rukovođenja poslovima supervizije banaka i razvojne banke i poslova koji se odnose na restrukturiranje i sprečavanje sukoba interesa, u skladu sa odredbama ZoA.

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31.03.2018. godine poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 552 organizaciona dijela, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.666 osoba.

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora sa 31.03.2018. godine iznosi 20,4 milijarde KM i za 0,2 milijardi KM ili 0,8% je veća u odnosu na 31.12.2017. godine.

Kreditni, sa učešćem od 66% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj prethodne godine u iznosu od 260 miliona KM ili 2%. U okviru sektorskog kreditiranja, u prvom kvartalu 2018. godine prisutan je trend povećanja učešća u kreditiranju privatnih preduzeća, odnosno blagi trend smanjenja učešća kreditiranja stanovništva.

Kreditni odobreni privatnim preduzećima ostvarili su rast u iznosu od 181 milion KM ili stopu rasta od 3%, tako da su na dan 31.03.2018. godine dostigli iznos od 6,5 milijardi KM, te su imali učešće u ukupnim kreditima od 48,2%. Kreditni dati stanovništvu u istom periodu zabilježili su rast u iznosu od 100 miliona KM ili stopu rasta od 2%, dok je njihovo učešće blago smanjeno sa 48,2% na 48,1% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 6,4 milijarde KM.

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 9,7% na 9,3%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova u iznosu od 24 miliona KM ili za 2%, uz napomenu da je trajni otpis u prvom kvartalu 2018. godine iznosio 14 miliona KM. Učešće NPL-ova kod pravnih lica u odnosu na ukupne kredite pravnim licima iznosi 11,3%, a učešće NPL-ova kod stanovništva u odnosu na ukupne kredite plasirane stanovništvu iznosi 7,2%.

Novčana sredstva iznose 6,1 milijardu KM ili 30,1% ukupne aktive i veća su za 342 miliona KM ili 6% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire su u prvom kvartalu 2018. godine imala istu vrijednost kao i na kraju prethodne godine i iznosila su 1,2 milijarde KM, sa učešćem u aktivu od 6%.

Depoziti su dostigli 16,1 milijardu KM, uz ostvareni rast u iznosu od 243 miliona KM ili 2%, i ostali su najznačajniji izvor finansiranja, sa učešćem od 78,8% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, povećani su za 113 miliona KM ili za 1%, i iznosili su 8,4 milijardi KM.

Kreditna sredstva iznose 804 miliona KM i imaju učešće od 3,9% u ukupnoj pasivi.

Ukupni kapital na dan 31.03.2018. godine iznosi 2,9 milijardi KM, od čega dionički kapital iznosi 1,2 milijarde KM. Učešće ukupnog kapitala u izvorima na nivou bankarskog sektora iznosi 13,6%. Regulatorni kapital iznosi 2,5 milijardi KM i smanjen je za 47 miliona KM ili 2% sa neznatnom promjenom u strukturi, obzirom da je osnovni kapital smanjen za 55 miliona KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 7 miliona KM ili 2%.

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.03.2018. godine iznosila je 15,1%, i u odnosu na kraj prethodne godine ima blagi pad od 0,4 procentna poena, ali je znatno viša od zakonskog minimuma od 12% i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora i jaku osnovu za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2018. godine iznosi 9,2% (propisani minimum 6%) i ima blagi trend smanjenja u odnosu na kraj prethodne godine (9,6%). Likvidnost bankarskog sektora ocijenjuje se zadovoljavajućom, obzirom na učešće likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni i ročnu usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza.

Na nivou bankarskog sektora sa 31.03.2018. godine, iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 84 miliona KM, što je za 5 miliona KM ili 6% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31.03.2018. godine poslovalo je 12 MKO, od toga 11 MKF i jedno MKD, a njihovo poslovanje obavljalo se putem 356 organizacionih dijelova. U mikrokreditnom sektoru bilo je zaposleno 1.486 osoba.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora iznosi 531,8 miliona KM, od čega se na MKF odnosi 422 miliona KM ili 79%, a na MKD 109,8 miliona KM ili 21%. U odnosu na stanje na dan 31.12.2017. godine, ukupna aktiva je veća za 4,9 miliona KM ili 1%.

Ukupni mikrokrediti iznose 419,8 miliona KM i čine 79% ukupne aktive MKO, a veći su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

Obaveze po uzetim kreditima iznose 246,9 miliona KM sa učešćem od 46% u ukupnoj pasivi i na približno su istom nivou u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine.

Ukupni kapital iznosi 259,1 milion KM ili 49% ukupne pasive i veći je za 4 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 224,3 miliona KM ili 86,6%, a kapital jednog MKD 34,8 miliona KM ili 13,4%.

Na nivou mikrokreditnog sektora iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 4,7 miliona KM, što je za 0,3 miliona KM ili 7% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Lizing sektor u prvom kvartalu 2018. godini bilježi povećanje obima poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora) u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, što ukazuje da sektor lizinga stabilan, sa nastavkom trenda daljeg razvoja i oporavka.

Na dan 31.03.2018. godine poslovalo je šest lizing društava koja su djelatnost lizinga obavljala u sjedištu društva, kao i u tri podružnice registrovane u RS (sektor lizinga). U lizing sektoru bila je zaposlena ukupno 101 osoba.

Ukupna aktiva lizing sektora na dan 31.03.2018. godine iznosila je 256,5 miliona KM, što je za 3,7 miliona KM ili 1,4% manje u odnosu na 31.12.2017. godine. Istovremeno, u istom periodu je iskazan porast potraživanja po finansijskom lizingu u iznosu od 4,1 miliona KM ili 2,3%, smanjenje plasmana bankama za 6,9 miliona KM ili 40,5% i ostale aktive, a u okviru nje neto zajmova u iznosu od 2,4 miliona KM ili 17,8%.

Ukupni kapital na nivou lizing sektora na dan 31.03.2018. godine iznosio je 43,8 miliona KM i povećan je za 3 miliona KM ili 7,3%. Svih šest lizing društava je iskazalo ukupan iznos kapitala iznad minimalnog iznosa propisanog zakonskim odredbama.

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sektora u periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine iznosila je 35,6 miliona KM i veća je za 1,4 miliona KM ili 3,9% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih lizing ugovora u istom periodu na nivou lizing sektora iznosio je 944, što je za 76 ugovora ili 8,8% više u odnosu na isti period prethodne poslovne godine. Podaci o povećanju vrijednosti i broju novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine u odnosu na prvi kvartal 2017. godine su rezultat aktivnosti lizing društava na razvoju i unapređenju lizing proizvoda u skladu sa potrebama tržišta.

Posmatrano prema vrsti korisnika lizinga, u strukturi novozaključenih lizing ugovora dominiraju ugovori zaključeni sa pravnim licima (93,8% od ukupnog volumena novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine), dok se u strukturi finansiranja prema predmetu lizinga 45,4% odnosi na finansiranje putničkih vozila.

Na nivou lizing sektora u periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine iskazana je dobit u iznosu od 3 miliona KM.

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sektora potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

U skladu sa propisima, poslove faktoringa sa 31.03.2018. godine obavljale su četiri banke, a jedno društvo za faktoring, koje je početkom 2018. godine upisano u sudski registar, nije imalo zaključenih ugovora o faktoringu.

Ukupan faktoring portfolio sa 31.03.2018. godine evidentiran u bankama, prema nominalnoj vrijednosti otkupljenih novčanih tražbina, iznosi 20 miliona KM, pri čemu se 55,4% odnosi na faktoring bez prava regresa, a 44,6% na faktoring sa pravom regresa. U odnosu na isti period 2017. godine, kada je ovaj portfolio na nivou sektora iznosio 99 miliona KM, evidentno je značajno smanjenje za 79,8%. Navedena promjena je uz promijenjenu strukturu otkupljenih novčanih tražbina prema postojanju regresnog prava, obzirom da je u prvom kvartalu 2017. godine bilo dominantno učešće iznosa faktoringa sa pravom regresa – 97,4%, koje je smanjeno na 44,6%, kao i prema kriteriju domicilnosti, odnosno rezidentnosti, obzirom da sa 31.03.2018. godine nije bilo inostranog faktoringa, dok je u istom periodu 2017. godine inostrani faktoring učestvovao sa 87,7%.

Ukupan faktoring portfolio ima neznatno učešće u bilansnoj sumi bankarskog sektora, obzirom da u poređenju sa ukupnom aktivom predstavlja manje od 1 promila, a u odnosu na ukupan iznos neto kredita (kreditu umanjani za ispravke vrijednosti) 1,6 promila.

Ukupan broj aktivnih ugovora o otkupu novčanih tražbina sa 31.03.2018. godine je 72, što je u odnosu na isti period 2017. godine povećanje za 35,8%. U prvom kvartalu 2018. godine zaključeno je ukupno 69 ugovora o faktoringu, što je za 11,5% manje nego u istom periodu 2017. godine.

Prema sektorskoj klasifikaciji kupaca, 55,5% su otkupljene novčane tražbine od javnih preduzeća, 41,6% od privatnih preduzeća i društava, te 2,9% od vladinih institucija. Navedeno procentualno učešće je izraženo u odnosu na ukupan promet faktoring poslovanja u FBiH.

Ostvareni ukupni prihodi po osnovu usluga faktoringa u prvom kvartalu 2018. godine iznose 0,3 miliona KM i značajno su smanjeni u odnosu na isti period 2017. godine, kada su iznosili 0,6 miliona KM, što predstavlja pad ukupnih prihoda za 47,3%, kao posljedica iskazanog značajnog smanjenja volumena otkupljenih novčanih tražbina u posmatranom periodu.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH na dan 31.03.2018. godine bankarsku dozvolu imalo je 15 komercijalnih banaka. Posebnim zakonom regulisano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine. Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu i dozvolu za osigurane depozite na dan 31.03.2018. godine imale su sve banke u FBiH.

U prilogu 1. daje se prikaz osnovnih podataka o bankama u FBiH.

U prvom kvartalu 2018. godine nije bilo značajnog širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Banke su vršile reorganizaciju svoje poslovne mreže i organizacionih dijelova, a sve sa ciljem racionalizacije i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz FBiH bilo je ukupno osam (sedam na teritoriji FBiH, a jedna u RS-u), osnovan je jedan novi organizacioni dio, dva organizaciona dijela su ukinuta, a kod pet su bile promjene. Nije bilo promjena kod organizacionih dijelova banaka iz RS-a u FBiH. Sa navedenim promjenama, banke iz FBiH su na dan 31.03.2018. godine imale ukupno 552 organizaciona dijela, što je za jedan organizacioni dio manje nego sa 31.12.2017. godine. Broj organizacionih dijelova banaka iz RS-a u FBiH (22) je isti kao i 31.12.2017. godine. Na dan 31.03.2018. godine sedam banaka iz FBiH imale su 54 organizaciona dijela u RS-u, a devet banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu. Tri banke iz RS-a imale su 22 organizaciona dijela u FBiH.

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

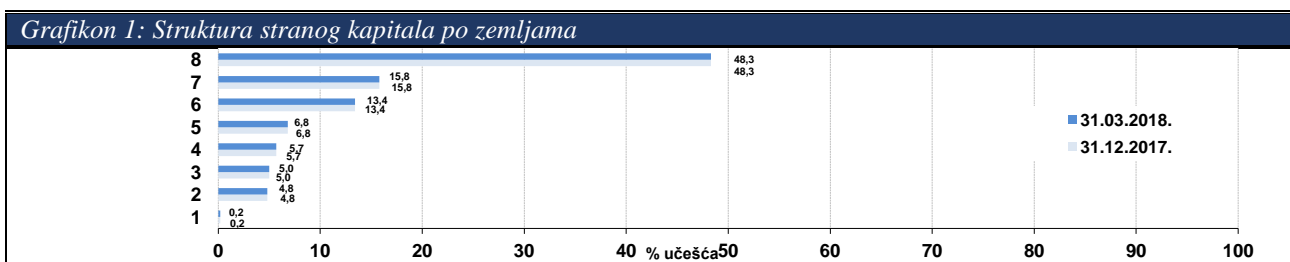
Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 31.03.2018. godine, na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, prema kriteriju zemlje porijekla dioničara, na dan 31.03.2018. godine stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2017. godine, obzirom da najveće učešće stranog kapitala od 48,3% i dalje imaju dioničari iz Austrije, slijedi učešće dioničara iz Hrvatske od 15,8%, te Turske od 13,4%. Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 7%.

Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

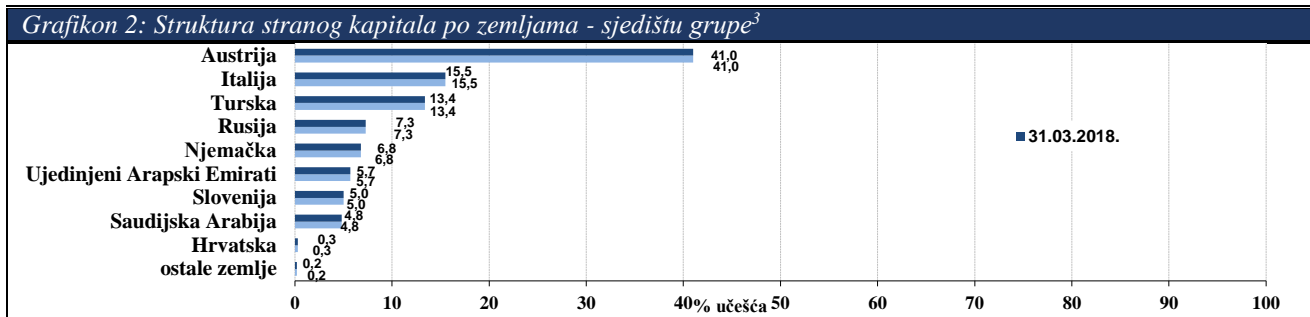

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

² Državno vlasništvo se odnosi na državni kapital FBiH

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH. Prema ovom kriteriju stanje je, takođe, nepromijenjeno, obzirom da učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 41%, slijede banke iz Italije sa učešćem od 15,5%, učešće kapitala iz Turske iznosi 13,4%, te Rusije 7,3%. Ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 7%.

Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

Struktura vlasništva može se promatrati i prema vrijednosti ukupnog kapitala, koja se daje u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	52.499	2%	53.507	2%	52.547	2%	102	98
Privatne banke	2.655.621	98%	2.811.542	98%	2.803.578	98%	106	100
Ukupno	2.708.120	100%	2.865.049	100%	2.856.125	100%	106	100

U prvom kvartalu 2018. godine na nivou bankarskog sektora ukupan kapital ostao je na nivou od 2,9 milijardi KM, a smanjenje od 9 miliona KM je neto efekat dvije najznačajnije promjene: povećanja po osnovu tekućeg finansijskog rezultata od 84 miliona KM, te smanjenja po osnovu iskazivanja efekata prve primjene MSFI 9 - Finansijski instrumenti⁴ (prema preliminarnim izvještajnim podacima) u iznosu od 94 miliona KM.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što se daje u sljedećoj tabeli i grafikonu:

-u 000 KM-

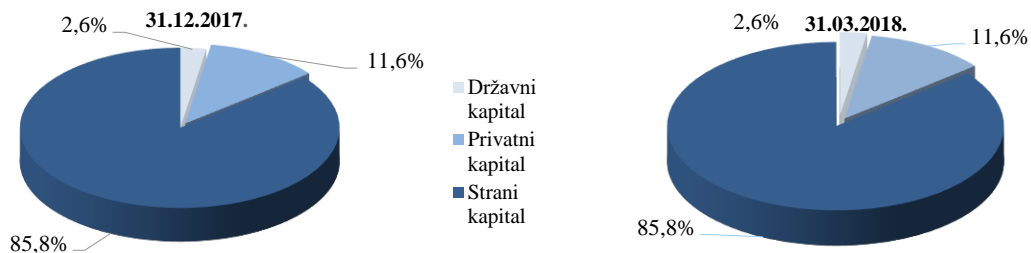
Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

Dionički kapital	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	31.647	2,6	31.619	2,6	31.619	2,6	100	100	
Privatni kapital (rezidenti)	137.557	11,3	142.109	11,6	142.112	11,6	103	100	
Strani kapital (nerezidenti)	1.046.673	86,1	1.052.061	85,8	1.052.058	85,8	101	100	
Ukupno	1.215.877	100,0	1.225.789	100,0	1.225.789	100,0	101	100	

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

⁴ Novi računovodstveni standard MSFI 9 je od 01.01.2018. godine zamijenio do tada primjenjivani MRS 39

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Na kraju prvog kvartala 2018. godine iznos i struktura dioničkog kapitala, prema kriteriju većinskog vlasništva, ostala je ista kao i na kraju 2017. godine.

Na dan 31.03.2018. godine tržišni udio banaka sa većinskim stranim vlasništvom iznosio je 90,2%, banaka sa većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,3%, a jedne banke sa većinskim državnim kapitalom 3,5%.

U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalom):

-u %-

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.03.2018.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	1,9	2,8	1	1,9	3,2	1	1,8	3,5
Banke s većinskim privatnim kapitalom rezidenata	4	6,6	6,4	4	6,4	6,3	4	5,8	6,3
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	91,5	90,8	10	91,7	90,5	10	92,4	90,2
Ukupno	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0	15	100,0	100,0

Grafikon 4: Tržišni udjeli prema vlasništvu

1.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2018. godine broj radnika bio je 6.666, s učešćem od 2,8% u bankama s većinskim državnim kapitalom i 97,2% u bankama s većinskim privatnim kapitalom.

U prilogu 2. prezentirani su podaci o zaposlenim u bankama u FBiH, a u sljedećim tabelama daje se pregled zaposlenih i njihova kvalifikaciona struktura na nivou bankarskog sektora:

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH

Banke	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	
Državne banke	192	2,9%	192	2,9%	188	2,8%	100	98
Privatne banke	6.423	97,1%	6.463	97,1%	6.478	97,2%	101	100
Ukupno	6.615	100%	6.655	100%	6.666	100%	101	100
Broj banaka	15		15		15			

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH

Stepen stručne sprema	Broj zaposlenih						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.821	57,8%	3.970	59,6%	4.007	60,1%	104	101
Viša stručna sprema	555	8,4%	525	7,9%	519	7,8%	95	99
Srednja stručna sprema	2.226	33,6%	2.149	32,3%	2.130	32,0%	97	99
Ostali	13	0,2%	11	0,2%	10	0,1%	85	91
Ukupno	6.615	100,0%	6.655	100,0%	6.666	100,0%	101	100

Zabilježene su neznatne promjene u broju radnika i kvalifikacionoj strukturi, u kojoj i dalje najveće učešće od 60,1% imaju radnici sa visokom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećim tabelama daje se pregled aktive po zaposlenom prema grupama banaka, po kriteriju vlasništva i veličini aktive:

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom

Banke	31.12.2016.			31.12.2017.			31.03.2018.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	192	520.387	2.710	192	654.373	3.408	188	721.561	3.838
Privatne	6.423	17.861.647	2.781	6.463	19.555.478	3.026	6.478	19.644.947	3.032
Ukupno	6.615	18.382.034	2.779	6.655	20.209.851	3.037	6.666	20.366.508	3.055

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
do 1.000	0		0		0	
1.000 do 2.000	5		2		2	
2.000 do 3.000	7		7		8	
Preko 3.000	2		6		5	
Ukupno	15		15		15	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,3 miliona KM do 4,3 miliona KM aktive po zaposlenom. Pet banaka ima ovaj pokazatelj bolji od prosjeka za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sektoru prelazi iznos od 3,1 milion KM.

1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka zasnovanu na tri izvora - informacije o:

- 1) bilansu stanja za sve banke, koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a izvor su izvještaji propisani od strane FBA,
- 3) rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po šemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koje banke dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, sa ciljem što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sektora u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. Sa ciljem prezentiranja realnih pokazatelja poslovanja banaka u FBiH u nastavku će analiza bankarskog sektora uključivati pokazatelje iz aktivnog podbilansa banke s većinskim državnim kapitalom⁵.

1.2.1. Bilans stanja

Na kraju prvog kvartala 2018. godine ukupna aktiva bankarskog sektora iznosila je 20,4 milijarde KM, sa neznatnim promjenama u ključnim bilansnim kategorijama, aktive i pasive.

U prilogu 3. daje se prikaz bilansa stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans), a u prilogu 4. pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31.03.2018. godine.

U narednoj tabeli daje se pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

-000 KM-

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A k t i v a (imovina):								
Novčana sredstva	5.204.564	28,3	5.794.664	28,7	6.136.914	30,1	111	106
Vrijednosni papiri	1.226.163	6,7	1.228.432	6,1	1.227.195	6,0	100	100
Plasmani drugim bankama	96.569	0,5	350.980	1,7	45.286	0,2	363	13
Kreditni	12.270.228	66,8	13.178.860	65,2	13.439.334	66,0	107	102
Ispravka vrijed.	1.193.721	6,5	1.166.804	5,8	1.235.508	6,1	98	106
Kreditni - neto (kreditni minus isp.vrijed.)	11.076.507	60,3	12.012.056	59,4	12.203.826	59,9	108	102
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	530.977	2,9	529.941	2,6	519.520	2,6	100	98
Ostala aktiva	247.254	1,3	293.778	1,5	233.767	1,2	119	80
Ukupna aktiva	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	20.366.508	100,0	110	101
P a s i v a :								
Obaveze								
Depoziti	14.176.274	77,1	15.814.723	78,3	16.058.079	78,8	112	102
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obaveze po uzetim kreditima	848.001	4,6	835.667	4,1	803.514	3,9	99	96
Ostale obaveze	649.639	3,5	694.412	3,4	648.790	3,3	107	93
Kapital								
Kapital	2.708.120	14,8	2.865.049	14,2	2.856.125	14,0	106	100
Ukupno pasiva (obaveze i kapital)	18.382.034	100,0	20.209.851	100,0	20.366.508	100,0	110	101

U narednoj tabeli daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

-000 KM-

Banke	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks				
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9(7/5)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9(7/5)			
Državne	1	520.387	2,8%	1	654.373	3,2%	1	721.561	3,5%	126	110
Privatne	14	17.861.647	97,2%	14	19.555.478	96,8%	14	19.644.947	96,5%	110	100
Ukupno	15	18.382.034	100%	15	20.209.851	100%	15	20.366.508	100%	110	101

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivni, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁶.

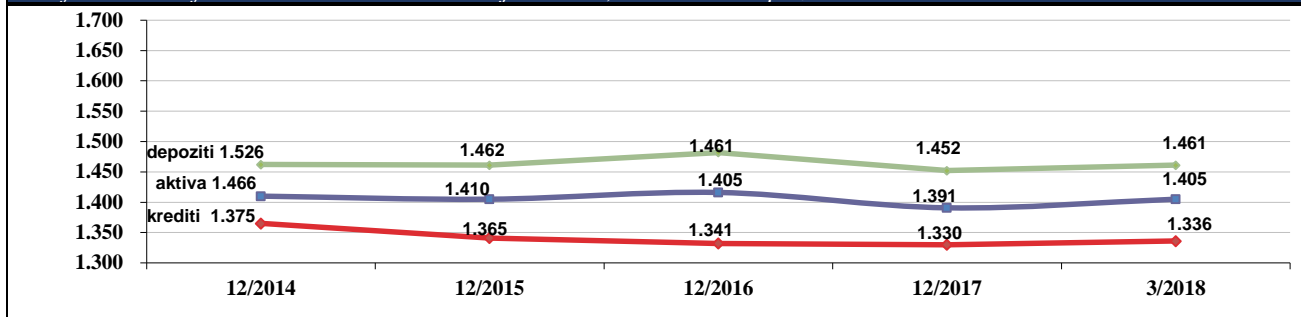
Pregled istog po periodma, daje se u sljedećem grafikonu:

⁵ Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnom" bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Na dan 31.03.2018. godine kod jedne banke sa većinski državnim kapitalom, ove stavke su iznosile 698 miliona KM

⁶ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HHI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne

veliçine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znaçi da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetiçnom sluçaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000

Grafikon 5: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

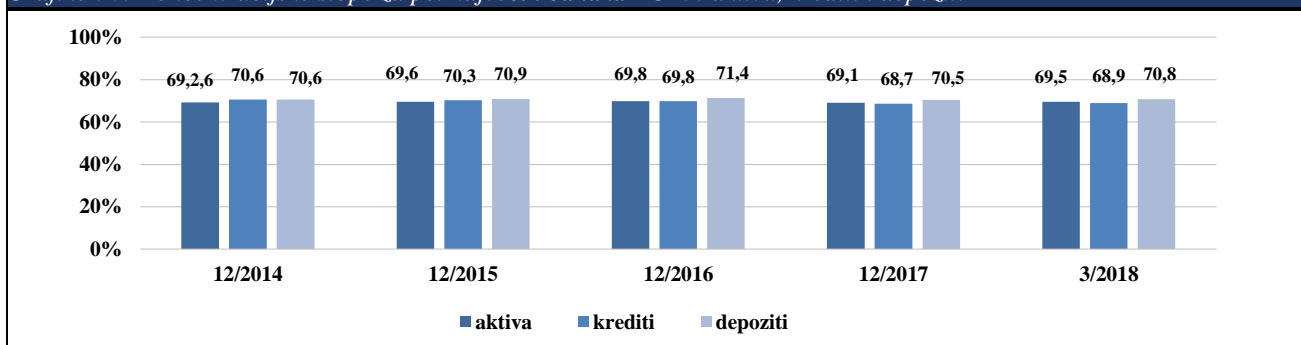

U prva tri mjeseca 2018. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je neznatno povećan, tako da je na dan 31.03.2018. godine za aktivu iznosio 1.405 (+14), za kredite 1.336 (+6) i za depozite 1.461 (+9) jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁷.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁸ (u daljnjem tekstu: CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je u posmatranom periodu 2018. godine, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, blago povećan, te je na dan 31.03.2018. godine iznosio za tržišno učešće 69,5%, kredite 68,9% i depozite 70,8%. Dvije najveće banke u sektoru su činile 46,9% tržišta (aktiva 46,9%, krediti 44,0% i depoziti 48,2%).

Pregled koncentracijske stope za pet najvećih banaka daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 6: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriterijumu pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁹. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2017. godine su rezultat manjih promjena aktive kod većine banaka.

U sektoru se izdvajaju dvije banke s učešćem od 46,9% (I grupa banaka, s aktivom preko 2 milijarde KM, jedna ima aktivu 4,2 milijardi KM, a najveća banka u sektoru 5,4 milijardi KM). Slijedi učešće od 27,8% grupe u kojoj su četiri banke (II grupa banaka, s aktivom između 1 i 2 milijarde KM), koje je smanjeno za pet procentnih poena zbog prelaska jedne banke u III grupu. Zbog navedenog, povećano je učešće III grupe (četiri banke, s aktivom između 500 miliona KM i 1 milijarde KM) sa 12,2% na 16,9%. Učešće IV grupe (pet banaka, s aktivom između 100 i 500 miliona KM) od 8,4% je blago povećano (+0,4 procentna poena), zbog prelaska jedne banke iz V grupe (aktiva do 100 miliona KM), tako da na dan 31.03.2018. godine nijedna banka nema aktivu manju od 100 miliona KM.

⁷Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije

⁸ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

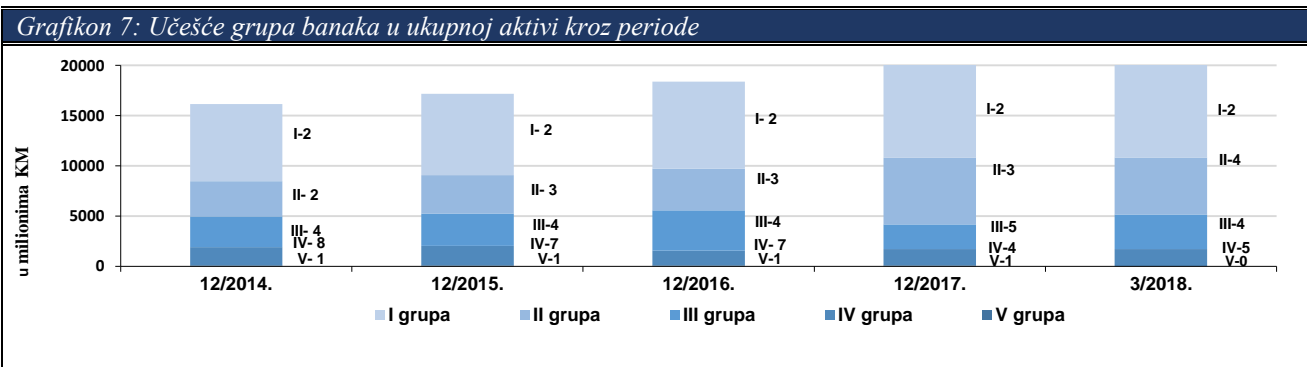
⁹Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled iznosa i učešća grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode:

-000 KM-

Tabela 10: Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode

Iznos aktive	31.12.2016.			31.12.2017.			31.03.2018.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I - preko 2.000	8.681.651	47,2	2	9.404.805	46,5	2	9.541.857	46,9	2
II - 1000 do 2000	4.142.732	22,5	3	6.626.507	32,8	5	5.672.404	27,8	4
III - 500 do 1000	4.015.627	21,9	5	2.465.564	12,2	3	3.444.259	16,9	4
IV - 100 do 500	1.449.350	7,9	4	1.613.136	8,0	4	1.707.988	8,4	5
V - ispod 100	92.674	0,5	1	99.839	0,5	1	-	-	0
Ukupno	18.382.034	100,0	15	20.209.851	100,0	15	20.366.508	100,0	15

U prvom kvartalu 2018. godine ukupna aktiva povećana je za 157 miliona KM ili 0,8% i na dan 31.03.2018. godine iznosila je 20,4 milijarde KM.

Depoziti su ostvarili rast od 243 miliona KM ili 2% i iznosili su 16,1 milijardu KM, dok je ukupan kapital ostao na istom nivou od 2,9 milijardi KM.

Kreditne obaveze su smanjene za 32 miliona KM ili 3,8% i iznosile su 804 miliona KM, dok su novčana sredstava, nakon rasta od 342 miliona KM ili 5,9%, iznosila 6,1 milijardu KM.

Nakon visokog rasta plasmana drugim bankama u 2017. godini (najviši rast je bio krajem 2017. godine) od 254 miliona KM ili 263% (najvećim dijelom odnosilo se na jednu banku), u prvom kvartalu 2018. godine su smanjeni za 306 miliona KM ili 87% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 45 miliona KM.

Pozitivan trend rasta nastavljen je i u segmentu kreditiranja, za 260 miliona KM ili 2%. Na dan 31.03.2018. godine krediti su iznosili 13,4 milijarde KM (od toga se na finansijski lizing odnosilo 111 miliona KM).

Portfolio vrijednosnih papira na dan 31.03.2018. godine, kao i na kraju 2017. godine, iznosio je 1,2 milijarde KM, što je učešće u aktivi od 6%, čiji se pregled daje u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 11: Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta

Ulaganja u vp	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
I	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	1.637	0,1	1.773	0,1	2.255	0,2	108	127
Dužnički vrijednosni papiri:	1.224.526	99,9	1.226.659	99,9	1.224.940	99,8	100	100
- VP svih nivoa vlasti u BiH	824.300	67,2	751.163	61,2	776.378	63,2	91	103
- Državni VP (druge zemlje)	278.386	22,7	400.855	32,6	375.198	30,6	144	94
- Korporativne obveznice ¹⁰	121.840	10,0	74.641	6,1	73.364	6,0	61	98
U k u p n o	1.226.163	100,0	1.228.432	100,0	1.227.195	100,0	100	100

¹⁰ Najveći dio, od gotovo 97%, odnosi se na obveznice banaka iz EU

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH¹¹ ukupne vrijednosti 590 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS-a u iznosu od 181 milion KM. U prvom kvartalu 2018. godine primjetan je porast ulaganja u obveznice emitenta RS-a, što se može sagledati iz sljedeće tabele:

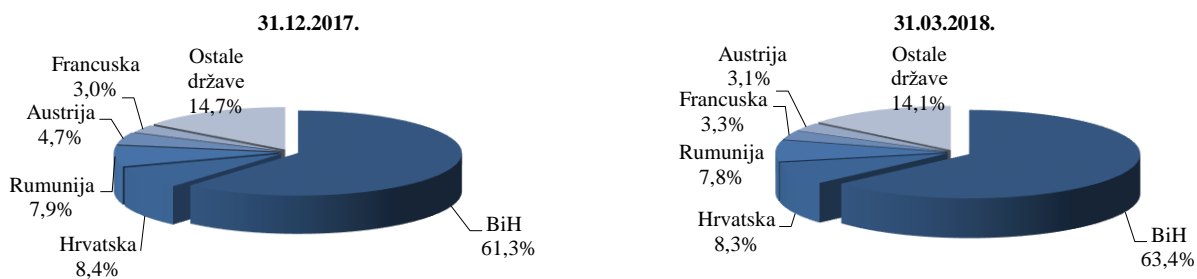
-000 KM-

Tabela 12: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

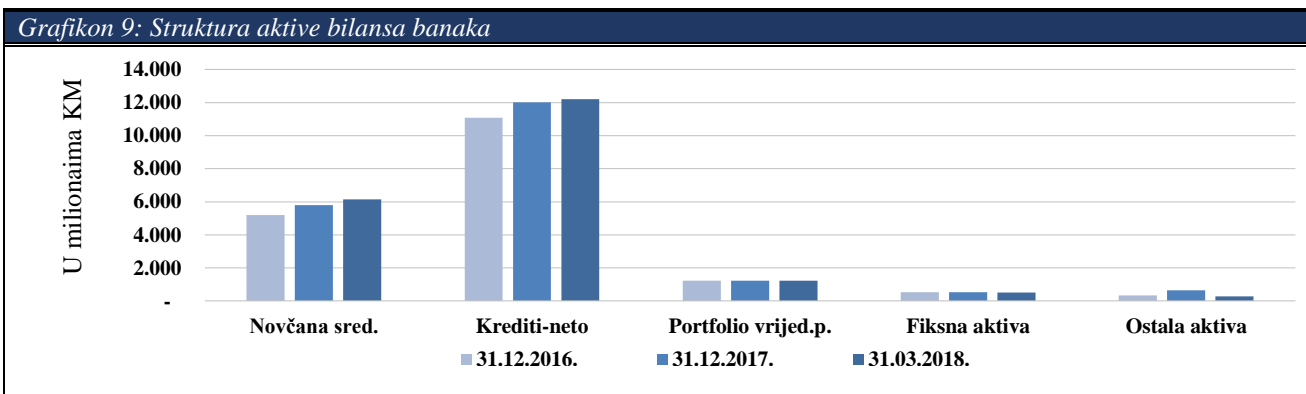
Ulaganja u vp	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	676.832	82,1	587.687	78,9	589.614	76,5	87	100
- Trezorski zapisi	118.031	14,3	99.949	13,4	99.959	13,0	85	100
- Obveznice	558.801	67,8	487.738	65,5	489.655	63,5	87	100
Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	147.124	17,9	157.353	21,1	180.669	23,5	107	115
- Trezorski zapisi	56.758	6,9	65.848	8,8	45.074	5,9	116	68
- Obveznice	90.366	11,0	91.505	12,3	135.595	17,6	101	148
Ukupno	823.956	100,0	745.040	100,0	770.283	100,0	90	103

Struktura ukupnih ulaganja banaka u vrijednosne papire prema izloženosti po državama daje se u sljedećem grafikonu:

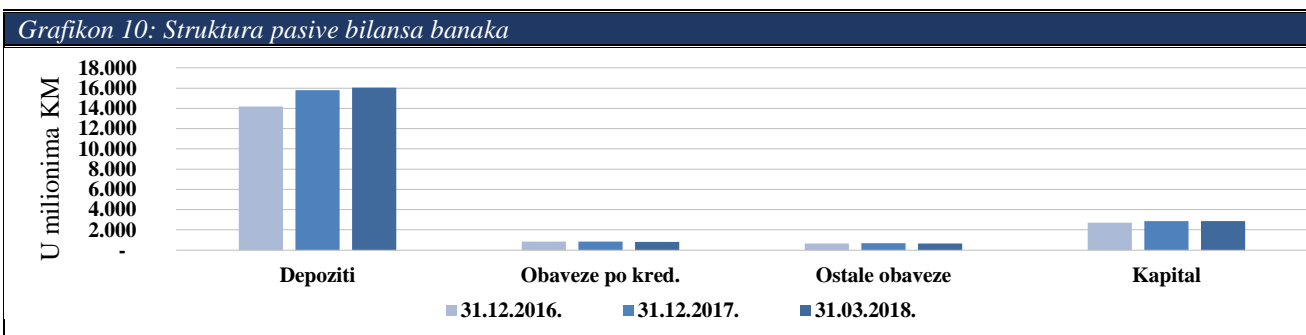
Grafikon 8: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

U sljedećem grafikonu data je struktura najznačajnijih bilansnih pozicija aktive banaka:

U sljedećem grafikonu data je struktura najznačajnijih bilansnih pozicija pasive banaka:

¹¹ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

U strukturi pasive bilansa banaka, depoziti sa iznosom od 16,1 milijardu KM i učešćem od 78,8%, i dalje su dominantan izvor finansiranja banaka u FBiH. Pad kreditnih obaveza nastavljen je i u prva tri mjeseca 2018. godine, u iznosu od 32 miliona KM ili sa stopom od 3,8%, na kraju prvog kvartala 2018. godine iznosile su 804 miliona KM, što je učešće od 3,9%. Kapital je na dan 31.03.2018. godine iznosio 2,9 milijardi KM, sa učešćem od 14%.

Učešće kredita, kao najveće i najznačajnije stavke aktive, povećano je sa 65,2% na 66%, dok je učešće novčanih sredstava povećano na 30,1% (+1,4 procentna poena).

Pregled novčanih sredstava na nivou bankarskog sektora daje se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 13: Novčana sredstva banaka

Novčana sredstva	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	754.059	14,5	800.215	13,8	785.534	12,8	106	98
RR kod CBBiH	3.295.391	63,3	3.823.980	66,0	3.963.155	64,6	116	104
Računi kod depoz.inst.u BiH	9.101	0,2	41.411	0,7	35.545	0,6	455	86
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.145.886	22,0	1.127.877	19,5	1.352.576	22,0	98	120
Novč. sred. u procesu naplate	127	0,0	1.181	0,0	104	0,0	930	9
Ukupno	5.204.564	100,0	5.794.664	100,0	6.136.914	100,0	111	106

Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CBBiH u prvom kvartalu 2018. godine povećana su za 139 miliona KM ili 4% i na dan 31.03.2018. godine iznosila su 4 milijarde KM ili 64,6% ukupnih novčanih sredstava.

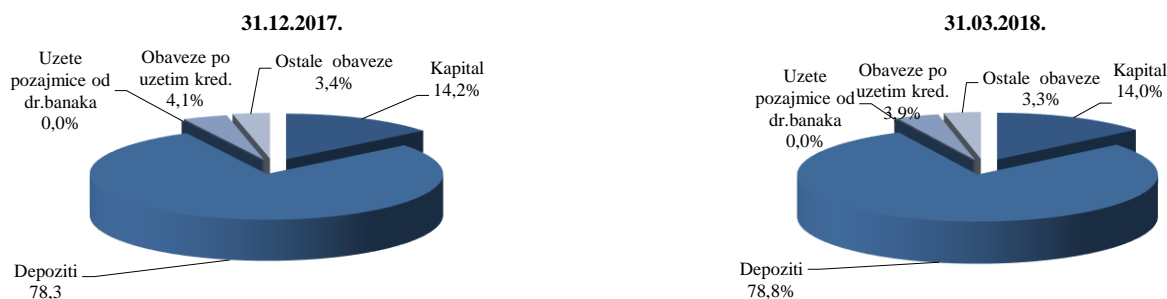
Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu povećana su 225 miliona KM ili 20%, iznosila su 1,4 milijarde KM ili 22% ukupnih novčanih sredstava. Banke su u trezoru i blagajnama na dan 31.03.2018. godine imale gotovog novca u iznosu od 786 miliona KM, što je 12,8% ukupnih novčanih sredstava.

Navedene promjene uticale su na promjenu valutne strukture novčanih sredstava, obzirom da je učešće domaće valute u posmatranom periodu smanjeno sa 76,6% na 74,7%, uz istovremeno povećanje učešća sredstava u stranoj valuti.

1.2.2. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka na dan 31.03.2018. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 11: Struktura pasive banaka

Na kraju prvog kvartala 2018. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, povećano je na 78,8% (+0,5 procentnih poena), dok je učešće kreditnih obaveza, drugog po visini izvora, iznosilo 3,9% (-0,2 procentna poena).

Depoziti su, u posmatranom periodu 2018. godine, imali blagi trend rasta od 243 miliona KM ili 1,5% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 16,1 milijardu KM.

Drugi izvor po ukupnom iznosu su kreditna sredstva, ali sa značajno manjim iznosom od 804 miliona KM i učešćem od 3,9%, koje se odnose najvećim dijelom na zaduživanje kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, došlo je do promjene u strateškom planiranju finansijskog potencijala banaka, odnosno strukture izvora i preorijentacije na domaće depozitne izvore, što je posebno karakteristično kod banaka članica stranih bankarskih grupa, uz istovremeno razduživanje prema inokreditorima kroz otplatu dospjelih obaveza, što je rezultiralo smanjenjem istih za oko 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,2 milijarde KM). U prva tri mjeseca 2018. godine smanjenje je iznosilo neznatnih 32 miliona KM ili 3,8%. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 131 milion KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 4,6%.

Banke su na dan 31.03.2018. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (pet od ukupno 14), na koje se odnosi gotovo 90% ukupnih kreditnih obaveza: TC Ziraat Bankasi a.s. (Turska), EIB, EFSE, EBRD, Procredit Holding AG i Procredit Bank AG Frankfurt.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda samo se 5,7% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i Brčko Distriktu.

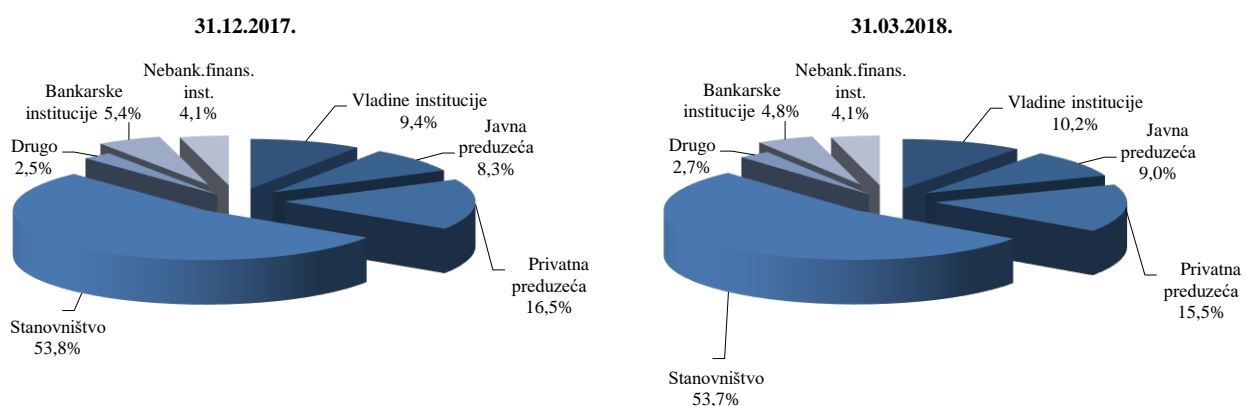
U sljedećoj tabeli i grafikonu dat je prikaz sektorske strukture depozita:

-u 000 KM-

Tabela 14: Sektorska struktura depozita¹²

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.200.513	8,5	1.482.708	9,4	1.639.111	10,2	124	111
Javna preduzeća	1.036.461	7,3	1.310.610	8,3	1.439.232	9,0	126	110
Privatna preduzeća i druš.	2.191.328	15,5	2.612.441	16,5	2.489.040	15,5	119	95
Bankarske institucije	647.901	4,6	847.965	5,4	765.981	4,8	131	90
Nebankarske finans.instit.	603.757	4,2	655.360	4,1	659.520	4,1	109	101
Stanovništvo	8.154.484	57,5	8.500.668	53,8	8.621.388	53,7	104	101
Ostalo	341.830	2,4	404.971	2,5	443.807	2,7	118	110
Ukupno	14.176.274	100,0	5.814.723	100,0	16.058.079	100,0	112	102

Grafikon 12: Sektorska struktura depozita

U prvom kvartalu 2018. godine zabilježene su neznatne promjene u sektorskoj strukturi depozita, kao rezultat rasta depozita vladinih institucija, javnih preduzeća i stanovništva, te pada depozita privatnih preduzeća.

¹²Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po šemi FBA

Depoziti stanovništva, kao najznačajniji depozitni izvor, sa skoro istim učešćem od 53,7% kao i na kraju 2017. godine, u prva tri mjeseca 2018. godine ostvarili su neznatan rast od 121 milion KM ili 1% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 8,6 milijardi KM.

Drugi sektorski izvor po visini i učešću, ali znatno manji od sektora stanovništva, su depoziti privatnih preduzeća, koji su smanjeni za 123 miliona KM ili 5%, na kraju posmatranog perioda iznosili su 2,5 milijardi KM, što je učešće od 15,5%.

Depoziti dva sljedeća sektora su zabilježili umjeren rast, vladinih institucija u iznosu od 156 miliona KM ili 11% i s iznosom od 1,6 milijardi KM imaju treće po visini učešće od 10,2%, te javnih preduzeća u iznosu od 128 miliona KM ili 10%, koji, s iznosom od 1,4 milijarde KM, imaju učešće od 9%.

Dugogodišnji pad depozita bankarskih institucija, koji se najvećim dijelom odnose na depozite matičnih bankarskih grupa, pod uticajem strateške promjene poslovnih planova u segmentu izvora finansiranja na nivou bankarskih grupa, kao i smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, nastavljen je i u prvom kvartalu 2018. godine, u iznosu od 82 miliona KM ili sa stopom od 10% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 766 miliona KM, što je učešće od 4,8%. Iznos od 613 miliona KM ili 80% depozita bankarskih institucija odnosi se na depozite banaka iz bankarske grupe (uglavnom dioničara). Finansijska podrška bankarske grupe prisutna je u devet banaka u FBiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u četiri banke iz grupe velikih banaka (82%).

Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi, finansijska podrška iz bankarskih grupa je veća (kod 11 banaka), u prva tri mjeseca 2018. godine ova sredstva su smanjena za 64 miliona KM ili 5,9% (najviše po osnovu pada depozita) i na dan 31.03.2018. godine iznose 1 milijardu KM ili 5% ukupne pasive bankarskog sektora.

Ostali sektori, s niskim učešćem u ukupnim depozitima, imali su neznatne promjene.

Valutna struktura depozita na dan 31.03.2018. godine neznatno je promijenjena. Depoziti u KM povećani su za 202 miliona KM ili 2,2%, dok su u stranim valutama ostvarili rast od 41 milion KM ili 0,6%. Navedeno je rezultiralo povećanjem učešća depozita u domaćoj valuti na 57,9% (+0,4 procentna poena) koji su iznosili 9,3 milijarde KM, a za istu relativnu promjenu smanjeno je učešće depozita u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EUR), koji su iznosili 6,8 milijardi KM.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, na kraju prvog kvartala 2018. godine, takođe je neznatno promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 15 milijardi KM imala su učešće 93,3% (+0,4 procentna poena), a depoziti nerezidenata iznosili su 1,1 milijardu KM, što je 6,7% ukupnih depozita. Promjene u strukturi su rezultat rasta depozita rezidenata (2% ili 298 miliona KM) i pada depozita nerezidenata (54 miliona KM ili 4,8%).

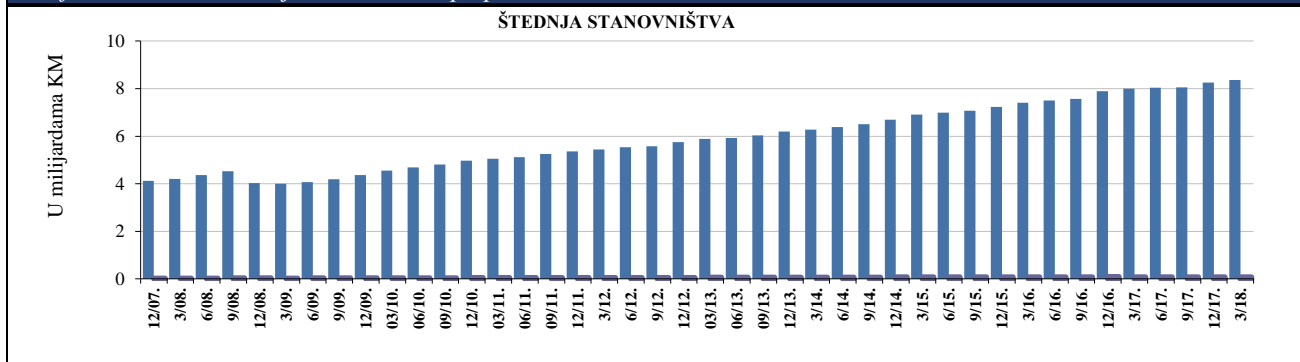
Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvom kvartalu 2018. godini, obzirom da je rast iznosio 113 miliona KM ili 1,4% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 8,36 milijardi KM.

Trend nove štednje stanovništva može se sagledati u sljedećoj tabeli i grafikonu:

-u 000 KM-

Banke	Iznos			Indeks	
	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	86.481	83.530	84.317	97	101
Privatne	7.806.725	8.166.750	8.278.961	105	101
Ukupno	7.893.206	8.250.280	8.363.278	105	101

Grafikon 13: Nova štednja stanovništva po periodima

U dvije najveće banke koncentrisano je 55% štednje, dok pet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 6% ukupne štednje u sektoru.

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2017. godine blago je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 3% ili 129 miliona KM, što je rezultiralo rastom njihovog učešća na 54,9% (+0,8 procentnih poena), što se može sagledati u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

Banke	Iznos			Indeks				
	31.12.2016.		31.12.2017.	31.03.2018.	3/2	4/3		
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	4.071.231	51,6%	4.460.734	54,1%	4.589.271	54,9%	110	103
Dugoročni štedni depoziti	3.821.975	48,4%	3.789.546	45,9%	3.774.007	45,1%	99	100
Ukupno	7.893.206	100,0%	8.250.280	100,0%	8.363.278	100,0%	105	101

Od ukupnog iznosa štednje, 45% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 55% u stranoj valuti.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u FBiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sektora za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA sa novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke.

U toku 2018. godine na snazi je paralelni način izvještavanja do potpune prilagodbe banaka, te je daljnja analiza urađena po ranijem regulatornom načinu izvještavanja.

Regulatorni kapital banaka u FBiH na dan 31.03.2018. godine iznosio je 2,5 milijarde KM.

U narednoj tabeli daje se struktura regulatornog kapitala:

Tabela 17: Regulatorni kapital

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
1.a.Osnovni kapital prije umanjenja	2.167.814		2.321.458		2.296.484		107	99
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.215.668		1.225.580		1.225.580		101	100
1.2. Iznos emisioh ažia	138.786		137.290		137.290		99	100
1.3.Rezerve i zadržana dobit	813.360		958.588		933.614		118	97
1.b.Odbitne stavke	112.297		108.151		138.260		96	128
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	16.690		47.879		85.168		287	178
1.2. Gubitak iz tekuće godine	42.314		7.288		165		17	2
1.3. Trezorske dionice	3.034		81		81		3	100
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	47.315		49.963		49.358		106	99
1.5. Odložena poreska sredstva	1.881		1.494		1.728		79	116
1.6.Negativne revalorizacijske rezerve	1.063		1.446		1.760		136	122
1. Osnovni kapital (1a-1b)	2.055.517	88%	2.213.307	88%	2.158.224	87%	108	98
2. Dopunski kapital	284.917	12%	306.237	12%	313.410	13%	107	102
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	209		209		209		100	100
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	170.420		186.830		189.153		110	101
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	9.741		13.037		15.964		134	122
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	0		0		0		-	-
2.5. Iznos subordinisanih dugova	103.122		104.733		106.656		102	102
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.425		1.428		1.428		100	100
3. Kapital (1 + 2)	2.340.434	100%	2.519.544	100%	2.471.634	100%	108	98
4. Odbitne stavke od kapitala	200.035		198.380		187.967		99	95
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	0		0		0		0	-
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	200.035		198.380		187.967		99	95
4.3. Ostale odbitne stavke	0		0		0		0	-
5. Neto kapital (3- 4)	2.140.399		2.321.164		2.283.667		108	98

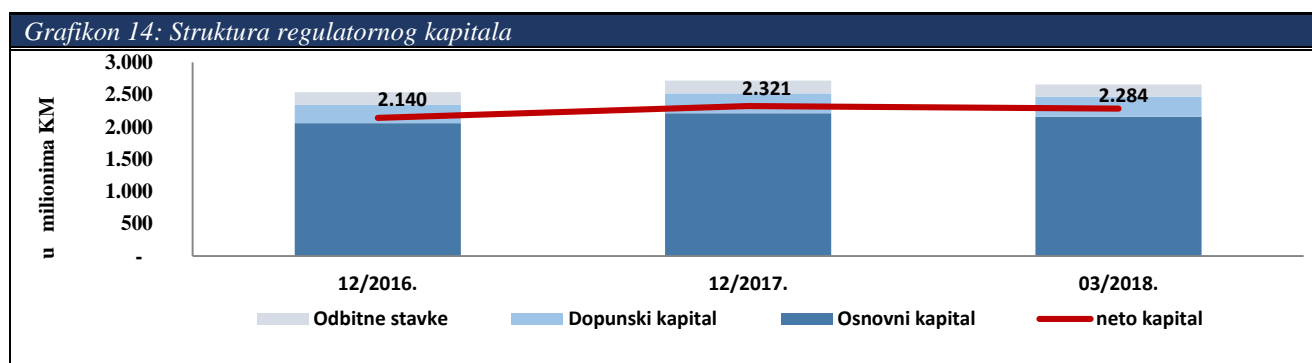
U prvom kvartalu 2018. godine regulatorni kapital bankarskog sektora smanjen je za 47 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine, sa neznatnom promjenom u strukturi (osnovni 87% i dopunski kapital 13%). Osnovni kapital je smanjen za 55 miliona KM ili 2%, dok je dopunski kapital povećan za 7 miliona KM ili 2%.

Smanjenje osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu efekata prve primjene MSFI 9 (smanjenje rezervi i zadržane dobiti, te povećanja nepokrivenih gubitaka). Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za 30 miliona KM ili 28%, po osnovu već spomenutih efekata.

Dopunski kapital je, takođe, neznatno povećan za 7 miliona KM ili 2%, najvećim dijelom zbog povećanja subordinisanih dugova kod jedne banke u iznosu od 3,5 miliona KM i pozitivnih revalorizacijskih rezervi za 2,9 miliona KM.

Nedostajuće RKG po regulatornom zahtjevu, kao odbitna stavka od kapitala na dan 31.03.2018. godine iznosile su 188 miliona KM, što je smanjenje od 10 miliona KM ili 5% u odnosu na kraj 2017. godine.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala:

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, smanjen za 37 miliona KM ili 2% i na dan 31.03.2018. godine iznosio je 2,3 milijarde KM.

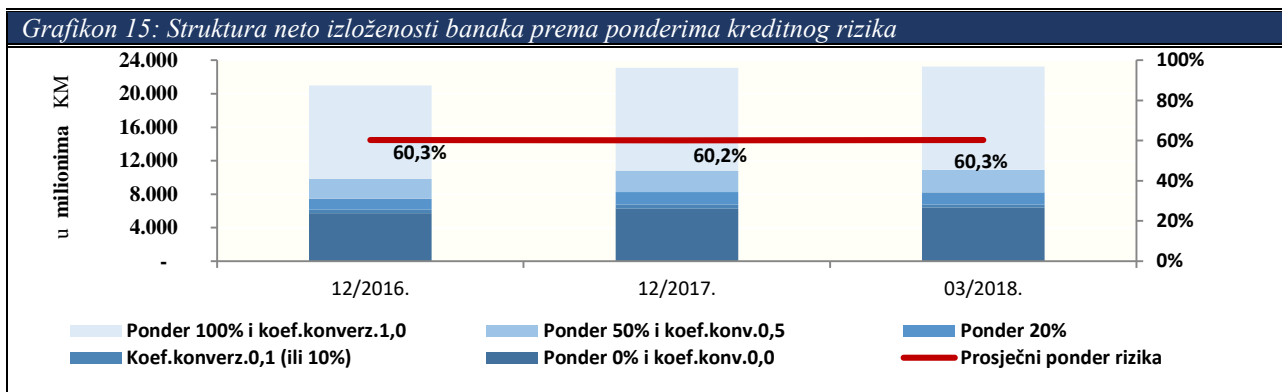
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sektora, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge strane, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilansa i vanbilansa i ponderisanog operativnog rizika).

U narednoj tabeli i grafikonu daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno prema koeficijentima konverzije za vanbilansne stavke:

-u 000 KM-

Tabela 18: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O p i s 1	31.12.2016. 2	31.12.2017. 3	31.03.2018. 4	Indeks 5 (3/2)	Indeks 6 (4/3)
Ukupna izloženost (1+2):	20.994.773	23.095.817	23.266.051	110	101
1 Aktiva bilansa stanja	17.863.737	19.692.604	19.869.944	110	101
2. Vanbilansne pozicije	3.131.036	3.403.213	3.396.107	109	100
Raspored po ponderima rizika i koeficijentima konverzije					
Ponder 0%	5.695.758	6.203.689	6.365.652	109	103
Ponder 20%	1.309.962	1.515.686	1.444.297	116	95
Ponder 50%	75.541	93.891	72.632	124	77
Ponder 100%	10.782.476	11.879.338	1.987.363	110	101
Koef.konverzije 0,0	43.699	57.604	50.617	132	88
Koef.konverzije 0,1	396.664	481.880	339.047	121	70
Koef.konverzije 0,5	2.291.106	2.473.318	2.626.301	108	106
Koef.konverzije 1,0	399.567	390.411	380.142	98	97
Rizik aktive bilansa i vanbilansa	12.667.026	13.904.675	14.039.739	110	101
Prosječni ponder rizika	60,3%	60,2%	60,3%	100	100

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvom kvartalu 2018. godine povećana je za 1%. Rizik aktive bilansa i vanbilansa (nakon primjene pondera) na dan 31.03.2018. godine iznosio je 14 milijardi KM, sa stopom rasta od 1%, na šta je najviše uticao rast stavki koje se ponderišu sa 100% (najvećim dijelom odnosi se na rast kreditnog portfolia). Kao rezultat navedenog, prosječni ponder rizika je neznatno povećan, sa 60,2% na 60,3%.

Iste promjene evidentne su i kod ponderisanog operativnog rizika (POR), koji je povećan (5%) i na dan 31.03.2018. godine iznosio je 1,1 milijardu KM. Sve to je rezultiralo neznatnim povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive u iznosu od 15,1 milijardu KM ili povećanjem za 1%.

Na dan 31.03.2018. godine učešće rizika aktive bilansa i vanbilansa (izloženost kreditnom riziku) iznosilo je 93%, a po osnovu operativnog rizika 7%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹³ banaka je koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2018. godine iznosio 15,1%, što je za 0,4 procentna poena niže nego na kraju 2017. godine.

¹³Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%

U prilogu 5. daje se Izvještaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH.

Odnos osnovnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive na dan 31.03.2018. godine na nivou bankarskog sektora iznosi 14,3%. Obaveza banaka je da dio osnovnog kapitala koji je iznad 9% iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose se na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive.

Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%. Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2018. godine iznosila je 9,2% (na kraju 2017. godine 9,6%).

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 15% što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu. Nekoliko banaka je u prethodnom periodu poboljšalo nivo kapitaliziranosti po osnovu dokapitalizacije.

U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled neto kapitala, rizika ponderisane aktive i stope adekvatnosti kapitala na nivou bankarskog sektora:

-000 KM-

Tabela 19: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Neto kapital	2.140.399	2.321.164	2.283.667	108	98
2. Rizik aktive bilansa i vanbilansa	12.667.026	13.904.675	14.039.739	110	101
3. POR (ponderisani operativni rizik)	1.001.018	1.042.691	1.092.596	104	105
4. Ukupan rizik aktive (2+3)	13.668.044	14.947.366	15.132.335	109	101
5. Stopa neto kapitala (adekvatnosti kapitala) (1/4)	15,7%	15,5%	15,1%	99	97

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sektora na dan 31.03.2018. godine od 15,1% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sektora za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Prema analitičkim podacima, 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2017. godine, dok je kod dvije banke viša. U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- četiri banke imaju stopu manju od 14%,
- devet banaka ima stopu između 14,1% i 17,3% i
- dvije banke imaju stopu 34,2% i 39,8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, sa ciljem jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sektora u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao dominantnom riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Prioritetan zadatak ostaje održavanje jake i adekvatne kapitalne osnove bankarskog sektora u skladu sa profilom rizičnosti poslovanja banaka, sa fokusom na velike banke u sektoru, kao i banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom.

1.2.4. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne obračunavati RKG u skladu sa kriterijima iz navedene Odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka (obračunate u skladu s primjenjivim MRS i MSFI), uzimajući u obračun i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala). Od 01.01.2018. godine banke su u obavezi primjenjivati novi standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive, RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI:

-u 000 KM-

<i>Tabela 20: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI</i>					
Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.	Indeks	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Rizična aktiva ¹⁴	15.678.467	17.224.329	17.221.002	110	100
2. Obračunate regulatorne RKG	1.533.712	1.492.475	1.497.498	97	100
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.294.471	1.262.277	1.360.289	97	108
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	405.019	402.640	389.761	99	97
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulatornih rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	200.035	198.771	187.966	99	95
7. Nerizične stavke	7.175.607	7.699.195	7.952.820	107	103
8. Ukupna aktiva (1+7)	22.854.074	24.923.524	25.173.822	109	101

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹⁵ banaka u FBiH na dan 31.03.2018. godine iznosila je 25,2 milijarde KM i veća je za 251 milion KM ili 1% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična aktiva iznosi 17,2 milijarde KM i na istom je nivou u odnosu na kraj prethodne godine. Nerizične stavke iznose 7,9 milijardi KM ili 32% ukupne aktive s vanbilansom i veće su za 254 miliona KM ili 3% u odnosu na kraj 2017. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su zadržane na istom nivou i iznose 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke iznose 1,4 milijarde KM i veće su za 98 miliona KM ili 8% u odnosu na kraj prethodne godine zbog primjene MSFI 9.

Potrebne regulatorne rezerve¹⁶ iznose 390 miliona KM i manje su za 13 miliona KM ili 3%. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti u iznosu od 316 miliona KM su na istom nivou kao i na kraju 2017. godine. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁷ na dan 31.03.2018. godine iznose 188 miliona KM, što je smanjenje u iznosu od od 11 miliona KM ili 5% u odnosu na kraj 2017. godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ukupne aktive, bruto bilansne aktive, rizičnih i nerizičnih stavki aktive na nivou bankarskog sektora:

-u 000 KM-

¹⁴ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 235 miliona KM obezbjeđenih novčanim depozitom

¹⁵ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj 85/11-prečišćeni tekst 33/12-ispravka, 15/13)

¹⁶ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti)

¹⁷ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

Tabela 21: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O p i s	31.12.2016.		31.12.2017.		31.3.2018.		Indeks	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt.%	Iznos	Strukt.%	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
Kredit	10.850.532	84,2	11.910.826	83,6	12.148.961 ¹⁸	86,1	110	102
Kamate	69.237	0,5	66.894	0,5	90.643	0,6	97	135
Dospjela potraživanja	1.164.973	9,0	1.036.949	7,3	1.040.081	7,4	89	100
Potraživanja po plać. garancijama	26.537	0,2	31.080	0,2	31.090	0,2	117	100
Ostali plasmani	138.995	1,1	400.584	2,8	200.869	1,4	288	50
Ostala aktiva	638.228	5,0	814.496	5,6	607.082	4,3	124	75
1.Rizična bilansna aktiva	12.888.502	100,0	14.260.829	100,0	14.118.726	100,0	111	99
2. Nerizična bilansna aktiva	6.745.740		7.172.606		7.571.109		106	106
3.Bruto bilansna aktiva (1+2)	19.634.242		21.433.435		21.689.835		109	101
4.Rizični vanbilans	2.789.965		2.963.500		3.102.276		106	105
5.Nerizični vanbilans	429.867		526.589		381.711		122	72
6.Ukupne vanbilansne stavke (4+5)	3.219.832		3.490.089		3.483.987		108	100
7.Rizična aktiva s vanbilansom (1+4)	15.678.467		17.224.329		17.221.002		110	100
8. Nerizične stavke (2+5)	7.175.607		7.699.195		7.952.820		107	103
9. Aktiva s vanbilansom (3+6)	22.854.074		24.923.524		25.173.822		109	101

Bruto bilansna aktiva⁶ iznosi 21,7 milijardi KM i veća je za 256 miliona KM ili 1% u odnosu na kraj 2017. godine. Rizična bilansna aktiva iznosi 14,2 milijarde KM, što je 65% bruto bilansne aktive, sa ostvarenim smanjenjem od 142 miliona KM ili 1%. Nerizična bilansna aktiva iznosi 7,6 milijardi KM i veća je za 398 miliona KM ili 6%.

Vanbilansne rizične stavke u iznosu od 3,1 milijardu KM su veće za 139 miliona KM ili 5% u odnosu na kraj 2017. godine, a nerizične stavke iznose 382 miliona KM, s ostvarenim smanjenjem od 145 miliona KM ili 28%.

U prvom kvartalu 2018. godine ostvaren je rast kredita od 260 miliona KM ili 2%. Na dan 31.03.2018. godine krediti su iznosili 13,4 milijarde KM. Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 22: Sektorska struktura kredita

Sektori	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
Vladine institucije	265.892	2,2	245.102	1,9	229.174	1,7	92	94
Javna preduzeća	226.891	1,8	210.461	1,6	203.114	1,5	93	97
Privatna preduzeća i društ.	5.756.280	46,9	6.295.558	47,8	6.477.031	48,2	109	103
Bankarske institucije	58	0,0	12	0,0	818	0,0	21	6817
Nebankarske finansijske instit.	40.365	0,3	58.992	0,4	59.347	0,4	146	101
Građani	5.972.074	48,7	6.358.707	48,2	6.458.325	48,1	106	102
Ostalo	8.668	0,1	10.028	0,1	11.525	0,1	116	115
Ukupno	12.270.228	100,0	13.178.860	100,0	13.439.334	100,0	107	102

Stopa rasta kredita privatnih preduzeća iznosila je 181 milion KM ili 3% (u 2017. godini ostvaren rast od 539 miliona KM ili 9%), tako da su na dan 31.03.2018. godine krediti ovog sektora dostigli iznos od 6,5 milijardi KM i učešće od 48,2% (+0,4 procentna poena). Rast kredita sektoru stanovništva iznosio je 100 miliona KM ili 2% (u 2017. godini ostvaren rast od 387 miliona KM ili 6%), dok je učešće blago smanjeno sa 48,2% na 48,1% i na dan 31.03.2018. godine iznosili su 6,5 milijardi KM.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem na dan 31.03.2018. godine, struktura kredita stanovništvu po namjeni je skoro ista kao na kraju 2017. godine: učešće kredita za finansiranje potrošnih dobara iznosi 82%, učešće stambenih kredita iznosi 17%, a sa preostalih 1% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda. Tri najveće banke u sektoru plasirale su, kao i na kraju 2017. godine, stanovništvu 61%, a privatnim preduzećima 46% ukupnih kredita datih ovim sektorima.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 54,3% ili 7,3 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,2 milijarde KM ili 99%, CHF: 60 miliona KM ili 1%), krediti u domaćoj

¹⁸Isključen iznos kredita od 192 miliona KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu)

valuti 45,1% ili 6,1 milijarda KM, a najmanje učešće od samo 0,6% ili 81 milion KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 77 miliona KM ili 95%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF od 60 miliona KM ima učešće od 0,4% u ukupnom kreditnom portfoliju i cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sektoru (na kraju 2017. godine 0,5%).

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, OKR, PKG po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 23: Klasifikacija aktive, OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	31.12.2016.			31.12.2017.			31.03.2018.			Indeks	
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasifikovana aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasifikovana aktiva	Učešće %	OKR PKG	11(5/2)	12(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	13.166.182	84,0	263.324	14.834.609	86,1	296.693	14.854.843	86,3	297.096	113	100
B	982.398	6,3	77.167	1.032.373	6,0	82.700	1.014.823	5,9	81.162	105	98
C	224.335	1,4	58.086	166.456	1,0	45.486	156.588	0,9	45.272	74	94
D	423.766	2,7	253.348	301.598	1,7	178.304	297.203	1,7	176.422	71	99
E	881.786	5,6	881.787	889.293	5,2	889.292	897.545	5,2	897.546	101	101
Rizična ak. (A-E)	15.678.467	100,0	1.533.712	17.224.329	100,0	1.492.475	17.221.002	100,0	1.497.498	110	100
Klasifikovana (B-E)	2.512.285	16,0	1.270.389	2.389.720	13,9	1.195.782	2.366.159	13,7	1.200.402	95	99
Nekvalitetna (C-E)	1.529.887	9,8	1.193.221	1.357.347	7,9	1.113.082	1.351.336	7,8	1.119.240	89	100
Nerizična akt. ¹⁹	7.175.607			7.699.195			7.952.820			107	103
Ukupno (rizična i nerizična)	22.854.074			24.923.524			25.173.822			109	101

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje PKG. Prvi i upozoravajući indikator da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i učešća u ukupnim kreditima. Na dan 31.03.2018. godine dospjela potraživanja iznose 1,1 milijardu KM, što je na istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine.

Analizom kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da su u prvom kvartalu 2018. godine ključni pokazatelji kvaliteta aktive nastavili s trendom poboljšanja, najvećim dijelom zbog uticaja kreditnog rasta. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage promjene, odnosno sedam banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a šest banaka ima pokazatelje učešća nekvalitetne u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

U prilogu 6. i 6a. daje se klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki.

Klasifikovana aktiva na dan 31.03.2018. godine iznosila je 2,4 milijarde KM, a nekvalitetna 1,4 milijarde KM. Klasifikovana aktiva (B-E) je smanjena za 24 miliona KM ili 1% ili u odnosu na kraj 2017. godine (u 2017. godini smanjenje od 123 miliona KM ili 5%). Kategorija B je smanjena za 18 miliona KM ili 2%. Nekvalitetna aktiva (C-E) je zadržana na istom nivou (u 2017. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 173 miliona KM ili 11%), s napomenom da je cca. 23 miliona KM kamate iz vanbilansne evidencije prenesene u bilans, zbog primjene MSFI 9.

Učešće klasifikovane aktive u rizičnoj aktivu iznosi 13,7%, a smanjenje za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2017. godine je rezultat smanjenja klasifikovane aktive za 24 miliona KM ili 1%. Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive i iznosi 7,8%, što je niže za 0,1 procentni poen u odnosu na kraj 2017. godine.

¹⁹ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2.stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%

Sektorska analiza podataka zasniva se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i PKG, kod kredita plasiranih pravnim licima.

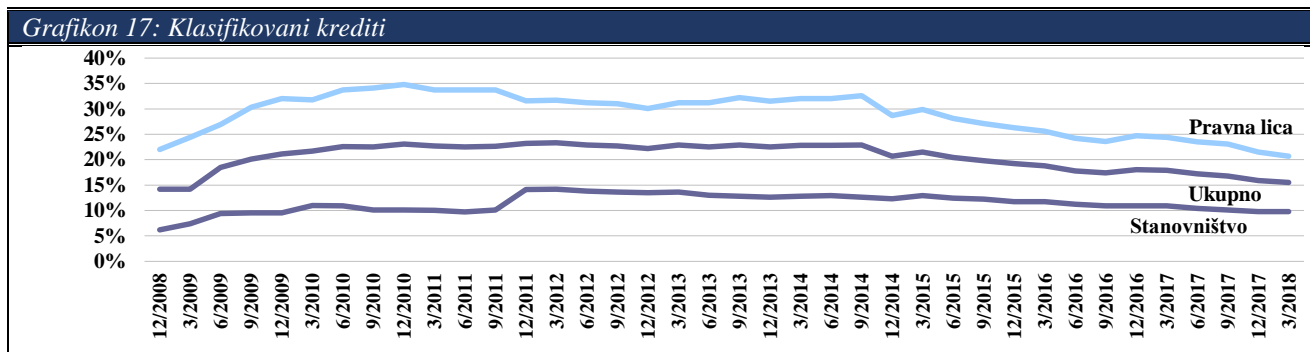
U sljedećoj tabeli daje se detaljan pregled klasifikacije kredita datih stanovništvu i pravnim licima:

Tabela 24: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	31.12.2017.						31.03.2018.						Indeks
	Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	Ukupno		Stanovni štvo	Učešće %	Pravna lica	Učešće %	Ukupno		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.732.970	90,1	5.356.474	78,5	11.089.444	84,2	5.825.856	90,2	5.536.451	79,3	11.362.307	84,5	102
B	163.628	2,6	651.859	9,6	815.487	6,2	170.269	2,6	656.732	9,4	827.001	6,2	101
C	61.371	1,0	98.470	1,4	159.841	1,2	63.474	1,0	87.139	1,3	150.613	1,1	94
D	46.850	0,7	243.681	3,6	290.531	2,2	46.851	0,7	238.285	3,4	285.136	2,1	98
E	353.889	5,6	469.668	6,9	823.557	6,2	351.877	5,5	462.400	6,6	814.277	6,1	99
Ukupno	6.358.708	100,0	6.820.152	100,0	13.178.860	100,0	6.458.327	100,0	6.981.007	100,0	13.439.334	100,0	102
Klas. kred. B-E	625.738	9,8	1.463.678	21,5	2.089.416	15,9	632.471	9,8	1.444.556	20,7	2.077.027	15,5	99
Nekv. kred C-E	462.110	7,3	811.819	11,9	1.273.929	9,7	462.202	7,2	787.824	11,3	1.250.026	9,3	98
		48,2		51,8		100,0		48,1		51,9		100,0	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,9		70,1		100,0		30,5		69,5		100,0	
Nekvalitetni C-E		36,3		63,7		100,0		37,0		63,0		100,0	
Kategorija B		20,1		79,9		100,0		20,6		79,4		100,0	

Indikatori kvaliteta kredita su u prvom kvartalu 2018. godine poboljšani, učešće klasifikovanih kredita je smanjeno na nivo od 15,5% (-0,4 procentna poena), s jedne strane, zbog smanjenja klasifikovanih kredita za 12 miliona KM ili 1%, a s druge strane, zbog već navedenog rasta ukupnih kredita. Klasifikovani krediti stanovništva su povećani za 7 miliona KM ili 1%, a pravnih lica smanjeni za 19 miliona KM ili 1%.

U sljedećem grafikonu daje se pregled klasifikovanih kredita, kroz periode:

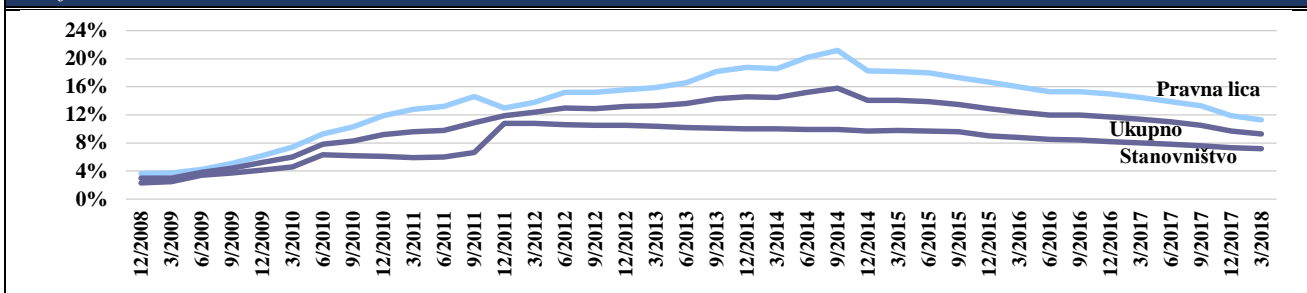

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 9,7% na 9,3%, kao rezultat kreditnog rasta i smanjenja ukupnih NPL-ova za 24 miliona KM ili 2%, uz napomenu da je trajni otpis u prvom kvartalu 2018. godine iznosio 14 miliona KM. NPL-ovi pravnih lica su smanjeni za 24 miliona KM ili 3%, dok su kod stanovništva zadržani na istom nivou u odnosu na kraj 2017. godine.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima u iznosu od 7 milijardi KM, na dan 31.03.2018. godine u kategorije B do E klasifikovano je 1,4 milijarde KM ili 20,7%, dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, što je u korelaciji sa stepenom rizičnosti kreditiranja ova dva sektora. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 6,5 milijardi KM, u kategorije B do E klasifikovano je 632 miliona KM ili 9,8%.

Pregled NPL-ova, kroz periode, daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 18: NPL-ovi

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće NPL-ova. U prvom kvartalu 2018. godine učešće NPL-ova i kod sektora stanovništva i kod pravnih lica je smanjeno, kao rezultat smanjenja NPL-ova pravnih lica (24 miliona KM ili 3%), kao i kreditnog rasta (stanovništvo 100 miliona KM ili 2% i pravna lica 161 milion KM ili 2%).

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na NPL-ove se odnosi 788 miliona KM ili 11,3%, što je za 0,6 procentnih poena manje nego na kraju 2017. godine (u 2017. godini učešće je smanjeno za 3,1 procentni poen). Za sektor stanovništva pokazatelj učešća NPL-ova je 462 miliona KM ili 7,2%, što je za 0,1 procentni poen manje (u 2017. godini učešće smanjeno za 0,9 procentnih poena).

Detaljnija i potpunija analiza zasniva se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni) i daje se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 25: Granska koncentracija kredita

Opis	31.12.2017.				31.03.2018.				Indeks	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	206.554	1,6	30.860	14,9	192.148	1,4	31.234	16,3	93	101
Proizvodnju (IND)	1.986.437	15,1	281.513	14,2	1.996.408	14,9	276.844	13,9	101	98
Građevinarstvo (CON)	428.151	3,2	67.845	15,8	432.716	3,2	66.888	15,5	101	99
Trgovinu (TRD)	2.589.004	19,6	290.802	11,2	2.690.390	20,0	276.363	10,3	104	95
Ugostiteljstvo (HTR)	243.136	1,8	11.536	4,7	252.818	1,9	13.184	5,2	104	114
Ostalo ²⁰	1.366.870	10,4	129.263	9,5	1.416.527	10,5	123.311	8,7	104	95
Ukupno 1.	6.820.152	51,7	811.819	11,9	6.981.007	51,9	787.824	11,3	102	97
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	5.188.942	39,4	317.089	6,1	5.253.176	39,1	320.209	6,1	101	101
Stambenu izgradnju	1.065.987	8,1	126.907	11,9	1.101.958	8,2	124.410	11,3	103	98
Obavljanje djelatn. (obrtnici)	103.779	0,8	18.114	17,5	103.193	0,8	17.583	17,0	99	97
Ukupno 2.	6.358.708	48,3	462.110	7,3	6.458.327	48,1	462.202	7,2	102	100
Ukupno (1.+2.)	3.178.860	100	1.273.929	9,7	13.439.334	100	1.250.026	9,3	102	98

Najveće učešće u ukupnim kreditima, kod pravnih lica imaju sektori trgovine (20%) i proizvodnje (14,9%), a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (39,1%) i stambeni krediti (8,2%), što je na približno istom nivou kao i 31.12.2017. godine. Nivo kredita plasiranih sektoru proizvodnje od 2 milijarde KM je blago povećan u prvom kvartalu 2018. godine (10 miliona KM ili 1%), a NPL-ovi su smanjeni (5 miliona KM ili 2%) na iznos od 277 miliona KM, a učešće je, iako smanjeno za 0,3 procentna poena, i dalje na visokom nivou od 13,9%.

Kreditiranje sektora trgovine u prvom kvartalu 2018. godine povećano je za 101 milion KM ili 4%, odnosno na nivo od 2,7 milijardi KM. NPL-ovi kod ovog sektora smanjeni su za 14 miliona KM ili 5%, na dan 31.03.2018. godine iznosili su 276 miliona KM, a učešće je smanjeno za 0,9 procentnih poena, odnosno na 10,3%, što je bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

²⁰ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo

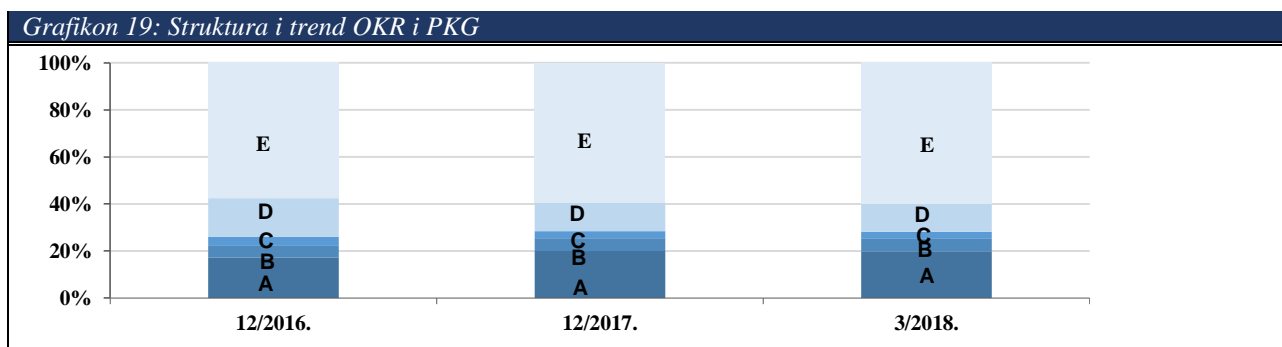
Učešće NPL-ova posebno je visoko u sektoru građevinarstva - 15,5% s padom od 0,3 procentna poena, a krediti ovog sektora imaju nisko učešće od svega 3,2%. Kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanje učešće od 1,4%, NPL-ovi imaju značajno učešće od 16,3%, koje je povećano za 1,4 procentna poena u odnosu na kraj prethodne godine.

Kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju, koje iznosi 39,1% u ukupnim kreditima, sa rastom od 64 miliona KM ili 1%, stambeni krediti su imali rast od 36 miliona KM ili 3%. Relativno visoko učešće NPL-ova od 11,3% imaju stambeni krediti, dok krediti za opću potrošnju imaju učešće NPL-ova od 6,1%.

Nivo OKR i procijenjenih PKG po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu:

Tabela 26: Struktura i trend OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	Iznos (u 000 KM) i struktura (u%)						Indeks	
	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	263.324	17,2	296.693	19,9	297.096	19,8	113	100
B	77.167	5,0	82.700	5,5	81.162	5,4	107	98
C	58.086	3,8	45.486	3,1	45.272	3,0	78	100
D	253.348	16,5	178.304	11,9	176.422	11,8	70	99
E	881.787	57,5	889.292	59,6	897.546	60,0	101	101
Ukupno	1.533.712	100,0	1.492.475	100,0	1.497.498	100,0	97	100

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2017. godine, rezerve za OKR (za kategoriju A) i PKG su zadržane na istom nivou od 1,5 milijardi KM. Rezerve za OKR, kao i rezerve za PKG su nepromijenjene u odnosu na kraj 2017. godine.

Rezerve za B kategoriju su manje za 2 miliona KM ili 2% i iznose 81 milion KM, a rezerve za nekvalitetnu aktivu su povećane za 6 miliona KM ili 1%, odnosno na nivo od 1,1 milijardu KM. Rezerve za C kategoriju su zadržane na istom nivou, rezerve za D kategoriju smanjene za 2 miliona KM ili 1%, dok su rezerve za E kategoriju povećane za 8 miliona KM ili 1%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos PKG i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 7% i veći je za 0,1 procentni poen u odnosu na kraj 2017. godine. Na dan 31.03.2018. godine banke su, kao i na kraju 2017. godine, prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 29%, D kategoriju 59% i E 100%.²¹

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolia pojedinačnih banaka, kao i on-site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno identifikaciji, mjerenju, praćenju i kontroli kreditnog rizika i klasifikaciji aktive.

²¹Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju RKG po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom, koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja, kao i jačanje funkcije upravljanja rizicima, odnosno njenog značaja i kvaliteta rada.

Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog u direktnom nadzoru.

1.2.5. Profitabilnost

Na nivou bankarskog sektora u prvom kvartalu 2018. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 84 miliona KM, što je 5 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine ili za 6%.

Pozitivan efekat na finansijski rezultat sektora posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod devet banaka koje su pozitivno poslovale i u istom periodu prethodne godine (efekat 15 miliona KM, od čega se na tri najveće banke odnosi 11 miliona KM), te ostvarenje dobiti kod jedne banke koja je prethodne godine poslovala sa gubitkom (efekat jedan milion KM).

S druge strane, negativan efekat od 11 miliona KM je uglavnom rezultat ostvarene manje dobiti kod četiri banke i neznatnim dijelom po osnovu ostvarenog gubitka kod jedne banke, koja je u istom periodu prethodne godine pozitivno poslovala.

U prilogu 7. prikazan je bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA.

Ostvarenje boljeg finansijskog rezultata u odnosu na isti period prethodne godine najvećim dijelom rezultat je nižih neamatnih rashoda (troškova ispravki vrijednosti i ostalih operativnih troškova), dok je ukupan prihod neznatno povećan po osnovu blagog povećanja neto kamatnog prihoda (isključivo po osnovu smanjenja kamatnih rashoda), uz blago smanjenje operativnih prihoda (kao posljedica značajnog smanjenja jednokratnih prihoda, uz prisutan rast operativnih prihoda iz redovnih poslovnih aktivnosti, najvećim dijelom naknada za izvršene usluge).

Pozitivan finansijski rezultat od 84 miliona KM ostvarilo je 14 banaka i isti je veći za 4 miliona KM ili 5% u odnosu na isti period prethodne godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju iskazan je kod jedne banke i isti je za jedan milion KM ili 86% manji nego prethodne godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ostvarenog finansijskog rezultata, kroz izvještajne periode, kako slijedi:

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak

O p i s	31.03.2016.		31.03.2017.		31.03.2018.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-1.147	2	-1.204	1	-165	1
Dobit	74.223	15	80.014	14	83.815	14
Ukupno	73.076	17	78.810	15	83.650	15

Od ukupno ostvarene dobiti (84 miliona KM) 53 miliona KM ili 64% odnosi se na dvije najveće banke u sektoru, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 47%. Analitički podaci pokazuju da ukupno deset banaka ima bolji finansijski rezultat (za 16 miliona KM), dok pet banaka ima lošiji rezultat (za 11 miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, evidentno je da je ukupna profitabilnost sektora poboljšana, najvećim dijelom po osnovu povećanih prihoda od naknada za izvršene usluge (kod velikih banaka), smanjenja kamatnih rashoda, povremenih jednokratnih prihoda i pod visokim je uticajem promjena u visini troškova ispravki vrijednosti.

Ukupan prihod bankarskog sektora u prvom kvartalu 2018. godine iznosio je 253 miliona KM, što je na približno istom nivou u odnosu na isti period prethodne godine (1 milion KM ili +0,4%), neto kamatni prihod iznosio je 150 miliona KM, s blagim rastom od 2 miliona KM ili 1% i učešćem u strukturi ukupnog prihoda od 59%. Operativni prihodi, kao druga komponenta ukupnog prihoda, blago su smanjeni (jedan milion KM ili 1%), iznosili su 103 miliona KM, što je učešće od 41% u strukturi ukupnog prihoda. Na strani rashoda, ukupni nekamatni rashodi su smanjeni za 2% ili 4 miliona KM i iznosili su 170 miliona KM.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita za 7%, kao i činjenice da je rast loših kredita zaustavljen, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa, imao je za posljedicu blagi pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na prethodnu godinu, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, niži kamatni prihodi kod tri najveće banke, najvećim dijelom uticali su na njihovo blago smanjenje na nivou sektora.

Kamatni prihodi iznose 184 miliona KM, što je u odnosu na prethodnu godinu blago smanjenje od 3 miliona KM ili 2%, sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 74,2% na 72,6%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima, koji su na nivou od 164 miliona KM i s blagim padom od 2 miliona KM ili 1%, čime je nastavljen trend iz prethodnih godina, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite sa 5,36% na 4,94% i padom učešća u ukupnom prihodu sa 65,9% na 64,8%.

U strukturi kamatnih prihoda po kreditima najveći dio (62%) odnosi se na kamatne prihode od kreditnih plasmana stanovništvu, koji bilježe blagi porast (+1%) u odnosu na prethodnu godinu i iznose 102 miliona KM, a u ukupnom kreditnom portfoliju učešće ovog sektora iznosi 48%. Slijede prihodi od kamata na kredite date privatnim preduzećima sa učešćem od 35% i smanjenjem od 4% (iznose 57 miliona KM), dok krediti ovog sektora imaju blago povećano učešće u ukupnom kreditnom portfoliju od 48%.

Pozitivna kretanja, kao i prethodnih godina, zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isti period prethodne godine, imali stopu pada od 5 miliona KM ili 13%. Kamatni rashodi iznose 34 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 15,3% na 13,3%.

Prosječni kamatonosni depoziti povećani su za 10%, a kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 28 miliona KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6 miliona KM ili 17%, što je rezultat promjene strukture depozitne osnove (veće učešće depozita koji nose nižu kamatnu stopu) i smanjenja pasivnih kamatnih stopa, što je rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 1,3% na 0,98%.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 2 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine bilježe smanjenje od 7%, uz približno isto učešće u ukupnom prihodu od 0,9%. Ostali rashodi po kamatama povećani su 44%, iznose oko 2 miliona KM i najvećim dijelom (58%) odnose se na rashode po kamatama prema CBBiH po osnovu negativnih kamatnih stopa na višak sredstava iznad obavezne rezerve.

Kao rezultat značajnog pada kamatnih rashoda (-13%), i pored smanjenja kamatnih prihoda (-2%), neto kamatni prihod, kao najvažniji i najstabilniji izvor prihoda banaka, povećan je za 150 miliona KM ili 1%.

Operativni prihodi iznose 103 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 1 milion KM ili 1% (isključivo kao posljedica značajnog smanjenja ostalih operativnih prihoda,

jednokratnih prihoda za 8 miliona KM ili 34%), a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda zadržano je na približno istom nivou od 41%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće (65%) imale su naknade za izvršene usluge, sa rastom od 5 miliona KM ili 8%. Može se zaključiti da banke smanjenje kamatnih prihoda kompenziraju kontinuiranim rastom naknada za izvršene usluge.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 170 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjeni su za 4 miliona KM ili 2%, što je neto efekat značajnog smanjenja poslovnih i direktnih rashoda (5 miliona KM ili 10%, isključivo po osnovu troškova ispravki vrijednosti) i blagog rasta operativnih rashoda (1 milion KM ili 1%). Njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 69% na 67%.

Troškovi ispravke vrijednosti iznose 19 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjeni su za 8 miliona KM ili 28% (na što je veliki uticaj imalo smanjenje troškova ispravki vrijednosti kod dvije velike banke u iznosu od 5 miliona KM ili 61%), dok je učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno sa 10,6% na 7,6%.

U strukturi operativnih rashoda, koji iznose 124 miliona KM ili 49% ukupnog prihoda, troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka, blago su povećani (3%) i iznose 62 miliona KM ili 24% ukupnog prihoda, troškovi fiksne aktive su povećani i iznose 38 miliona KM ili 2%, dok su ostali operativni troškovi smanjeni za 1 milion KM ili 4%.

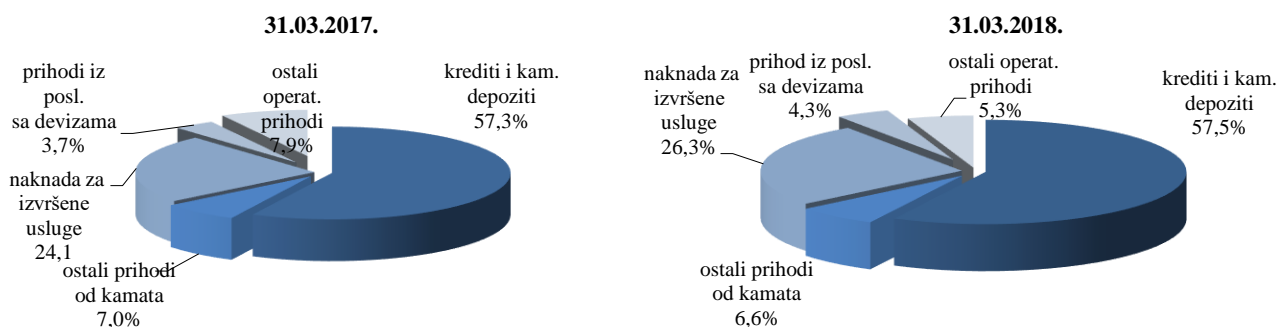
Banke poduzimaju mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega, na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda.

Struktura ukupnih prihoda daje se u sljedećoj tabeli i grafikonu:

-u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2016.		31.03.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	546	0,2	547	0,2	960	0,3	100	176
Kreditni i poslovi lizinga	168.949	61,5	166.297	57,1	164.118	57,2	98	99
Ostali prihodi od kamata	18.883	6,9	20.339	7,0	18.901	6,6	108	93
UKUPNO	188.378	68,6	187.183	64,3	183.979	64,1	99	98
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	65.518	23,9	70.175	24,1	75.387	26,3	107	107
Prihodi iz posl. sa devizama	9.812	3,6	10.614	3,7	12.242	4,3	108	115
Ostali operativni prihodi	10.832	3,9	23.066	7,9	15.391	5,3	213	67
UKUPNO	86.162	31,4	103.855	35,7	103.020	35,9	121	99
UKUPNI PRIHODI (I + II)	274.540	100,0	291.038	100,0	286.999	100,0	106	99

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

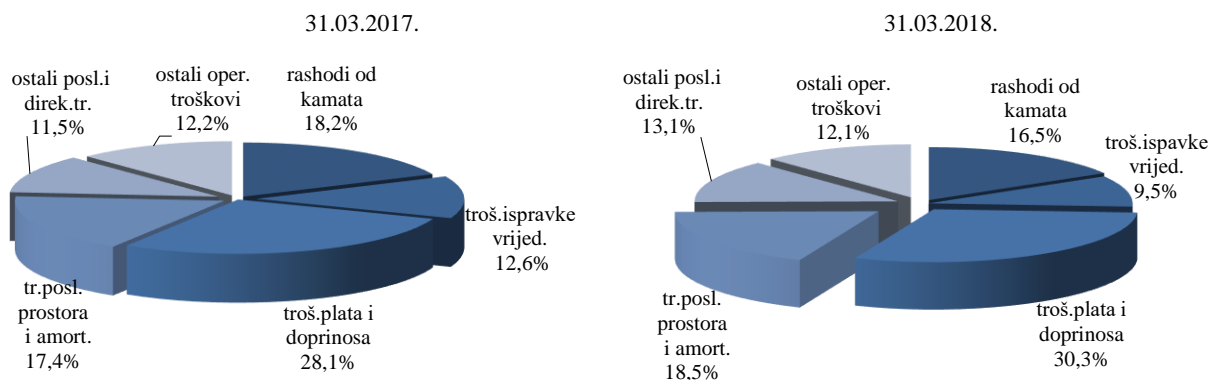
Struktura ukupnih rashoda daje se u sljedećoj tabeli i grafikonu:

- u 000 KM-

Tabela 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2016.		31.03.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	38.601	19,2	33.052	15,6	27.525	13,5	86	83
Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	3.235	1,6	2.426	1,1	2.266	1,1	75	93
Ostali rashodi od kamata	2.420	1,2	3.175	1,5	3.817	1,9	131	120
Ukupno	44.256	22,0	38.653	18,2	33.608	16,5	87	87
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijednosti rizične aktive rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje	14.741	7,3	26.793	12,6	19.244	9,5	182	72
Troškovi plata i doprinosa	59.194	29,4	59.614	28,1	61.572	30,3	101	103
Troškovi posl.prostora i amortizacija	37.106	18,4	36.995	17,4	37.615	18,5	100	102
Ostali poslovni i direktni troškovi	22.324	11,1	24.374	11,5	26.631	13,1	109	109
Ostali operativni troškovi	23.843	11,8	25.799	12,2	24.679	12,1	108	96
Ukupno	157.208	78,0	173.575	81,8	169.741	83,5	110	98
Ukupni rashodi (I + II)	201.464	100,0	212.228	100,0	203.349	100,0	105	96

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka:

- u %-

Tabela 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima

Koeficijenti	31.03.2016.	31.03.2017.	31.03.2018.
Dobit na prosječnu aktivu	0,4	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	2,8	2,9	3,0
Dobit na prosječni dionički kapital	6,3	6,5	6,8
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,8	0,8	0,7
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,6	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,3
Poslovni i direktni rashodi ²² /prosječna aktiva	0,2	0,3	0,2
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,7	0,7	0,6
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,8

Zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, uz istovremeno prisutan rast i prosječne aktive, zarada na prosječnu aktivu - ROAA je zadržana na istom nivou od 0,4%, dok zarada na prosječni dionički kapital bilježi blago povećanje sa 6,5% na 6,8%, zbog većeg rasta dobiti od rasta prosječnog dioničkog kapitala.

²² U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

Produktivnost poslovanja banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,3%), zadržana je na približno istom nivou, kao i većina ostalih pokazatelja koji se odnose na prihodovnu stranu. Pokazatelj poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu, pokazatelj operativni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu i pokazatelj nekamatni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu su blago poboljšani zbog smanjenja rashoda (troškova ispravki vrijednosti i ostalih operativnih troškova), uz istovremeni porast prosječne aktive.

Profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem i zavisiti će od dva ključna faktora - daljeg kretanja u kvalitetu aktive i efikasnosti upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. Za povećanje profitabilnosti poslovanja banaka, nužno je zadržati pozitivan trend kreditnog rasta, uz primjenu i poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita.

Finansijski rezultat banaka će biti u velikoj mjeri pod uticajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajući povrat na uloženi kapital za vlasnike banaka.

Ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti poslovanja svake banke je kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

1.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i na organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

EKS je dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovani novčani primici izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim NKS i EKS na kredite i depozite odobrene, odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom i Uputstvom²³.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih prosječnih NKS i EKS na kredite na nivou bankarskog sektora i za dva najznačajnija sektora (privreda i stanovništvo) za navedene izvještajne periode:

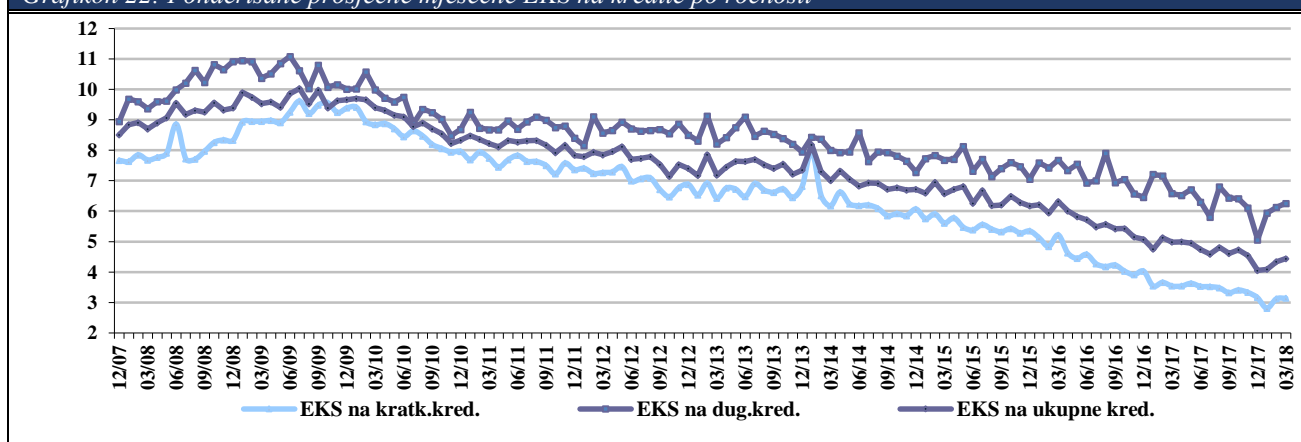
²³Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

Tabela 31: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		09/2017.		12/2017.		03/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	10	10	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	3,69	4,03	3,27	3,54	3,25	3,53	3,07	3,32	2,94	3,16	2,84	3,14
1.1. Privredi	3,61	3,90	3,21	3,40	3,18	3,40	2,99	3,19	2,89	3,06	2,78	3,03
1.2. Stanovništvu	9,60	15,16	8,30	15,19	7,94	14,51	8,57	15,76	7,75	14,38	7,96	15,86
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	5,60	6,46	5,59	6,58	5,32	6,30	5,28	6,44	4,28	5,06	5,14	6,26
2.1. Privredi	4,86	5,18	4,43	4,69	4,09	4,33	4,19	4,70	3,34	3,67	4,19	4,58
2.2. Stanovništvu	6,55	8,10	6,46	7,96	6,31	7,89	6,21	7,90	5,96	7,51	5,77	7,36
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	4,51	5,07	4,37	4,98	4,14	4,74	3,98	4,61	3,57	4,05	3,79	4,44
3.1. Privredi	3,98	4,28	3,53	3,74	3,41	3,64	3,28	3,54	3,05	3,29	3,09	3,37
3.2. Stanovništvu	6,65	8,32	6,49	8,09	6,35	8,05	6,27	8,09	6,00	7,67	5,81	7,51

U sljedećem grafikonu daje se pregled ponderisanih prosječnih mjesečnih EKS na kredite po ročnosti: -u %-

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite po ročnosti

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat uplata koje korisnik kredita plaća banci za odobreni kredit, odnosno troškovi koji su direktno povezani s kreditom, tj. uslove korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uslov su za korištenje kredita).

U prvom kvartalu 2018. godine, ponderisana EKS na kredite bilježi promjene unutar 0,35 procentnih poena sa najnižom stopom zabilježenom u januaru od 4,09%, a najvišom u martu od 4,44%, koja je za 0,39 procentnih poena viša u odnosu na decembar 2017. godine.

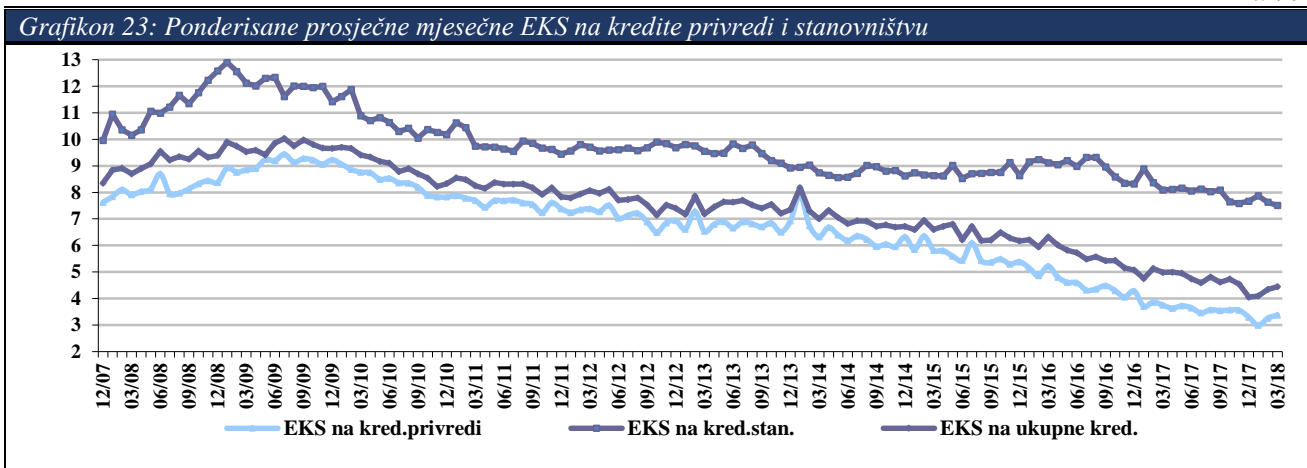
Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u martu 2018. godine iznosila je 3,14%, što je za 0,02 procentna poena niže u odnosu na decembar 2017. godine, te sa prisutnim promjenama unutar 0,33 procentna poena. Ponderisana EKS na dugoročne kredite je iznosila 6,26% i viša je u odnosu na decembar 2017. godine za 1,2 procentna poena, dok su se promjene u toku kvartala kretale unutar 0,32 procentna poena.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu²⁴, u prvom kvartalu 2018. godine su se kretale u obrnutom smjeru. Kamatne stope privredi su u prvom mjesecu 2018. godine nastavile sa trendom daljnjeg smanjenja, da bi u drugom i trećem mjesecu zabilježile blagi rast i ostale na nivou koji je ispod prosjeka prethodne godine, a ponderisane EKS stanovništvu su nakon

²⁴Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva

blagog porasta u prvom mjesecu 2018. godine nastavile sa trendom pada, što je prezentirano u sljedećem grafikonu:

-u %-

Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u martu 2018. godine je iznosila 3,37%, što je za svega 0,08 procentnih poena više u odnosu na decembar 2017. godine (3,29%). Kod dugoročnih kredita plasiranih privredi zabilježeno je povećanje EKS sa 3,67% na 4,58%, a kod EKS na kratkoročne kredite zabilježeno je smanjenje sa 3,06% na 3,03%.

EKS na kredite plasirane stanovništvu u martu 2018. godine iznosila je 7,51%, što je za 0,16 procentnih poena manje u odnosu na nivo iz decembra 2017. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, sa nivoa iz decembra 2017. godine od 14,38% povećana na 15,86%, što je njen najniži nivo, u prvom kvartalu 2018. godine. EKS na dugoročne kredite stanovništvu bilježi pad, te je u martu 2018. godine iznosila 7,36% što je za 0,15 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2017. godine (7,51%).

Posmatrano u periodu od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderisanih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjem nivou, primarno kod privrede, dok je kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina u 2015. godini zaustavljen, nakon čega je zabilježen blagi rast u 2016. godini (iako su nominalne kamatne stope na kredite stanovništvu u blagom padu, EKS raste zbog povećanih naknada i drugih povezanih troškova kredita), da bi se u 2017. godini i u prvom kvartalu 2018. godine trend pada na nivou ukupnih kredita stanovništva, i pored rasta kamatnih stopa na kratkoročne kredite stanovništva, nastavio.

Navedeno se može sagledati u sljedećoj tabeli:

Tabela 32: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjem nivou

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I kv 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	5,72	6,25	5,10	5,50	4,01	4,41	3,20	3,46	2,77	3,04
1.1. Privredi	5,70	6,17	5,07	5,42	3,96	4,28	3,13	3,33	2,71	2,92
1.2. Stanovništvu	7,98	11,39	7,84	11,37	8,07	13,91	8,32	15,36	8,40	16,44
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	6,98	7,80	6,60	7,57	6,08	7,14	5,30	6,33	5,02	6,12
2.1. Privredi	6,19	6,81	5,63	6,20	4,91	5,23	4,02	4,33	3,83	4,19
2.2. Stanovništvu	7,66	8,66	7,36	8,65	7,10	8,79	6,31	7,89	5,86	7,49
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	6,32	6,98	5,81	6,48	4,94	5,64	4,12	4,72	3,69	4,30
3.1. Privredi	5,84	6,35	5,23	5,64	4,22	4,54	3,36	3,59	2,97	3,21
3.2. Stanovništvu	7,68	8,77	7,37	8,74	7,13	8,95	6,35	8,04	5,90	7,65

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli:

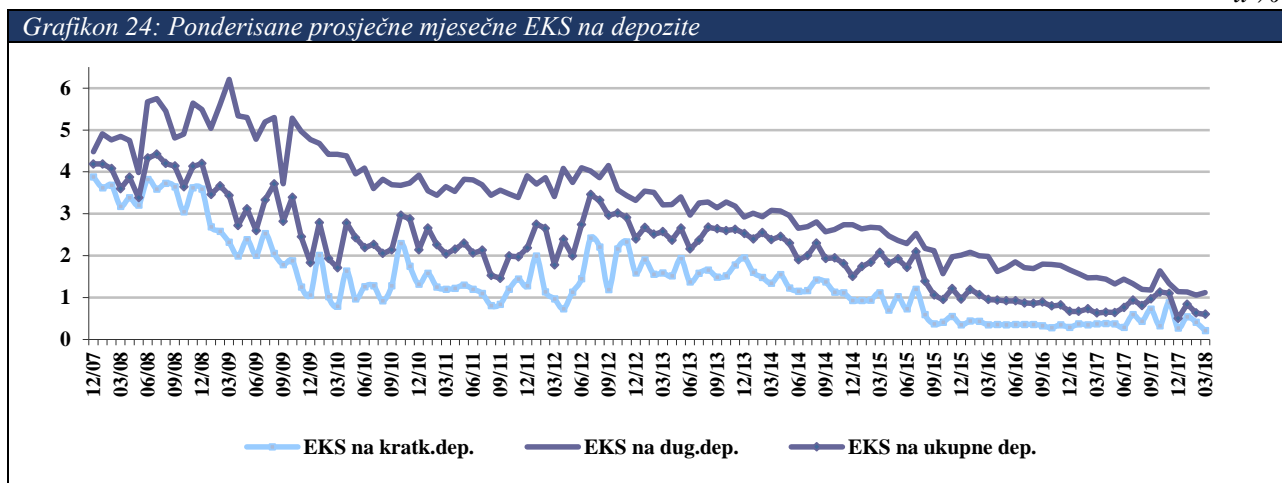
Tabela 33: Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		09/2017.		12/2017.		03/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	0,29	0,29	0,37	0,37	0,29	0,29	0,72	0,72	0,27	0,27	0,21	0,21
1.1. do tri mjeseca	0,26	0,26	0,36	0,37	0,22	0,23	0,84	0,84	0,25	0,25	0,31	0,31
1.2. do jedne godine	0,58	0,58	0,41	0,41	0,57	0,58	0,62	0,62	0,39	0,39	0,07	0,07
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	1,64	1,66	1,46	1,48	1,41	1,44	1,17	1,18	1,13	1,14	1,12	1,12
2.1. do tri godine	1,43	1,45	1,31	1,33	1,35	1,38	0,98	0,99	1,01	1,02	0,91	0,91
2.2. preko tri godine	2,25	2,26	1,94	1,96	1,72	1,74	1,78	1,79	1,51	1,51	1,45	1,45
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	0,66	0,67	0,62	0,63	0,74	0,76	0,96	0,97	0,50	0,50	0,60	0,60

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između NKS i EKS.

U sljedećem grafikonu daju se ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite:

-u %-

Ponderisana EKS na ukupne oročene depozite je u martu 2018. godine iznosila 0,60%, što je za 0,10 procentnih poena više u odnosu na decembar 2017. godine. Ponderisana EKS na kratkoročne depozite je iznosila 0,21%, što je za svega 0,06 procentnih poena manje od nivoa iz decembra 2017. godine. Ponderisana EKS na dugoročne depozite iznosi 1,12% i za svega 0,02 procentna poena manja je u odnosu na decembar 2017. godine. Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po periodima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi rast od svega 0,06 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2017. godine i ista iznosi 0,31%. Kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi pad od 0,32 procentna poena i u martu 2018. godine iznosi svega 0,07%. Ponderisana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 0,91%, što predstavlja smanjenje od 0,11 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2017. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u martu 2018. godine iznosi 1,45%, što predstavlja smanjenje od 0,06 procentnih poena posmatrano u odnosu na decembar 2017. godine.

Prosječne EKS na depozite stanovništva i privrede u martu 2018. godine imaju nešto više vrijednosti u odnosu na decembar 2017. godine i ujedno su i najviše stope u posmatranom periodu. Prosječna EKS na depozite stanovništva je viša za 0,18 procentnih poena u odnosu na decembar 2017. godine i iznosi 1,08%. Kod depozita privrede, prosječna EKS u martu 2018. godine iznosila je 1,09% što je za 0,05 procentnih više u odnosu na decembar 2017. godine.

Ukoliko se analizira kretanje ponderisanih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjem nivou, u zadnjih pet godina evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, nakon kontinuiranog pada, u 2017. godini ostvarile blagi rast, da bi u prvom kvartalu 2018. godine nastavile sa trendom pada, a što se može vidjeti u tabeli u nastavku:

Tabela 34: Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjem nivou

OPIS	2014.		2015.		2016.		2017.		I kv. 2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,20	1,23	0,60	0,61	0,35	0,35	0,40	0,41	0,34	0,35
1.1. do tri mjeseca	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27	0,35	0,36	0,40	0,40
1.2. do jedne godine	1,72	1,76	1,25	1,28	0,68	0,69	0,61	0,62	0,23	0,24
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	2,79	2,82	2,20	2,23	1,78	1,80	1,37	1,39	1,10	1,11
2.1. do tri godine	2,61	2,64	2,08	2,10	1,59	1,62	1,22	1,24	0,92	0,92
2.2. preko tri godine	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,34	1,82	1,85	1,47	1,48
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,04	2,07	1,41	1,43	0,88	0,89	0,75	0,76	0,66	0,66

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli:

Tabela 35: Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	12/2016.		03/2017.		06/2017.		09/2017.		12/2017.		03/2018.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite - prekoračenja po računima	7,01	7,22	6,78	7,00	6,66	6,89	6,71	6,97	6,42	6,69	6,27	6,52
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02

Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u martu 2018. godine iznosila je 6,52% (smanjenje za 0,17 procentnih poena u odnosu na decembar 2017. godine), a na depozite po viđenju 0,02%, što je neznatno manje od nivoa iz decembra 2017. godine.

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH se ocijenjuje zadovoljavajućom, obzirom na učešće likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni, i ročnu usklađenošću finansijske aktive i finansijskih obaveza. S obzirom na visoku korelaciju kreditnog rizika, kao dominantnog rizika u poslovanju banaka, i rizika likvidnosti, jedan od najvažnijih faktora koji utiču na poziciju likvidnosti banaka je sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom i pasivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski krediti zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospijeca.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U strukturi izvora finansiranja banakarskog sektora na dan 31.03.2018. godine najveće učešće od 78,8% imaju depoziti, zatim uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove) s učešćem od 4,6%. Uzeti

kreditu su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću

Depoziti	31.12.2016.		31.12.2017.		31.03.2018.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	7.961.438	56,1	9.227.317	58,4	9.477.541	59,0	116	103
7- 90 dana	690.281	4,9	988.235	6,2	871.658	5,4	143	88
91 dan do jedne godine	1.982.775	14,0	2.144.316	13,6	2.318.610	14,5	108	108
1. Ukupno kratkoročni	10.633.494	75,0	12.359.868	78,2	12.667.809	78,9	116	102
Do 5 godina	3.344.169	23,6	3.280.639	20,7	3.222.612	20,1	98	98
Preko 5 godina	197.611	1,4	174.216	1,1	167.658	1,0	88	96
2. Ukupno dugoročni	3.542.780	25,0	3.454.855	21,8	3.390.270	21,1	98	98
Ukupno (1 + 2)	14.176.274	100,0	15.814.723	100,0	16.058.079	100,0	112	102

Na dan 31.03.2018. godine kratkoročni depoziti po preostalom dospijeću imali su učešće od 78,9%, a dugoročni 21,1% u ukupnim depozitima. U odnosu na kraj 2017. godine, kratkoročni depoziti su imali rast od 308 miliona KM ili 2%, sa povećanjem učešća za 0,7 procentnih poena, dok je kod dugoročnih depozita zabilježeno smanjenje od 65 miliona KM ili 2%, uz smanjenje učešća u ukupnim depozitima sa 21,8% na 21,1%.

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,1% dugoročnih depozita i 20,1% ukupnih depozita). Depoziti sa preostalom ročnošću preko pet godina zabilježili su smanjenje za 7 miliona KM ili 4%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli:

-u %-

Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti

Koeficijenti	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁵ / ukupna aktiva	28,4	30,2	30,3
Likvidna sredstva/ kratkoročne finans.obaveze	47,1	47,6	47,2
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	71,9	74,9	75,6
Kreditu/ depoziti i uzeti krediti ²⁶	81,7	79,2	83,7
Kreditu/ depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ²⁷	81,0	78,5	79,1

Pokazatelj - kreditu u odnosu na depozite i uzete kredite je na dan 31.03.2018. godine povećan na 83,7% (+4,5 procentnih poena), zbog većeg rasta kredita od depozita, te smanjenja uzetih kredita. Kod sedam banaka pokazatelj je viši od 85%. S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešća kredita u aktivi. Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je visoko, ali je odnos likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi kontinuirano zadovoljavajući.

Banke su u prvom kvartalu 2018. godine redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod CBBiH²⁸. Obavezna rezerva u BiH, u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije.

²⁵Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

²⁶Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici i zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²⁷Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

²⁸U „Sl. glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obaveznih rezervi i utvrđivanju naknade CBBiH bankama na iznos rezerve, s primjenom od 1. jula 2016. godine

Vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijea stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana²⁹. U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolia je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne neusklađenosti između izvora i plasmana u skladu s propisanim minimalnim limitima.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza do 180 dana:

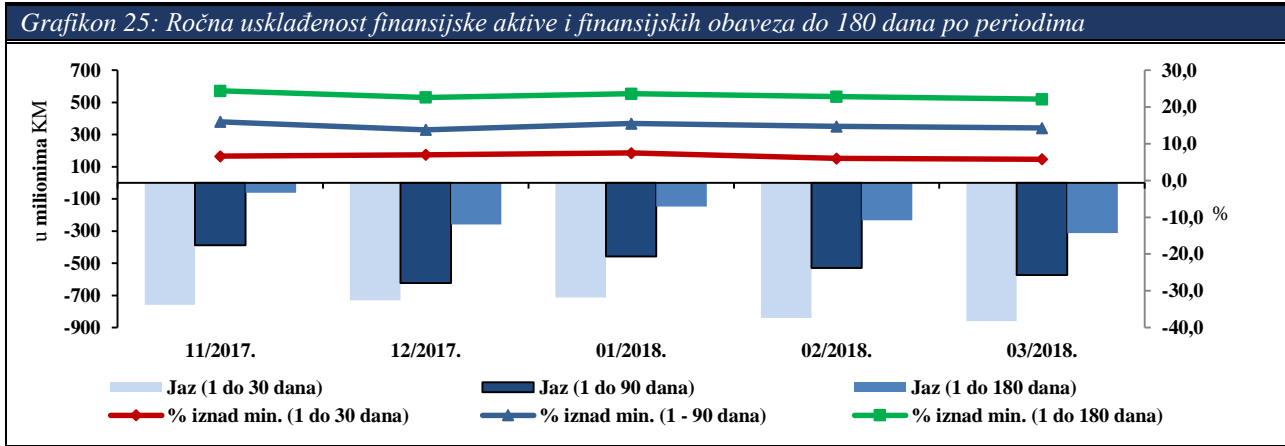
-u 000 KM-

<i>Tabela 38: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana</i>					
Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.515.361	8.462.124	8.529.788	113	101
2. iznos finansijskih obaveza	7.909.801	9.193.511	9.389.896	116	102
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-394.440	-731.387	-860.108	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	95,0%	92,0%	90,8%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	10,0%	7,0%	5,8%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	8.384.767	9.416.671	9.534.406	112	101
2. iznos finansijskih obaveza	8.476.151	10.041.101	10.108.745	118	101
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-91.384	-624.430	-574.339	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	98,9%	93,8%	94,3%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,9%	13,8%	14,3%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	9.387.062	10.476.675	10.568.689	112	101
2. iznos finansijskih obaveza	9.263.730	10.734.265	10.881.928	116	101
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	123.332	-257.590	-313.239	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,3%	97,6%	97,1%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	26,3%	22,6%	22,1%		

Iz prezentiranih podataka zaključuje se da su se banke na dan 31.03.2018. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza u periodu novembar 2017. godine - mart 2018. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim procentima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde. U svih pet perioda procenti ročne usklađenosti su iznad propisanog minimuma.

²⁹Član 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja NSFR iz člana 34. ove odluke, kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvještavati o ročnoj usklađenosti finansijske imovine i finansijskih obaveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju da važe član 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b., 11. stav (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijea do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijea do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijea do 90 dana u plasmane s rokom dospijea do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijea do 180 dana u plasmane s rokom dospijea do 180 dana

Na dan 31.03.2018. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza, zbog većeg rasta finansijskih obaveza, prvenstveno depozita, od rasta finansijske aktive (najviše novčanih sredstava i neto kredita).

Kao rezultat navedenog, ostvareni procenti ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2017. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma i to u prvom intervalu za 5,8%, u drugom za 14,3% i u trećem intervalu za 22,1%.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sektora ocjenjuje se zadovoljavajućom. Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabijih priliva likvidnih sredstava vezano za probleme oko naplativosti kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obaveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaći da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu bankama, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

Sa ciljem osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja FX rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o upravljanju deviznim rizikom banke³⁰, kojom se definiše način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke³¹.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

³⁰ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

³¹ Članom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR. Onaj više do 30% priznatog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%

Iako je u valutnoj strukturi finansijske aktive dominantno učešće EUR-a, upravljanje FX rizikom banaka za ovu valutu bitno određuje činjenica da CBBiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EUR sidro valuta.

Prema stanju na dan 31.03.2018. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 2,3 milijarde KM ili sa učešćem od 11% (na kraju 2017. godine 2,3 milijarde KM ili 11,2%).

Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 7,7 milijardi KM ili 38,0% kao i na kraju 2017. godine uz učešće od 38,2%.

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i finansijskih obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajniju valutu i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

-u milionima KM-

Tabela 39: Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno)³²

Opis	31.12.2017.				31.03.2018.				Indeks	
	EUR		UKUPNO		EUR		UKUPNO		EUR	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	906	11,0	1.349	15,2	1.040	12,4	1.550	17,2	115	115
2. Krediti	27	0,3	28	0,3	51	0,6	52	0,6	188	185
3. Krediti s val. klauzulom	6.415	77,7	6.429	72,4	6.525	77,8	6.536	72,6	102	102
4. Ostalo	721	8,7	884	10,0	546	6,5	648	7,2	76	73
5. Ostala fin.akt. s val.kl.	188	2,3	188	2,1	220	2,7	221	2,4	118	118
Ukupno (1+2+3+4)	8.257	100,0	8.878	100,0	8.382	100,0	9.007	100,0	102	101
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	6.076	74,3	6.725	76,2	6.101	74,6	6.766	76,4	100	101
2. Uzeti krediti	813	9,9	813	9,2	793	9,7	793	9,0	98	98
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.107	13,6	1.107	12,6	1.108	13,5	1.108	12,5	100	100
4. ostalo	176	2,2	180	2,0	180	2,2	186	2,1	102	103
Ukupno (1+2+3+4)	8.173	100,0	8.825	100,0	8.182	100,0	8.854	100,0	100	100
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	98		147		95		157			
2. Pasiva	218		225		190		195			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)					105		115			
%					4,8%		5,3%			
Kratka	36		27							
%	1,6%		1,2%							
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	28,4%		28,8%		25,2%		24,7%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi³³ dominantno je učešće EUR od 72,8%, (31.12.2017. godine 73,2%), uz neznatno smanjenje nominalnog iznosa sa 1,7 milijardi KM na 1,6 milijardi KM. Učešće EUR u obavezama od 91,3% je skoro na istom nivou (31.12.2017. godine 91,5%), uz rast nominalnog iznosa za svega 9 miliona KM.

U obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki finansijske aktive (kredit i ostala finansijska aktiva) i finansijskih obaveza³⁴, koji je posebno značajan u aktivi (6,8 milijardi KM ili 75,0%), što je na približno istom nivou kao i na kraju 2017. godine (6,6 milijardi KM ili 74,5%). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 25,0% ili 2,3 milijarde KM sa strukturom: stavke u EUR 1,6 milijardi KM ili 18,2% i ostale valute 6,8% ili 0,6 milijardi KM kao i na kraju 2017. godine (ostale stavke u EUR na kraju 2017. godine imale su učešće od 1,7 milijardi KM ili 18,6%). Od ukupnih neto kredita (12,2 milijarde KM), oko 54% je ugovoreno sa valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EUR (99,8%).

³² Izvor: Obrazac 5 - Devizna pozicija

³³ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Finansijska aktiva se iskazuje po neto principu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze

³⁴ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit i) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula)

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (8,9 milijardi KM) najveće učešće od 7,1 milijardu KM ili 79,9% imaju stavke u EUR, najviše depoziti (kao i na kraju 2017. godine kada su obaveze u EUR iznosile 7,1 milijardu KM uz učešće od 80,1%).

Iznos indeksiranih finansijskih obaveza posljednjih godina ima trend rasta. Rast indeksiranih finansijskih obaveza (skoro sve se odnosi na depozite) uslovljen je, odlivom depozita i kreditnih obaveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom i kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom kaluzulom. Sa ciljem održavanja devizne usklađenosti, banke povećavaju stavke indeksiranih finansijskih obaveza (depozita).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sektora FX riziku u prvom kvartalu 2018. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31.03.2018. godine dugu deviznu poziciju imalo je devet banaka, a šest banaka imalo je kratku poziciju. Na nivou sektora iskazana je duga devizna pozicija od 5,3% ukupnog osnovnog kapitala banaka³⁵, što je za 24,7 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 4,8% što je za 25,2 procentna poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

Obzirom na značajne, zahtjevne i opsežne procese koji se vezuju za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, početak višegodišnjeg projekta prelaska sa postojeće supervizorske metodologije zasnovane na CAMELS-u na potpuno novi supervizorski okvir - SREP, uspostavu novog okvira nadzornog izvještavanja uz postepeni prelazak sa postojećih izvještajnih formi, kako bi se zadržao kontinuitet nadzora poslovanja banaka i izvršila postepena prilagodba novom načinu procjene profila rizičnosti banaka, FBA će u 2018. godini nastaviti jačati supervizorske kapacitete u cilju implementacije novog regulatornog okvira, u skladu sa ZoB-om, ZoA i na osnovu njih donesenog seta podzakonskih akata. FBA će u narednom periodu nastaviti sa aktivnostima na daljnjem usklađivanju regulatornom okvira sa predmetnim EU Direktivama, međunarodnim standardima i najboljim supervizorskim praksama, što je dio priprema za priključenje BiH EU.

FBA će u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, primjenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kapitalnom jačanju banaka, a posebno onih sa iznadprosječnim rastom aktive i banaka sa smanjenjem koeficijenta adekvatnosti kapitala;
- praćenju primjene MSFI 9, s ciljem adekvatnog vrednovanja finansijske imovine i izdvajanja rezervi za očekivane kreditne gubitke u funkciji održavanja adekvatne kapitaliziranosti banaka u FBiH;
- sistemskom praćenju aktivnosti banaka na primjeni standarda SPNiFTA i unapređenju saradnje sa drugim nadležnim institucijama u ovom segmentu;
- uspostavi, širenju i unapređenju saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU čije članice imaju sjedište u FBiH, kao i drugih zemalja, u cilju efikasnije

³⁵ Banke su na dan 31.03.2018. godine iskazale otvorenu deviznu poziciju (individualnu i ukupnu) u odnosu na osnovni kapital banke

supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, kao i saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, te sa međunarodnim finansijskim institucijama;

- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih Sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga i
- nastavku saradnje sa UBBiH sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i finansijski sektor u FBiH, preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora, kao i obaveza preuzetih Pismom namjere koje su vlade u BiH potpisale u sklopu aranžmana sa MMF-om, a koje se odnose na entitetske agencije za bankarstvo, projekata jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA projekta i dr.

Realizacija navedenih aktivnosti uslovljena je kontinuiranim angažmanom i usklađenim institucionalnim djelovanjem svih dijelova sistema, sudske, zakonodavne i izvršne vlasti, efikasnim provođenjem ekonomskih reformi u realnom sektoru, kako bi se uskladio ostvareni napredak u monetarnoj sferi i bankarskom sektoru, unapređenjem zakonskih propisa u segmentima računovodstva i revizije, upravljanja imovinom, uspostave mehanizma vansudskog rješavanja dugova privrednih društava, sigurnosti i zaštite novca u trezorima i blagajnama banaka i u transportu, rješavanja ili ublažavanja prezaduženih građana, posebnih sudskih odjela za privredu i dr., što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na bankarski sektor, realni sektor privrede i stanovništva.

Izvršavanje supervizorskih mjera i aktivnosti pretpostavlja kontinuirano operativno usavršavanje informacionog sistema, kao bitan preduslov za efikasan nadzor poslovanja banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka, permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sistemu i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- kreditnu podršku privredi i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sistema upravljanja rizicima i unapređenje sistema ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolia, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ova;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MSFI 9 uz adekvatno dokumentovanje prve primjene istog i uporednih podataka u odnosu na MRS 39;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu i
- aktivno učešće u provođenju reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji privrednih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 31.03.2018. godine, dozvolu za rad FBA ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 41 organizacioni dio tri MKD-a čije je sjedište u RS-u.

U Prilogu 8. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 31.03.2018. godine imaju dozvolu za rad FBA za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Na dan 31.03.2018. godine, u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacionih dijelova, kojeg u skladu sa članom 13. ZoMKO, vodi FBA, bilo je evidentirano ukupno 356 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH, od čega u FBiH 229, RS-u 123 i Distriktu Brčko 4. Ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH je na istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica. Osnivači su po osnovu doniranog kapitala za osnivanje MKF stekli pravo da budu registrovani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom. Jedno MKD se nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

Sa 31.03.2018. godine, mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.486 osoba, što je za 87 osoba ili 6% više u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine. MKF zapošljavaju 1.221 osoba ili 82,2%, a MKD 265 osoba ili 17,8%.

Navedeno je prikazano u sljedećoj tabeli:

Tabela 40: Kvalifikaciona struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2017.		Ukupno	Učešće (%)	31.03.2018.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,20	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	8	0	8	0,57	8	0	8	0,54	100
4.	SSS	498	74	572	40,89	497	107	604	40,65	106
5.	VSS	104	31	135	9,65	105	42	147	9,89	109
6.	VSS	560	76	636	45,46	568	113	681	45,83	107
7.	MR	40	1	41	2,93	37	2	39	2,62	95
8.	DR	2	1	3	0,21	2	1	3	0,20	100
UKUPNO		1.216	183	1.399	100,00	1.221	265	1.486³⁶	100,00	106

³⁶ U jednom MKD i jednom MKF, evidentirane su 74 zaposlene osobe angažovane na pola radnog vremena, te su isti evidentirani u izvještajima o kvalifikacionoj strukturi zaposlenih i MKF i MKD.

Procenat učešća zaposlenih osoba sa srednjom stručnom spremom u porastu je za 6%, sa visokom stručnom spremom za 7%, dok je procenat učešća zaposlenih osoba sa višom stručnom spremom u porastu za 9%.

2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilans stanja

Aktiva mikrokreditnog sektora sa 31.03.2018. godine iznosi 531,8 miliona KM i za 4,9 miliona KM ili 1% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine. Rast aktive u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi šest MKF i jedno MKD, pad su zabilježile četiri MKF, dok je jedna MKF zadržala približno isti nivo aktive u posmatranom periodu.

U prilogima 9. i 10. daje se prikaz bilansa stanja MKF i MKD.

Pad aktive do 10% u odnosu na 31.12.2017. godine zabilježen je kod tri MKF, dok je kod jedne MKF, u prva tri mjeseca 2018. godine, aktiva smanjena za 2,5 miliona KM, te je zabilježen pad od 16% u odnosu na kraj prethodne godine.

Najveće učešće u ukupnom bilansu mikrokreditnog sektora ima pet MKF i jedno MKD sa aktivom u iznosu od 490,7 miliona KM ili 92%.

Bilans stanja mikrokreditnog sektora prikazan je u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 41: Bilans stanja mikrokreditnog sektora									
OPIS	31.12.2017.			31.03.2018.					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	21.989	24.841	46.830	34.016	8	9.427	9	43.443	93
2. Plasmani bankama	1.210	0	1.210	1.220	0	0	0	1.220	101
3. Krediti	329.758	81.396	411.154	320.526		99.252		419.778	102
4. Rezer. za kred. gubitke	2.716	542	3.258	2.919		678		3.597	110
5. Neto krediti	327.042	80.854	407.896	317.607	75	98.574	90	416.181	102
6. Posl. pr. i ost. fik. aktiva	28.383	430	28.813	28.514	7	448	0	28.962	101
7. Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	33.061	8	0	0	33.061	100
8. Ostala aktiva	8.062	1.243	9.305	7.730	2	1.416	1	9.146	98
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	158	30	188	176		39		215	114
UKUPNO AKTIVA	419.589	107.338	526.927	421.972	100	109.826	100	531.798	101
PASIVA									
10. Obav. po uzetim kred.	177.140	68.856	245.996	177.317	42	69.580	63	246.897	100
11. Ostale obaveze	21.215	4.656	25.871	20.366	5	5.446	5	25.812	100
12. Kapital	221.234	33.826	255.060	224.289	53	34.800	32	259.089	102
UKUPNO PASIVA	419.589	107.338	526.927	421.972	100	109.826	100	531.798	101
Vanbilansna evidencija	110.554	420	110.974	109.312		646		109.958	99

U strukturi aktive, novčana sredstva iznose 43,4 miliona KM ili 8% i manja su za 3,4 miliona KM ili 7% u odnosu na 31.12.2017. godine.

Plasmani bankama iznose 1,2 miliona KM i veći su za 1% u posmatranom periodu.

Neto mikrokrediti, odnosno bruto mikrokrediti umanjani za RKG iznose 416,2 miliona KM ili 78% ukupne aktive i veći su za 8,3 miliona KM ili 2% u odnosu na 31.12.2017. godine. Rast neto mikrokredita u odnosu na kraj prethodne godine iskazalo je pet MKF i jedno MKD, dok je smanjenje neto mikrokredita iskazano kod šest MKF.

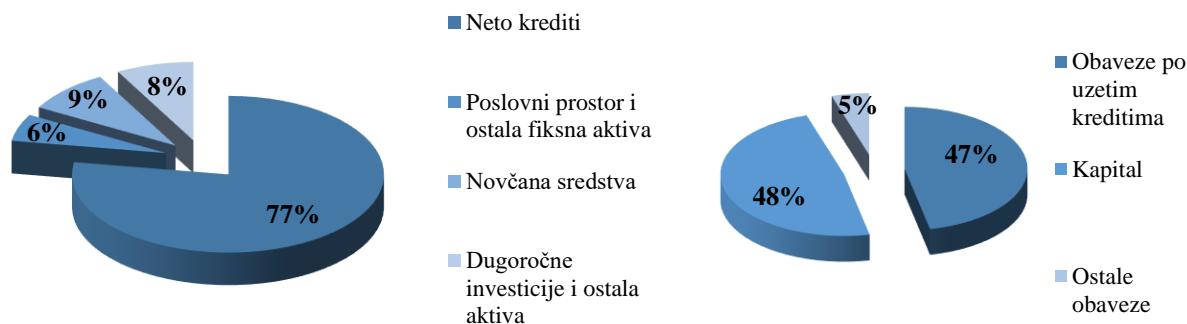
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 29 miliona KM ili 6% ukupne aktive i veća je za 0,1 milion KM ili 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Procenat fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 6%, što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), gledano pojedinačno, a kod dvije MKF prekoračen je ovaj standard.

Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 33,1 milion KM i nije bilo promjena u odnosu na kraj prethodne godine.

Ostala aktiva (umanjena za rezervisanja na ostale stavke aktive osim mikrokredita), iznosi 8,9 miliona KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i dr. Ove dvije bilansne pozicije čine 8% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Procenat ostale aktive na nivou mikrokreditnog sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 1,7%. Posmatrano pojedinačno, niti jedna MKO nema više od 10% iskazanog stanja na ovoj poziciji.

Struktura aktive i pasive mikrokreditnog sektora data je na sljedećem grafikonu:

Grafikon 26: Struktura aktive i pasive MKO

2.1.2.2. Kapital i obaveze

U strukturi pasive mikrokreditnog sektora, obaveze po uzetim kreditima iznose 246,9 miliona KM ili 46% ukupne pasive i nalaze se na približno istom nivou u odnosu na stanje sa 31.12.2017. godine. Ročna struktura uzetih kredita daje se u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 42: Ročna struktura uzetih kredita

Opis	31.12.2017.				31.03.2018.				Indeks
	MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	86.518	18.273	104.791	38	84.514	21.822	106.336	43	101
2. Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	90.622	50.583	141.205	62	92.803	47.758	140.561	57	100
Ukupno	177.140	68.856	245.996	100	177.317	69.580	246.897	100	100

Od ukupnih obaveza po uzetim mikrokreditima, dugoročni mikrokrediti iznose 140,6 milion KM ili 57% i nalaze se na približno istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni mikrokrediti iznose 106,3 miliona KM ili 43% i veći su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine. Samo jedna MKF u sektoru nema uzetih mikrokredita.

Ostale obaveze iznose 25,8 miliona KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obaveze za porez na dobit, obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i dr. Procenat ostalih obaveza na nivou sektora u odnosu na ukupne obaveze iznosi 9,5%, a gledajući pojedinačno, ukupno pet MKF ima procenat ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Vanbilansna evidencija na dan 31.03.2018. godine iznosi 110 miliona KM i manja je za 1% u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora na dan 31.03.2018. godine iznosi 259,1 milion KM ili 49% ukupne pasive i veći je za 4 miliona KM ili 2% u odnosu na kraj 2017. godine. Kapital MKF iznosi 224,3 miliona KM ili 86,6%, a kapital jednog MKD 34,8 miliona KM ili 13,4%. Struktura kapitala mikrokreditnog sektora prikazana je u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 43: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

Opis	31.12.2017.					31.03.2018.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	45.851	20	0	0	45.851	45.851	20	0	0	45.851	100
Osnovni kapital	3.820	2	30.600	90	34.420	3.820	2	30.600	88	34.420	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	169.831	77	0	0	169.831	172.902	77	0	0	172.902	102
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	1.317	4	1.317	0	0	2.291	7	2.291	174
Zakonske rezerve	0	0	1.909	6	1.909	0	0	1.909	5	1.909	100
Ostale rezerve	1.732	1	0	0	1.732	1.716	1	0	0	1.716	99
Ukupno kapital	221.234	100	33.826	100	255.060	224.289	100	34.800	100	259.089	102

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 40,1% ukupne aktive, a dvije MKF imaju procenat iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

U strukturi kapitala MKF najznačajnija stavka je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 172,9 miliona KM, te čini 77% ukupnog kapitala MKF i veći je za 3,1 milion KM ili 2% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 31.03.2018. godine ostvarile su dvije MKF, a višak prihoda nad rashodima devet MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 31.03.2018. godine ostvarilo je sedam MKF i jedno MKD, dok su četiri MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od te četiri MKF, dvije MKF su, zahvaljujući vanrednim prihodima, na kraju prvog kvartala 2018. godine, ostvarile pozitivan rezultat. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim mikrokreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 45,9 miliona KM ili 20% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO je na istom nivou kao i na kraju prethodne godine. Prema propisanim kvartalnim izvještajima koji se dostavljaju FBA, devet MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvještajima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Osnovni kapital MKF na dan 31.03.2018. godine iznosi 3,8 miliona KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na dvije MKF, iznose 1,7 miliona KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF.

Osnovni kapital jednog MKD iznosi 30,6 miliona KM i na istom je nivou, kao i na kraju prethodne godine, dok neraspoređena i dobit tekuće godine MKD-a iznosi 2,3 miliona KM.

2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje, na koje se odnosi iznos od 419,8 miliona KM ili 79% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih mikrokredita na nivou sektora sastoji se od stanja mikrokredita MKF, na koje se odnosi 320,5 miliona KM ili 76,4% od ukupnih mikrokredita i dok se na MKD odnosi 99,3 miliona KM ili 23,6% od ukupnih mikrokredita.

Neto mikrokrediti, koje čine ukupni mikrokrediti umanjani za RKG, prikazani su u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 44: Neto mikrokrediti								
Red. Broj	Opis	31.12.2017. godine			31.03.2018. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	329.758	81.396	411.154	320.526	99.252	419.778	102
2.	RKG	2.716	542	3.258	2.919	678	3.597	110
3.	Neto krediti (1.-2.)	327.042	80.854	407.896	317.607	98.574	416.181	102

Neto mikrokrediti iznose 416,2 miliona KM i za 2% su veći u odnosu na 31.12.2017. godine, dok su mikrokrediti na bruto osnovi, takođe, veći za 2,1% u odnosu na kraj prethodne godine.

RKG iznose 3,6 miliona KM i veće su za 10% u odnosu na 31.12.2017. godine. Omjer RKG u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 0,9%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2017. godine, bilježi smanjenje za 0,07 procentnih poena.

U sljedećoj tabeli prikazana je sektorska i ročna struktura mikrokredita na dan 31.03.2018. godine:

- 000 KM -

Tabela 45: Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 31.03.2018. godine						
Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	179	6.193	52	6.424	54%
b.)	Trgovina	157	2.891	20	3.068	26%
c.)	Poljoprivreda	5	758	1	764	6%
d.)	Proizvodnja	248	1.325	6	1.579	13%
e.)	Ostalo	26	108	2	136	1%
	Ukupno 1:	615	11.275	81	11.971	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.894	69.089	231	74.214	18%
b.)	Trgovina	1.536	15.025	67	16.628	4%
c.)	Poljoprivreda	7.276	134.421	328	142.025	35%
d.)	Proizvodnja	667	7.529	30	8.226	2%
e.)	Stambene potrebe	2.361	82.343	159	84.863	21%
f.)	Ostalo	13.250	68.196	405	81.851	20%
	Ukupno 2:	29.984	376.603	1.220	407.807	100%
	Ukupno (1+2):	30.599	387.878	1.301	419.778	

Od ukupnog iznosa mikrokredita, 12 miliona KM ili 3% plasirano je pravnim licima, a 407,8 miliona KM ili 97% plasirano je fizičkim licima. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 31,9 miliona KM ili 8%, a na dugoročne kredite 387,9 miliona KM ili 92%. Dospjela nenaplaćena potraživanja ukupno iznose 1,3 miliona KM i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim licima.

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 6,4 miliona KM ili 54%, odnosno trgovina 3,1 milion KM ili 26%. Za proizvodnju dato je 1,6 miliona KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,8 miliona KM ili 6%, a za ostale namjene 0,1 milion KM ili 1%.

Od ukupnih mikrokredita datih fizičkim licima najveće učešće umaju mikrokrediti odobreni za poljoprivredu, koji iznose 142,8 miliona KM ili 34%.

U narednoj tabeli prikazana je sektorska struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tabela 46: Sektorska struktura mikrokredita

Mikrokrediti za:	31.12.2017.	31.03.2018.	Učešće	Indeks
poljoprivredu	139.381	142.789	34%	102
stambene potrebe	82.832	84.863	20%	102
ostale namjene	81.589	81.987	20%	100
usluge	77.876	80.638	19%	104
trgovinu	20.202	19.696	5%	97
proizvodnju	9.274	9.805	2%	106
Ukupno:	411.154	419.778	100%	102

Ukoliko se posmatra sektorska struktura i ročna struktura mikrokredita, može se zaključiti da se mikrokrediti većim dijelom odnose na dugoročne mikrokredite odobrene fizičkim licima, iz čega proizilazi da se mikrokrediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja, kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, procenat ukupnih mikrokredita koji se daju po svim mikrokreditnim proizvodima u porastu je od 2% do 6%, osim mikrokredita za trgovinu koji su u padu za 3%, odnosno ostalih mikrokredita koji su se zadržali na približno istom nivou u posmatranom periodu.

U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su u porastu za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su se kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja), zadržali na približno istom nivou u posmatranom periodu. U narednoj tabeli prikazana je ročna struktura mikrokredita:

-000 KM-

Tabela 47: Ročna struktura mikrokredita

Opis	31.12.2017.	31.03.2018.	Učešće	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	379.401	387.878	92%	102
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	31.753	31.900	8%	100
Ukupno	411.154	419.778	100%	102

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija, MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati, na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha.

Iznosi potraživanja razvrstanih u grupe prema broju dana kašnjenja i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31.03.2018. godine daju se u sljedećoj tabeli:

Tabela 48: RKG sa stanjem na dan 31.03.2018. godine

Rb	Dani kašnjenja	Stope rezervisanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezervisanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	410.547	97,80	0%	3	0	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.261	0,54	2%	33	0	45	1	0	46
3.	16 – 30	15%	2.813	0,67	100%	48	0	422	48	0	470
4.	31 – 60	50%	1.733	0,41	100%	47	0	867	47	0	914
5.	61 – 90	80%	888	0,21	100%	34	0	710	34	0	744
6.	91 – 180	100%	1.536	0,37	100%	86	0	1.552	86	0	1.638
Ukupno			419.778	100,00		251	0	3.596	216	0	3.812
7.	preko 180	Otpis	1.043			86					

*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezervisanja jedne MKF za kredite za dodatna sredstva i dodatna rezervisanja u skladu sa usaglašavanjem načina obračuna rezervi po instrukcijama FBA.

Evidentno je da 97,8% mikrokredita nije u kašnjenju, dok preostalih 2,2% mikrokredita ima kašnjenje u otplati od 1-180 dana. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim mikrokreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od 1-180 dana iznosi 0,2 miliona KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,8 miliona KM i veće su za 11% u odnosu na 31.12.2017. godine, što ukazuje da je došlo do blagog pogoršanja kvaliteta aktive.

U toku prva tri mjeseca 2018. godine na nivou mikrokreditnog sektora izvršen je otpis od 1 milion KM glavnice i 0,1 milion KM kamate, dok je u istom periodu naplaćeno 1,9 miliona KM otpisane glavnice i 0,2 miliona KM otpisane kamate.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolia

U poređenju s krajem prethodne godine, mikrokreditni portfolio bilježi rast od 2% (8,6 miliona KM), ali iskazuje blago pogoršanje pokazatelja kvaliteta aktivnog kreditnog portfolia. Blago pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfolia iskazano je povećanjem stope RKG, sa 0,8%, koliko je iznosila sa 31.12.2017. godine, na 0,9%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) bilježi blago pogoršanje, te je sa 0,9% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 1%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolia nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja (PAR>1 dana), bilježi blago pogoršanje, te je sa 2%, koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,2%.

U prva tri mjeseca 2018. godine, na nivou mikrokreditnog sektora izvršen je otpis u ukupnom iznosu od 1,1 milion KM, od čega se 1 milion KM odnosi na otpisanu glavnice, što se odnosi na 469 kreditnih partija (463 odnose se na fizičke osobe, a 6 na pravne osobe). Na nivou sektora, procenat otpisa sa 31.03.2018. godine iznosio je 1% i ovaj pokazatelj je na istom nivou, kao i na kraju prethodne godine, i u okviru je propisanog standarda, pri čemu jedna MKF ne zadovoljava propisani standard u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Na nivou mikrokreditnog sektora u toku prva tri mjeseca 2018. godine, izvršena je naplata u iznosu od 1,9 miliona KM otpisane glavnice i 0,2 miliona KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom periodu trajni otpis iznosio 27 hiljada KM po glavnici i 8 hiljada KM po kamati.

Iznosi ukupnih potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati sa stanjem na dan 31.03.2018. godine prikazani su u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 49: Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
Opis	Fizička lica		Pravna lica		Ukupno	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 01.01.2018.	95.612	10.336	2.867	306	98.479	10.642
Promjene u 2018. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	966	80	77	6	1.043	86
<i>otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	966	80	77	6	1.043	86
Naplaćeno u tekućoj godini	1.929	162	16	0	1.945	162
<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	1.929	162	16	0	1.945	162
Trajni otpis u tekućoj godini	27	8	0	0	27	8
<i>trajni otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	27	8	0	0	27	8
Saldo na datum 31.03.2018.	94.622	10.246	2.928	312	97.550	10.558

*Napomena: Podaci u Tabeli 49. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u vanbilansnoj evidenciji za iznos od 1,5 miliona KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate kao dio vansudskih nagodbi kod tri MKF.

Ukupna potraživanja po otpisanim mikrokreditima u vanbilansnoj evidenciji sa 31.03.2018. godine iznose 109,6 miliona KM i manja su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2.4. Profitabilnost

U periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine jedno MKD iskazalo je neto dobit u iznosu od 974 hiljade KM, a u istom periodu prethodne godine 38 hiljada KM neto dobiti). U prvom kvartalu 2018. godine MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,7 miliona KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 4,4 miliona KM.

U prilogima 11. i 12. daje se bilans uspjeha za MKD i za MKF.

U prvom kvartalu 2018. godine, od ukupno 11 MKF, devet MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,8 miliona KM, dok su dvije MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 69 hiljada KM.

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 4,7 miliona KM, što je za 311 hiljada KM ili 7% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 50: Bilans uspjeha mikrokreditnog sektora

Red. broj	Opis	Za period 01.01. - 31.03.2017. g.				Za period 01.01. - 31.03.2018. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	Prihodi									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	17.008	1.361	18.369	89	16.149	3.908	20.057	90	109
1.2.	Operativni prihodi	2.095	112	2.207	11	1.790	349	2.139	10	97
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.)	19.103	1.473	20.576	100	17.939	4.257	22.196	100	108
3.	Rashodi									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	2.293	445	2.738	14	2.061	842	2.903	15	106
3.2.	Operativni rashodi	13.901	885	14.786	79	13.305	1.998	15.303	78	103
3.3.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	1.127	109	1.236	7	1.120	377	1.497	7	121
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.)	17.321	1.439	18.760	100	16.486	3.217	19.703	100	105
5.	Vanredni prihodi	2.692	6	2.698		2.405	6	2.411		89
6.	Vanredni rashodi	111	2	113		120	72	192		170
7.	Ukupno prihodi -rashodi (2+5-4-6)	4.363	38	4.401		3.738	974	4.712		107
8.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	4.363		4.363		3.738		3.738		86
9.	Dobit prije oporezivanja		38	38			974	974		
10.	Porezi			0			0	0		
11.	Neto dobit/gubitak		38	38			974	974		
12.	Ukupan fin. rezultat			4.401				4.712		

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora za prvi kvartal 2018. godine iznose 22,2 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 1,6 miliona KM ili 8%. Najveći dio prihoda odnosi se na prihode od kamata, koji iznose 20,1 milion KM ili 90% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 1,7 miliona KM ili 9%, dok operativni prihodi iznose 2,1 milion KM ili 10% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,1 milion KM, odnosno za 3%.

Vanredni prihodi mikrokreditnog sektora ostvareni u periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine iznose 2,4 miliona KM i manji su za 0,3 miliona KM, odnosno 11% u odnosu na isti period prethodne godine. Vanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima.

Ukupni rashodi iznose 19,7 miliona KM od kojih se 16,5 miliona KM ili 83,7% odnosi na rashode MKF, a 3,2 miliona KM ili 16,3% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi veći su za 0,9 miliona KM ili 5%. U strukturi rashoda, 2,9 miliona KM ili 15% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete mikrokredite i ostale slične rashode i veći su za 0,2 miliona KM, odnosno 6% u odnosu na isti period prethodne godine. Operativni rashodi iznose 15,3 miliona KM ili 78% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 0,5 miliona KM ili 3%. Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 1,5 miliona KM ili 7% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 21%.

Vanredni rashodi MKO ostvareni u toku prva tri mjeseca 2018. godine iznose 0,2 miliona KM, veći su za 0,1 milion KM ili 70% u odnosu na isti period prethodne godine.

2.1.2.5. Ponderisane NKS i EKS

EKS na mikrokredite je ukupna cijena tih mikrokredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite. Ponderisane NKS i EKS računaju se na novoodobrene mikrokredite u izvještajnom mjesecu.

U skladu s mjesečnim izvještajima o ponderisanim NKS i EKS po mikrokreditima, u prvom kvartalu 2018. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 107,5 miliona KM što je za 10,5 miliona KM, odnosno 11% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom periodu prethodne

godine. Sa stanjem na 31.03.2018. godine, MKO su imale 160.422 aktivne kreditne partije, što je za 4.510 kreditnih partija, odnosno 3% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na dan 31.03.2018. godine, bio je 2.617 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.334 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 4.302 KM.

U sljedećoj tabeli su prikazane prosječne NKS i EKS na mikrokredite po proizvodima:

Tabela 51: Prosječne ponderisane NKS i EKS na mikrokredite za I kvartal 2018. godine – po proizvodima				
Rb.	Opis	Ukupan iznos isplata mikrokredita u I kvartalu 2018. godine (u 000 KM)	Ponderisana NKS (prosječna)	Ponderisana EKS (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	16.048	20,06%	26,78%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.518	18,88%	25,43%
1.2.	Trgovinu	935	19,11%	26,33%
1.3.	Poljoprivredu	3.771	18,47%	24,93%
1.4.	Proizvodnju	489	17,54%	22,62%
1.5.	Stambene potrebe	1.082	21,38%	28,92%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.863	19,75%	25,56%
1.7.	Ostalo	5.390	21,97%	29,16%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	91.445	19,58%	23,26%
2.1.	Uslužne djelatnosti	18.793	19,47%	23,03%
2.2.	Trgovinu	3.805	19,58%	23,57%
2.3.	Poljoprivredu	29.744	18,29%	21,54%
2.4.	Proizvodnju	2.108	19,72%	23,42%
2.5.	Stambene potrebe	18.090	19,52%	22,71%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	2.189	21,23%	26,03%
2.7.	Ostalo	16.716	21,82%	26,73%
Ukupno		107.493	19,65%	23,79%

Za kratkoročne mikrokredite, prosječna ponderisana NKS kreće se u rasponu od 17,54% za proizvodnju do 21,97% za ostale mikrokredite, a EKS u rasponu 22,62% za proizvodnju do 29,16% za ostale mikrokredite. Prosječna ponderisana NKS na dugoročne mikrokredite kreće se u rasponu 18,29% za poljoprivredu do 21,82% za ostale mikrokredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 21,54% za poljoprivredu do 26,73% za ostale kredite. Analizirajući EKS po mikrokreditnim proizvodima, zaključuje se da su najpovoljniji krediti plasirani za poljoprivredu i proizvodnju.

Na nivou mikrokreditnog sektora smanjene su EKS na ukupne mikrokredite, obzirom da su na kraju prvog kvartala 2018. godine, prosječne ponderisane EKS na ukupne mikrokredite u mikrokreditnom sektoru iznosile 23,79% i u odnosu na četvrti kvartal 2017. godine, smanjene su za 0,94 procentna poena. Posmatrajući isti period, prosječne ponderisane EKS na kratkoročne mikrokredite iznosile su 26,78%, što predstavlja smanjenje za 1,25 procentnih poena. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne mikrokredite na kraju prvog kvartala 2018. godine iznosile su 23,26%, što je smanjenje za 0,87 procentnih poena u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

U segmentu nadzora poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH, FBA će u okviru propisanih nadležnosti u narednom periodu nastaviti sa planiranim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- usklađivanje podzakonskog okvira sa novim zakonskim propisom, obzirom da je Vlada FBiH u maju 2018. godine utvrdila nacrt novog ZoMKO;
- nadzor usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima sa ciljem pune primjene odredbi ZoMKO u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva;

- izvršenje planiranih kontrola usklađenosti MKO sa propisanim regulatornim zahtjevima sa ciljem potpune i adekvatne primjene važećih propisa i povećanja transparentnosti poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH i poduzimanje odgovarajućih supervizorskih mjera.

U vezi sa navedenim, mikrokreditni sektor u FBiH ima obavezu da u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjuje propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvještavanja i revizije. U vezi sa navedenim, potrebno je da MKO nastave raditi na usklađivanju i kontroli kamatnih stopa na mikrokredite sa osnovnim ciljevima mikrokreditiranja i odredbama o zaštiti korisnika finansijskih usluga, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH, kao i uspostavi zdravih praksi upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnih sistema internih kontrola, adekvatne i organizacijski neovisne funkcije interne revizije, optimiziranju resursa MKO i primjenu principa odgovornog kreditiranja putem mikrokredita, redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.2. LIZING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj lizing društava

Dozvolu za obavljanje poslova lizinga na dan 31.03.2018. godine posjeduju šest lizing društava. U odnosu na isti period prethodne poslovne godine došlo je do smanjenja broja lizing društava usljed statusne promjene jednog lizing društva, koje je pripojeno matičnoj banci.

U prilogu 13. daju se osnovni podaci o lizing društvima u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva na nivou lizing sektora u FBiH je sljedeća: tri lizing društva se nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok se dva lizing društva nalaze u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih lica.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture lizing društava dati su u prilogu 14.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31.03.2018. godine u lizing sektoru u FBiH je ukupno zaposlena 101 osoba, od čega je 96 stalno zaposlenih, dok je pet osoba angažovano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (privremeno zaposleni).

U sljedećoj tabeli su iskazani podaci o broju zaposlenih u lizing sektoru FBiH po periodima:

Tabela 52: Broj zaposlenih u lizing sektora					
	31.12.2016	31.12.2017	31.3.2018	Indeks (2/1)	Indeks (3/2)
	1	2	3	4	5
Broj zaposlenih u lizing društvima sa sjedištem u FBiH					
Broj stalno zaposlenih	149	98	96	66	98
Broj privremeno zaposlenih	11	6	5	55	83
Ukupno	160	104	101	65	97

U kvalifikacionoj strukturi zaposlenika u lizing sektoru u FBiH na dan 31.03.2018. godine nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodne izvještajne periode.

U sljedećoj tabeli su iskazani podaci o kvalifikacionoj strukturi zaposlenih u lizing sektoru po periodima:

Tabela 53: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing sektoru								
	31.12.2016		31.12.2017		31.3.2018		Indeks (2/1)	Indeks (2/3)
	1	2	3	4	5			
Visoka stručna sprema	120	75,0%	81	77,9%	77	76,2%	68	95
Viša stručna sprema	5	3,1%	4	3,8%	4	4,0%	80	100
Srednja stručna sprema	23	14,4%	13	12,5%	13	12,9%	57	100
Ostali	12	7,5%	6	5,8%	7	6,9%	50	117
Ukupno	160	100,0%	104	100,0%	101	100,0%	65	97

Ocjena performansi lizing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 31.03.2018. godine na nivou lizing sektora u FBiH aktiva po zaposlenom iznosi 2,5 miliona KM aktive, što je u odnosu na prethodni izvještajni period veće za 37 hiljada KM ili 1,5%.

Analitički pokazatelji za pojedinačna lizing društva kreću se u rasponu od 0,5 do 3,2 miliona KM aktive po zaposlenom.

2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizinga sektora na dan 31.03.2018. godine iznosila je 256,5 miliona KM, što je za 3,7 miliona KM ili 1,4% manje u odnosu na 31.12.2017. godine.

U prilogu 15. dat je konsolidovani bilans stanja lizing društava.

Poređenjem pojedinačne aktive lizing društava u FBiH, šest lizing društava na dan 31.03.2018. godine sa podacima na dan 31.12.2017. godine, dolazi se do zaključka da je kod dva lizing društva evidentan porast bilansne sume u iznosu od 12,9 miliona KM, dok je kod četiri lizing društva evidentan pad bilansne sume u ukupnom iznosu od 16,6 miliona KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 10,3 miliona KM ili 79,7% od ukupnog iznosa smanjenja bilansne sume, usljed značajnog smanjenja pozicije bilansa stanja koji se odnosi na poziciju - Plasmani bankama.

Na jedno lizing društvo (posmatrano po veličini aktive) odnosi se 43,3% od ukupne aktive lizing društava.

U prilogu 16. daje se rangiranje aktive lizing društava u FBiH.

U strukturi ukupne aktive lizing sektora najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga koja iznose 180,1 milion KM ili 70,2% od ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2017. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su veća za 4,1 milion KM ili 2,3%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za 3,8 miliona KM ili 2%.

Uvidom u izvještaje banke koja obavlja poslove finansijskog lizinga, konstatovano je da su u istim iskazana neto potraživanja po osnovu ugovora o finansijskom lizingu u iznosu od 68,4 miliona KM, što ukazuje da su ukupna neto potraživanja (potraživanja iskazana u bilansima lizing društava i banaka

registrovanih u FBiH) iznosila 248,5 miliona KM i ista su za 1,3 miliona KM ili 1% manja u odnosu na 31.12.2017. godine.

U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizing sektora u FBiH, na ugovore odobrene po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti se odnosi 86,2%, na ugovore odobrene po osnovu finansiranja opreme 12,2%, dok se na ugovore finansijskog lizinga putem kojih su finansirane nekretnine 1,6%.

U sljedećim tabelama iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjena po osnovu rezervi za gubitke) na dan 31.03.2018. godine i uporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2017. godine i 31.03.2018. godine:

-u 000 KM-

Tabela 54: Struktura potraživanja lizing sektora po finansijskom lizingu na dan 31.03.2018. godine					
Prema predmetu lizinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Putnička vozila	20.303	35.383	931	56.617	31,1%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	39.164	59.543	1.472	100.179	55,1%
Mašine i oprema	10.416	11.267	483	22.166	12,2%
Nekretnine	460	2.398	44	2.902	1,6%
Ostalo	12	3	1	16	0,0%
Ukupno	70.355	108.594	2.931	181.880	100,0%
Prema korisniku lizinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Pravna lica	63.461	94.210	2.718	160.388	88,2%
Preduzetnici	1.522	2.307	73	3.902	2,1%
Fizička lica	3.903	8.489	135	12.527	6,9%
Ostalo	1.469	3.588	5	5.063	2,8%
Ukupno	70.355	108.594	2.931	181.880	100,0%

-u 000 KM-

Tabela 55: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled			
Prema predmetu lizinga	Potraživanja na dan 31.12.2017. godine	Potraživanja na dan 31.03.2018. godine	Indeks
1	2	3	4
Putnička vozila	73.142	77.382	106
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	79.545	79.414	100
Mašine i oprema	22.343	22.166	99
Nekretnine	3.037	2.902	96
Ostalo	18	16	89
Ukupno	178.085	181.880	102
Prema korisniku lizinga	Potraživanja na dan 31.12.2017. godine	Potraživanja na dan 31.03.2018. godine	Indeks
1	2	3	4
Pravna lica	156.216	160.388	103
Preduzetnici	3.951	3.902	99
Fizička lica	12.678	12.527	99
Ostalo	5.240	5.063	97
Ukupno	178.085	181.880	102

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 31.03.2018. godine iznosila 11,1 milion KM ili 4,3% od iznosa ukupne aktive lizing sektora u FBiH. U odnosu na 31.12.2017. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za 2,4 milion KM ili 17,8%, dok su bruto potraživanja smanjena za 2,4 miliona KM ili 15,3%.

Potraživanja po osnovu zajmova u strukturi ukupne aktive lizing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovu zajma, jer je odredbama ZoL-a zabranjeno lizing društvima zaključivanje novih ugovora o zajmu, a isti će ostati u bilansima dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Iskazani iznos neto potraživanja po osnovu zajma se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfoliju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnih lica, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a finansirani projekti izgradnje nekretnina.

Iskazano stanje bilansne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31.03.2018. godine je iznosilo 14,3 miliona KM, što je za 0,6 miliona KM ili 4,1% više u odnosu na 31.12.2017. godine. Učešće navedene pozicije u ukupnoj aktivni je iznosilo 5,6% i isto se povećalo u odnosu na 31.12.2017. godine, kada je iznosilo 5,3%.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 31.03.2018. godine iznosilo 10,1 milion KM, što je za 6,9 miliona KM ili 40,5% manje u odnosu na 31.12.2017. godine. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva lizing društava kod komercijalnih banaka.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 31.03.2018. godine je iznosila 29,8 miliona KM i za 1,2 miliona KM ili 4,1% je više u odnosu na 31.12.2017. godine.

Pojedinačno posmatrano, kod jednog lizing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga u iznosu od 2 miliona KM, dok je kod pet lizing društava iskazano smanjenje u iznosu od 0,8 miliona KM, od čega se 0,6 miliona KM ili 69,9% odnosi na jedno lizing društvo.

U sljedećoj tabeli je iskazana struktura neto bilansnih pozicija aktive lizing sektora:

-u 000 KM-

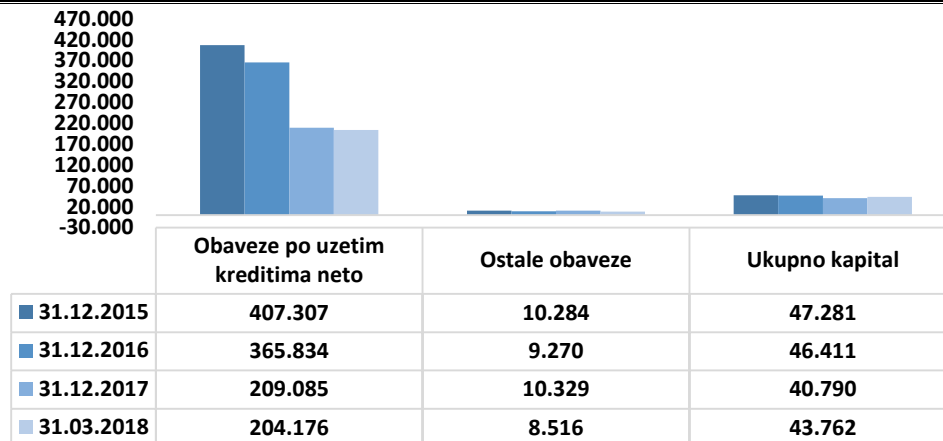
Tabela 56: Struktura neto bilansnih pozicija aktive lizing sektora					
Opis	31.12.2017	Učešće u aktivni %	31.03.2018	Učešće u aktivni %	Indeks
1	2	3	4	5	6
Finansijski lizing	176.007	67,6%	180.089	70,2%	102,3
Operativni lizing	28.616	11,0%	29.791	11,6%	104,1
Zajam	13.449	5,2%	11.059	4,3%	82,2
Ostala imovina	42.123	16,2%	35.515	13,8%	84,3
Ukupno	260.204	100,0%	256.454	100,0%	98,6

U prilogu 17. daje se pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava.

2.2.2.2. Kapital i obaveze

Obaveze po uzetim kreditima na dan 31.03.2018. godine i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive lizinga sektora u FBiH (79,6% od ukupnog iznosa bilansne sume). U sljedećem grafikonu je iskazana struktura pasive lizing sektora u FBiH:

Grafikon 27: Struktura pasive

Od ukupnog iznosa obaveza po uzetim kreditima cjelokupan iznos se odnosi na dugoročne obaveze po kreditima.

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 31.03.2018. godine su iznosile 212,7 miliona KM. U poređenju sa stanjem na 31.12.2017. godine iste su smanjene za 6,7 miliona KM ili 3,1%.

Na zaduženja kod komercijalnih stranih i domaćih banaka, koje uglavnom pripadaju bankarskim grupama kojima lizing društva pripadaju, odnosi se 38% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 32,5% odnosi na direktna zaduženja od osnivača i 29,5% na zaduženja od evropskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Kreditna sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom su usmjerena na razvoj srednjih i malih preduzeća, a obezbjeđena su bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderisana NKS koju lizing društva plaćaju na izvore sredstava u periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine je iznosila 1,5% na godišnjem nivou (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u posmatranom periodu) i ista je veća u odnosu na 31.12.2017. godine kada je iznosila 1,2%.

Ukupni kapital lizinga sistema je na dan 31.03.2018. godine iznosio 43,8 miliona KM. U poređenju sa 31.12.2017. godine, navedena pozicija je povećana za 3 miliona KM ili 7,3%.

Pojedinačno posmatrano, kod četiri lizing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu od 3,2 miliona KM (usljed pozitivnog poslovanja istih), dok je kod dva lizing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 271 hiljadu KM. Sva lizing društva su iskazala ukupan iznos kapitala veći od minimalnog iznosa (250 hiljada KM) propisanog odredbama člana 8. ZoL-a.

2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema podacima iz izvještaja lizinga sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 31.03.2018. godine iskazane su u iznosu od 1,8 milion KM i iste su manje za 288 hiljada KM ili 13,9% u odnosu na 31.12.2017. godine. U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 31.03.2018. godine iskazano je ukupno 2,9 miliona KM dospjelih neizmirenih potraživanja i ista su manja za 493 hiljade KM ili 14,4% u odnosu na 31.12.2017. godine.

U prilogu 18. daje se detaljan pregled rezervi za finansijski lizing, a u sljedećoj tabeli struktura formiranih rezervi za gubitke lizing sektora po kategorijama kašnjenja:

Tabela 57: Formirane rezerve s lizing sektora za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2017	Ukupne rezerve 31.03.2018	Indeks
1	2	3	4
0-60	931	851	91
60-90	164	147	90
90-180	104	340	327
preko 180	879	452	51
preko 360	0	0	0
Ukupno	2.078	1.790	86

Smanjenje iznosa formiranih rezervi za gubitke dodatno ukazuje na stabilizaciju poslovanja i činjenicu da u toku prvog kvartala 2018. godine nije došlo do pogoršanja kvaliteta portfolia koji se odnosi na potraživanja po finansijskom lizingu.

Posmatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u poređenju sa 31.12.2017. godine, konstatovano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 0-60, 60-90 i preko 180 dana, dok je povećanje evidentirano u kategoriji od 90-180 dana.

Rezerve za zajmove na dan 31.03.2018. godine su iznosile 1,9 miliona KM i ostale su približno iste kao i sa 31.12.2017. godine. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 31.03.2018. godine su formirane od strane jednog lizing društva koje u svom portfoliu ima značajan iznos potraživanja po ugovorima zajma od subsidijarnih lica.

U prilogu 19. daje se pregled rezervi za zajmove lizing društava.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 31.03.2018. godine je iznosio 76,6 miliona KM, što je smanjenje za 7,6 miliona KM ili 9% u odnosu na iznos iskazan krajem prethodne poslovne godine. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 40,7 miliona KM ili 57,8% se odnosi na otpise formirane od strane jednog lizing društva. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je uzrokovano značajnim iznosom naplate otpisanog potraživanja po osnovu zajma od strane jednog lizing društva u iznosu 3 miliona KM, što predstavlja 97,6% od ukupno iskazanog iznosa naplate otpisanih potraživanja lizing sektora u FBiH. Smanjenje ukupnog iznosa otpisanih potraživanja je, takođe, uzrokovano i značajnim iznosom trajnih otpisa koje je iskazalo isto lizing društvo u iznosu od 4,9 miliona KM, a koje se odnosi na ostatak nenaplaćenog potraživanja po istom ugovoru zajma.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup, na dan 31.03.2018. godine na nivou lizing sektora u FBiH je smanjena u odnosu na 31.12.2017. godine za iznos od 42 hiljade KM ili 1,4%, dok je broj jedinica izuzetih predmeta veći za sedam jedinica, a što se odnosi na povećanje izuzetih vozila za obavljanje djelatnosti u odnosu na 31.12.2017. godine.

Struktura izuzetih predmeta lizing sektora je iskazana u sljedećoj tabeli:

- u 000 KM -

Tabela 58: Izuzeti predmeti lizinga na nivou lizing sektora

Vrsta predmeta lizinga	31.12.2017		31.03.2018	
	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga
1	2	3	4	5
Putnička vozila	12	198	8	119
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	13	129	26	113
Mašine i oprema	8	454	6	445
Nekretnine	9	2.246	9	2.308
Ostalo	0	0		0
Ukupno	42	3.027	49	2.985

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora na dan 31.03.2018. godine, 2,3 miliona KM ili 77,3% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su lizing društva ušla u posjed, iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva lizing društva.

Posmatrano na nivou lizing sektora na dan 31.03.2018. godine, tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 12,7 miliona KM i ista je smanjena za 357 hiljada KM ili 2,7% u odnosu na 31.12.2017. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga, odnosi se 9,7 miliona KM ili 76,6% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou lizing sektora.

Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja finansiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo finansiranje preuzetih nekretnina putem finansijskog ili operativnog lizinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2.2.4. Profitabilnost

Na nivou lizing sektora u periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine ostvarena je dobit u iznosu od 3 miliona KM. Pojedinačno posmatrano, četiri lizing društva iskazala su pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 3,2 miliona KM, od čega se na jedno društvo odnosi 2,5 miliona KM ili 85,8%, dok su dva lizing društva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 271 hiljadu KM (prilog 20.).

Na iskazanu dobit na nivou lizing sektora u prvom kvartalu 2018. godine značajnije je uticala naplata otplaćenih potraživanja po ugovoru zajma od strane jednog lizing društva u iznosu od 3 miliona KM. Na osnovu naprijed navedenog dolazi se do zaključka da je ostvarena dobit na nivou lizing sektora u FBiH rezultat najvećim dijelom vanrednih prihoda iskazanih kod jednog lizing društva.

Finansijski rezultat lizing sektora iskazan je u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 59: Finansijski rezultat: dobit/gubitak						
O p i s	31.03.2016		31.03.2017		31.03.2018	
	Iznos	Broj lizing društava	Iznos	Broj lizing društava	Iznos	Broj lizing društava
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-1.163	3	-70	1	-271	2
Dobit	1.826	4	1.686	6	3.243	4
Ukupno	663	7	1.616	7	2.972	6

Posmatrano po vrsti prihoda, prihodi od kamata lizing sektora u FBiH u periodu od 01.01. do 31.03.2018. godine su iznosili 2,7 miliona KM i isti su manji za 2,1 milion KM ili 43,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

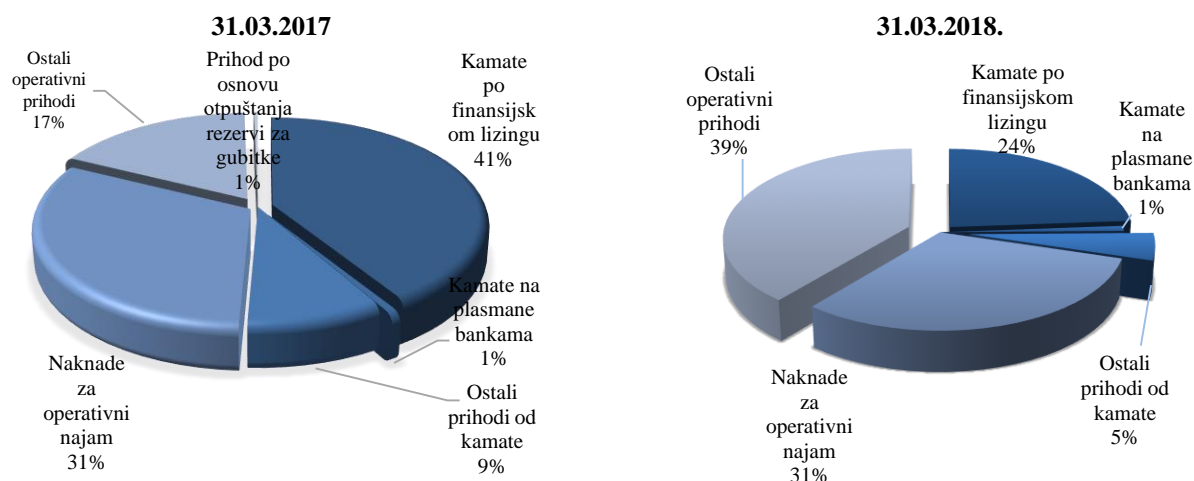
Ukoliko se posmatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovu kamata iz finansijskog lizinga je iznosila 2,2 miliona KM i za 1,7 miliona KM ili 44,1% je manja u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Pozicija ostalih prihoda po kamatama je manja u odnosu na isti period prethodne godine za 351 hiljadu KM ili 53,1%.

Struktura ukupnih prihoda predstavljena je u sljedećoj tabeli i grafikonu:

Tabela 60:
Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018		Indeks	
	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I Prihod od kamata i slični prihodi								
Kamate po finansijskom lizingu	4.635	41,9	3.945	41,0	2.206	23,8	85	56
Kamate na plasmane bankama	83	0,8	62	0,6	86	0,9	75	139
Ostali prihodi od kamate	1.484	13,4	874	9,1	456	4,9	59	52
Ukupno	6.202	56,1	4.881	50,7	2.748	29,7	79	56
II Operativni prihodi								
Naknade za operativni najam	2.755	24,9	3.042	31,6	2.886	31,2	110	95
Naknada za izvršene usluge	2	0,0	0	0,0	1	0,0	0	n/a
Ostali operativni prihodi	2.099	19,0	1.672	17,4	3.620	39,1	80	217
Ukupno	4.856	43,9	4.714	49,0	6.507	70,3	97	138
Prihod po osnovu otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	34	0,4	0			
Ukupni prihodi (I+II)	11.058	100,0	9.629	100,0	9.255	100,0	87	96

Grafikon 28: Struktura ukupnih prihoda

Ukupan neto prihod od kamata iskazan od 01.01. do 31.03.2018. godine je iznosio 2 miliona KM, što predstavlja smanjenje u odnosu na isti period prethodne godine za 1,4 miliona KM ili 42,1%.

Kategorija operativnih prihoda je iznosila 6,5 miliona KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine manja je za 1,8 milion KM ili 38%.

Navedena značajna smanjenja prihoda od kamata i operativnih prihoda uzrokovana su statusnom promjenom pripajanja jednog lizing društva matičnoj banci u drugoj polovini 2017. godine.

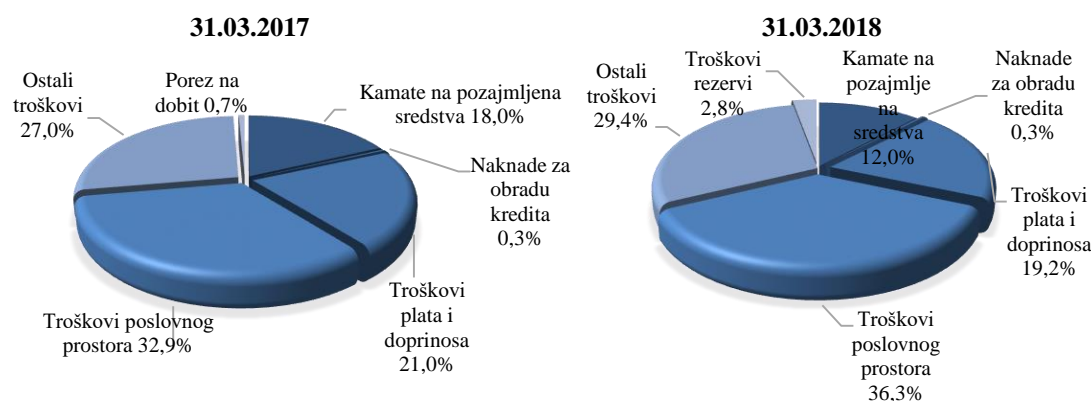
Rashodi po osnovu kamata su iznosili 0,8 miliona KM i isti su manji u odnosu na isti period prethodne poslovne godine za 0,7 miliona KM ili 47,3%.

Struktura ukupnih rashoda predstavljena je u sljedećoj tabeli i grafikonu:

Tabela 61: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018		Indeks 8(4/2)	Indeks 9(6/4)
	Iznos	% učešće	Iznos	% češće	Iznos	% učešće		
1	2	3	4	5	6	7		
I Rashod od kamata i slični prihodi								
Kamate na pozajmljena sredstva	2.242	21,6	1.442	18,0	753	12,0	64	52
Naknade za obradu kredita	42	0,4	25	0,3	20	0,3	60	80
Ostali rashod po kamati	0	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0
Ukupno	2.284	22,0	1.468	18,3	773	12,3	64	53
II Operativni rashodi								
Troškovi plata i doprinosa	1.778	17,1	1.682	21,0	1.206	19,2	95	72
Troškovi poslovnog prostora	2.597	25,0	2.640	32,9	2.281	36,3	102	86
Ostali troškovi	2.828	27,2	2.166	27,0	1.845	29,4	77	85
Ukupno	7.203	69,3	6.488	81,0	5.332	84,9	90	82
III Troškovi rezervi	802	7,7	0	0,0	178	2,8	0	n/a
Porez na dobit	106	1,0	57	0,7	0	0,0	54	0
Ukupni rashodi (I+II+III)	10.395	100,0	8.013	100,0	6.283	100,0	77	78

Grafikon 29: Struktura ukupnih rashoda

Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja usljed statusne promjene pripajanja jednog lizing društva matičnoj banci, kao i kontinuiranog smanjenja varijabilnog indeksa EURIBOR-a za koji su uglavnom vezana kreditna zaduženja lizing društva.

2.2.2.5. Ponderisana NKS i EKS

EKS predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o lizingu izraženu na godišnjem nivou i iskazuje se u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o finansijskom lizingu.

Ukupna prosječna NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prvom kvartalu 2018. godine je iznosila 5,2% za kratkoročne i 4,5% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 9,7%, a za dugoročne 7,2% na godišnjem nivou. Ukupna ponderisana NKS u prvom kvartalu 2018. godine je iznosila 4,5%, a EKS 7,3% na godišnjem nivou.

U poređenju sa istim periodom prethodne poslovne godine, kada je iskazana ukupna ponderisana NKS od 4,8% i EKS od 7,3% na godišnjem nivou, evidentno je smanjenje NKS, dok je EKS ostala na istom nivou za ugovore finansijskog lizinga.

Trend smanjenja NKS je nastavljen i u prvom kvartalu 2018. godini u odnosu na 2016. i 2017. godinu, a isti je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je tokom poslovne 2017. godine i u prvom kvartalu 2018. godine većina tržišno aktivnih davalaca lizinga nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos finansiranja (u cjelosti ili djelimično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta lizinga, dok je

po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovu kasko osiguranja predmeta lizinga.

Iskazane promjene ponderisanih EKS po periodima su uglavnom uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima (u izračun iste se ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza).

U sljedećoj tabeli detaljno su iskazane ponderisane NKS i EKS po ugovorima finansijskog lizinga zaključenim u prvom kvartalu 2018. godine:

Tabela 62: Prosječna NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u I kvartalu 2018. godine					
R. br.	O p i s	Broj ugovora	Iznos finansiranja	Ponderisana NKS	Ponderisana EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	8	104	5,2%	9,7%
a.	putnička vozila	2	39	3,5%	6,1%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	6	65	6,3%	11,8%
c.	mašine i oprema	0	0	0,0%	0,0%
d.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	8	104	5,2%	9,7%
a.	pravna lica	8	104	5,2%	9,7%
b.	preduzetnici	0	0	0,0%	0,0%
c.	fizička lica	0	0	0,0%	0,0%
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	778	31.209	4,5%	7,2%
a.	putnička vozila	491	16.430	4,7%	7,9%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	256	11.169	4,4%	6,9%
c.	mašine i oprema	30	3.422	3,9%	5,6%
d.	nekretnine	1	188	4,0%	4,2%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	778	31.209	4,5%	7,2%
a.	pravna lica	701	29.035	4,4%	6,6%
b.	preduzetnici	15	452	5,0%	7,1%
c.	fizička lica	62	1.722	5,0%	18,4%
Ukupno (1+2)		786	31.313	4,5%	7,3%

Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi lizing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine lizing ugovora.

Na odstupanje u iznosu NKS i EKS utiče i primjena ZoZKFU, po kojem je u izračunu EKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene sa fizičkim licima uključen i iznos naknade po osnovu kasko osiguranja predmeta lizinga.

U sljedećoj tabeli iskazano je kretanje ponderisanih NKS i EKS za ugovore finansijskog lizinga po periodima:

Tabela 63: Ponderisana prosječna NKS i EKS po ugovorima finansijskog lizinga

Opis	31.3.2014		31.3.2015		31.3.2016		31.3.2017		31.3.2018	
	1		2		3		4		5	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
I Kratkoročni lizing ugovori										
1. Prema predmetu lizinga	6,7%	11,7%	4,8%	7,3%	3,3%	7,4%	5,0%	7,9%	5,2%	9,7%
a) Putnička vozila	6,6%	11,2%	4,5%	6,8%	4,7%	12,2%	5,2%	7,6%	3,5%	6,1%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,7%	11,8%	6,4%	10,4%	3,8%	4,7%	4,0%	8,3%	6,3%	11,8%
c) Mašine i oprema	8,3%	17,7%	3,6%	4,7%	0,5%	1,9%	5,3%	7,9%	0,0%	0,0%
d) Nekretnine	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
e) Ostalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
1.1. Prema korisniku lizinga	6,7%	11,7%	4,8%	7,3%	3,3%	7,3%	5,0%	7,7%	5,2%	9,7%
a) Pravna lica	6,6%	11,2%	4,7%	6,9%	3,1%	4,8%	5,0%	7,6%	5,2%	9,7%
b) Preduzetnici	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,6%	12,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
c) Fizička lica	8,0%	18,0%	6,9%	12,9%	6,0%	86,3%	5,0%	11,4%	0,0%	0,0%
II Dugoročni lizing ugovori										
2. Prema predmetu lizinga	6,8%	9,3%	6,2%	8,0%	5,2%	8,5%	4,8%	7,3%	4,5%	7,2%
a) Putnička vozila	6,8%	9,6%	6,1%	9,1%	5,4%	9,3%	5,1%	8,3%	4,7%	7,9%
b) Vozila za obavlj. djelatnosti	6,7%	9,2%	6,0%	8,2%	4,9%	7,9%	4,6%	6,7%	4,4%	6,9%
c) Mašine i oprema	7,0%	11,2%	6,4%	7,1%	5,5%	7,4%	4,5%	5,8%	3,9%	5,6%
d) Nekretnine	6,2%	6,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%	4,2%
e) Ostalo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
2.1. Prema korisniku lizinga	6,8%	9,3%	6,2%	8,0%	5,8%	8,5%	4,8%	7,3%	4,5%	7,2%
a) Pravna lica	6,8%	9,4%	6,3%	7,9%	5,8%	7,8%	4,8%	6,7%	4,4%	5,6%
b) Preduzetnici	6,5%	9,6%	6,9%	10,3%	6,9%	9,1%	6,0%	8,4%	5,0%	7,1%
c) Fizička lica	6,3%	9,1%	5,2%	9,4%	5,5%	17,6%	4,4%	15,5%	5,0%	18,4%
Ukupno	6,8%	9,4%	6,2%	8,0%	5,8%	8,5%	4,8%	7,3%	4,5%	7,3%

2.2.2.6. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sektora u periodu od 01.01.do 31.03.2018. godine iznosila je 35,6 miliona KM i veća je za 1,4 miliona KM ili 3,9% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih lizing ugovora u istom periodu je iznosio 944, što je za 76 ugovora ili 8,8% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sektora zaključenih u prvom kvartalu 2018. godine je iznosila 37,7 hiljada KM dok je prosječne vrijednosti ugovora zaključenih u istom periodu prethodne godine iznosila 39,5 hiljada KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine, 31,3 miliona KM ili 87,9% se odnosi na ugovore finansijskog lizinga.

U sljedećim tabelama iskazani su uporedni pregledi ostvarenog obima novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2018. godine i u istom periodu prethodne poslovne godine i broja zaključenih ugovora u istom periodu:

Tabela 64: Struktura iznosa finansiranja lizing sektora							
O p i s	31.03.2017. godine			31.03.2018. godine			
	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	
Vozila	24.673	4.886	29.559	27.703	4.315	32.018	
Oprema	4.715	0	4.715	3.422	0	3.422	
Nekretnine	0	0	0	188	0	188	
Ostalo	0	0	0	0	0	0	
Ukupno	29.388	4.886	34.274	31.313	4.315	35.628	

Tabela 65: Struktura zaključenih ugovora							
O p i s	31.03.2017. godine			31.03.2018. godine			
	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	
Vozila	659	158	817	755	158	913	
Oprema	51	0	51	30	0	30	
Nekretnine	0	0	0	1	0	1	
Ostalo	0	0	0	0	0	0	
Ukupno	710	158	868	786	158	944	

Ukupan iznos novih finansiranja u prvom kvartalu 2018. godine ostvarila su tri lizing društva i banka putem svojih kanala prodaje, dok su tri lizing društva obustavila zaključenje novih ugovora, izuzev sporadičnih slučajeva finansiranja izuzetih predmeta lizinga.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika lizinga dominiraju plasmani prema pravnim licima (93,8% od ukupnog iznosa finansiranja u prvom kvartalu 2018. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

U narednom periodu FBA će nastaviti sa planiranim aktivnostima koje su fokusirane na stvaranje boljeg poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora i unapređenje regulatornog okvira za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH, a koje se odnose na:

- iniciranje dodatnih izmjena i dopuna ZoL-u i usklađivanja podzakonskih akata sa izmjenama i dopunama ZoL-u, kapitalnog jačanja lizing društava i internog definisanja parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti, jednostavnijeg i bržeg procesa osnivanje novih lizing društava i dr.;
- nadzor usklađenosti poslovanja lizing društava sa propisima i dobrim praksama u upravljanju rizicima, u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga, SPNiFTA i dr.;
- unapređenje saradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative lizing društava, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, kao i CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje da lizing društva nastave sa aktivnostima koje su usmjerene na: učešće u izmjenama i dopunama ZoL-a i posljedično u procesu usaglašavanja postojećih podzakonskih akata, usklađenost poslovanja sa propisanim regulatornim zahtjevima, kapitalno jačanje lizing društava i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sistema internih kontrola, obezbjeđenje adekvatne i organizacijski neovisne funkcije interne revizije, unapređenje procesa upravljanja rizicima, transparentnom, razumljivom i potpunom informisanju korisnika finansijskih usluga o uslugama koje pružaju, a povezano sa

unapređenjima palete proizvoda i pronalaženje novih kanala prodaje, redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.3. FAKTORING POSLOVANJE

2.3.1. KARAKTERISTIKE FAKTORING POSLOVANJA U FBiH

Factoring poslovanje u BiH zakonski je uređeno u FBiH i pružaoci usluga faktoringa iz ovoga entiteta su u obavezi primjenjivati propise o faktoringu, dok u drugom entitetu - RS-u, na dan sačinjavanja ove Informacije, nije bila zakonski uređena oblast faktoring poslovanja.

U skladu sa propisima kojim se uređuje faktoring, poslove faktoringa u FBiH može obavljati društvo za faktoring osnovano u FBiH koje ima odobrenje FBA i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH.

FBA vrši nadzor nad poslovanjem društava za faktoring, sa ciljem provjere zakonitosti, procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja društava za faktoring, radi zaštite interesa klijenata i javnog interesa, doprinosa stabilnosti finansijskog sistema, te uspostavljanju i očuvanju povjerenja u tržište faktoringa u FBiH. Ukoliko u vršenju nadzora utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju faktoring društva, FBA nalaže provođenje odgovarajućih mjera i aktivnosti na otklanjanju istih.

U skladu sa propisanim nadležnostima, u okviru nadzora poslovanja subjekata bankarskog sistema u FBiH, FBA vrši i nadzor nad obavljanjem faktoring poslovanja u bankama u FBiH.

FBA je, u skladu sa propisanim nadležnostima, učestvovala u sačinjavanju prijedloga CBBiH za dopunu postojećeg propisa o CRK-a poslovnih subjekata i fizičkih lica u BiH u dijelu koji se odnosi na evidentiranje zaključenih ugovora o faktoringu.

Za faktoring poslovanje u FBiH je karakteristično da je prvo društvo za faktoring na području FBiH, na osnovu dozvole FBA za obavljanje poslova faktoringa izdate 28.12.2017. godine, početkom 2018. godine izvršilo upis u sudski registar.

U posmatranom izvještajnom periodu (prvi kvartal 2018. godine) ovo društvo nije zaključilo nijedan ugovor o faktoringu, tako da se ukupan broj od 69 zaključenih ugovora o faktoringu, odnosno ukupna nominalna vrijednost novčanih tražbina od 20 miliona KM odnosi na faktoring portfolio kod četiri banke sa sjedištem u FBiH koje su obavljale poslove faktoringa, i to u cijelosti na domaći faktoring. Od ukupno četiri banke koje su obavljale poslove faktoringa, tri banke su članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, a jedna je banka u pretežno domaćem vlasništvu.

Evidentno je smanjenje obima faktoring poslovanje koje se obavlja u bankama u FBiH u prvom kvartalu 2018. godine u odnosu na prvi kvartal 2017. godine. Više detalja o obimu, strukturi i trendu faktoring poslovanja u FBiH dato je u poglavlju 2.3.2. ovog dijela Informacije.

2.3.2. OBIM, STRUKTURA I TREND FAKTORING POSLOVANJA U FBiH

U prvom kvartalu 2018. godine zaključeno je ukupno 69 ugovora o faktoringu, a svi ugovori odnose se na domaći faktoring, od čega je najveći broj - 65 ugovora zaključeno sa pravom regresa tj. s pravom faktora da u slučaju nemogućnosti naplate tražbine od kupca zahtijeva, na dan dospelosti tražbine, namirenje od prodavca tražbine i na taj način se obešteti za plaćeni avans, kamatu na avans, kao i naknadu faktoru, dok se četiri ugovora odnose na faktoring bez prava regresa. Upoređujući izvještajne podatke sa prvim kvartalom prethodne godine, kada je bilo zaključeno ukupno 78 ugovora o faktoringu, vidljivo je da je u prvom kvartalu 2018. godine smanjen broj zaključenih ugovora o faktoringu za

11,5%. U periodu od 01.01.2018. do 31.03.2018. godine nije zaključen nijedan ugovor u inostranom faktoringu, dok je broj ugovora u domaćem faktoringu ostao na istom nivou kao i prethodne godine u prvom kvartalu.

Na dan 31.03.2018. godine bila su ukupno 72 aktivna ugovora o faktoringu, od čega se 64 ugovora ili 88,9% odnosi na domaći faktoring sa pravom regresa, dok se osam aktivnih ugovora ili 11,1% odnosi na domaći faktoring bez prava regresa.

U odnosu na isti period 2017. godine povećan je ukupan broj aktivnih ugovora o otkupu novčanih tražbina, sa 53 na 72 aktivna ugovora, odnosno za 35,8%.

Ukupna nominalna vrijednost otkupljenih novčanih tražbina sa 31.03.2018. godine iznosi 20 miliona KM, od čega se 11,1 miliona KM ili 55,4% odnosi na faktoring bez prava regresa, a preostalih 8,9 miliona KM ili 44,6% na faktoring sa pravom regresa. U poređenju sa volumenom otkupljenih novčanih tražbina u istom periodu prethodne godine, koji je iznosio 99 miliona KM, evidentno je značajno smanjenje, obzirom da ukupna vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 31.03.2018. godine čini svega 20,2% ukupne vrijednost volumena otkupljenih tražbina sa 31.03.2017. godine. Promijenjena je i struktura otkupljenih tražbina prema postojanju regresnog prava, obzirom da je u prvom kvartalu 2017. godine bilo dominantno učešće iznosa faktoringa sa pravom regresa – 97,4%. Upoređan pregled nominalnih iznosa i strukture otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti, daje se u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 66: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina

Vrsta	Volumen otkupljenih novčanih tražbina												Index (12:10)x 100
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	31.3.2017		31.3.2018		31.3.2017		31.3.2018		31.3.2017		31.3.2018		
	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	Iznos (u 000 KM)	Učešće u %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0	0	0	96.442	97,4%	8.930	44,6%	96.442	97,4%	8.930	44,6%	9,3
Faktoring bez prava regresa	0	0	0	0	2.554	2,6%	11.109	55,4%	2.554	2,6%	11.109	55,4%	435,0
Ukupno	0	0%	0	0%	99.016	100%	20.039	100%	99.016	100%	20.039	100%	20,2
Domaći faktoring	0	0	0	0	12.067	12,2%	20.039	100,0%	12.067	12,2%	20.039	100,0%	166,1
Inostrani faktoring	0	0	0	0	86.949	87,7%	0	0,0%	86.949	87,7%	0	0,0%	0,0
Ukupno	0	0%	0	0%	99.016	100%	20.039	100%	99.016	100%	20.039	100%	20,2

Do smanjenja ostvarenog volumena otkupljenih tražbina u prvom kvartalu 2018. godine, u odnosu na isti period 2017. godine, došlo je na strani inostranog faktoringa, budući da u 2018. godini banka koja je imala zaključene ugovore o inostranom faktoringu u prvom kvartalu 2017. godine, u istom periodu 2018. godine nije zaključivala takve ugovore, a na strani domaćeg faktoringa ostvaren je ukupno veći volumen za 66,1% ili u apsolutnom iznosu za 8 miliona KM.

Struktura ukupne vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina, prema ugovorenom roku dospjeća, sa 31.03.2018. godine je sljedeća:

- sa ugovorenim dospjećem do 90 dana - 33,5%
- sa ugovorenim dospjećem od 91 do 180 dana - 66,5%.

U odnosu na prvi kvartal 2017. godine, došlo je do značajne promjene u ročnoj strukturi ukupnog volumena otkupljenih novčanih tražbina, obzirom da su otkupljene tražbine sa ugovorenim dospjećem do 90 dana činila 93,1%, a sa dospjećem od 91 do 180 dana 6,9%.

Posmatrajući strukturu vrijednosti (volumena) otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2018. godine prema sektorskoj klasifikaciji kupaca, uočava se da je od privatnih preduzeća i društava otkupljeno novčanih tražbina u ukupnoj vrijednosti od 8,3 miliona KM, što čini 41,6% ukupnog prometa faktoring poslovanja, od javnih preduzeća u vrijednosti od 11,1 miliona KM ili 55,5%, dok je od vladinih institucija otkupljeno 0,6 miliona KM ili 2,9%.

Tokom prvog kvartala 2018. godine, ukupni avansi isplaćeni dobavljačima u segmentu privatna preduzeća i društva (prodavci potraživanja) iznose 19,5 miliona KM, a čega se iznos od 11,1 milion KM odnosi na faktoring bez prava regresa, a 8,4 miliona KM na faktoring s pravom regresa.

Stanje faktoring portfolia u bankama u FBiH po osnovu otkupljenih novčanih tražbina koje su pružaoci usluge faktoringa iskazali na dan 31.03.2018. godine, prema postojanju prava regresa i prema domicilnosti, s aspekta dospelosti, odnosno nedospelosti otkupljenih tražbina, prikazano je u sljedećoj tabeli:

- 000 KM -

Tabela 67: Stanje portfolia faktoring poslovanja na dan 31.03.2018. godine

Opis	Društva za faktoring		Banke		Ukupno stanje portfolia	Učešće (u %)
	Dospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Nedospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Dospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina	Nedospjela potraživanja za nominalni iznos tražbina		
Prema postojanju prava regresa	0	0	204	19.594	19.798	100
Faktoring sa pravom regresa	0	0	204	8.670	8.874	44,8
Faktoring bez prava regresa	0	0	0	10.924	10.924	55,2
Prema rezidentnosti subjekata faktoringa	0	0	204	19.594	19.798	100
Domaći faktoring	0	0	204	19.594	19.798	100
Izvozni faktoring	0	0	0	0	0	0
Uvozni faktoring	0	0	0	0	0	0

Po osnovu otkupljenih novčanih tražbina na dan 31.03.2018. godine, banke - pružaoci usluga faktoringa potraživale su ukupno 19,8 miliona KM, prema rezidentnosti subjekata u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 8,9 miliona KM ili 44,8% odnosi na faktoring sa pravom regresa i 10,9 miliona KM ili 55,2% na faktoring bez prava regresa.

U ukupnom saldu potraživanja u prvom kvartalu 2018. godine, na stanje otkupljenih tražbina sa ugovorenim dospjećem do 90 dana odnosi se 28,5%, a na potraživanja sa ugovorenim dospjećem od 91 do 180 dana 71,5%.

U skladu sa Uputstvom za popunjavanje finansijskih i ostalih izvještaja koje su društva za faktoring obavezna sastavljati za potrebe Agencije za bankarstvo Federacije BiH, obveznici popunjavanja izvještaja su popunili iste sa stanjem na dan 31.03.2018. godine i obaveze prema dobavljačima, bez obzira je li se radilo o bezuslovnoj ili uslovnoj obavezi društva da je isplati dobavljaču. Evidentirano stanje obaveza prema dobavljačima po osnovu faktoringa na dan 31.03.2018. godine (u cijelosti se odnosi na faktoring s pravom regresa) iznosi 0,5 miliona KM, sa ročnom strukturom: 22,5% do 60 dana, 16,5% od 61-90 dana i 61,0% od 91 do 180 dana.

Ukupni prihodi koje su pružaoci usluga faktoringa ostvarili u prvom kvartalu 2018. godine iznose 0,3 miliona KM, a udio od 45% se odnosi na faktoring s pravom regresa, posmatrajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, dok se 55% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na ugovoreni faktoring bez prava regresa. U istom periodu 2017. godine ostvareni ukupni prihodi po navedenom osnovu iznosili su 0,6 miliona KM, od čega se 94% odnosilo na faktoring s pravom regresa.

Najveća kamatna stopa na isplaćeni avans na tržištu faktoringa, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda (prvi kvartal 2018. godine) iznosila je 6%, dok je diskontna kamatna stopa iznosila 5% i obje su obračunate u domaćem faktoringu.

Sve četiri banke koje obavljaju poslove faktoringa su obračunavale naknadu za faktoring, dok je samo jedna banka naplaćivala administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

Factoring poslovanje u FBiH se, u prvom kvartalu 2018. godine, isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije finansiranja, što je i svojstveno za banke, a nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se reguliše faktoring poslovanje u FBiH.

Intencije Zakona o finansijskom poslovanju³⁷, u pogledu jačanja finansijske discipline i uspostavljanja jasnih pravila u poslovanju još uvijek nisu dale snažniji impuls za korištenje faktoringa kao instrumenta kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, čemu doprinosi i nedovoljno adekvatna uspostavljenost i educiranost finansijske funkcije u malim i srednjih preduzećima.

S obzirom da je potreba za kratkoročnim finansiranjem i upravljanjem novčanim tražbinama, kao i osiguranjem naplate potraživanja, sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom periodu se može očekivati da će, kao jedan od pouzdanih instrumenata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa, kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem volumenu nego do sada.

U okviru svojih nadležnosti za nadzor obavljanja poslova faktoringa, FBA se rukovodi načelima transparentnosti i sigurnosti, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga putem faktoringa, sa ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti i djelatnosti faktoring poslovanja na nivou FBiH.

³⁷ „Službene novine Federacije BiH“, broj 48/16

ZAKLJUČAK

Sa ciljem očuvanja stabilnosti i sigurnosti bankarskog sektora FBiH, FBA je kontinuirano nadzirala poslovanje svih subjekata, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima.

U prvom kvartalu 2018. godine nastavljena su pozitivna kretanja u poslovanju bankarskog sektora, koja se ogledaju u rastu aktive, kredita i depozita, kao i poboljšanja profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora. Prisutan je nastavak povećanja kreditiranja privatnih preduzeća u odnosu na stanovništvo. Učešće NPL-ova, kao ključnog indikatora kvaliteta kredita i dalje ima trend smanjenja. Nastavljen je trend rasta ukupnih depozita i štednih depozita, koji predstavljaju najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka. U prvom kvartalu tekuće godine banke u FBiH ostvarile su pozitivan finansijski rezultat, a u istom periodu nastavljen je trend pada ponderisanih prosječnih NKS i EKS na kredite i depozite. Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 31.03.2018. može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan.

Analizirajući izvještaje mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2018. godine, može se zaključiti da je poslovanje istog poboljšano u odnosu na kraj prethodne godine. U poređenju sa krajem prethodne godine, u ovom izvještajnom periodu, zabilježen je neznatan rast aktive, odnosno mikrokreditnog portfolia na nivou mikrokreditnog sektora, uz blago pogoršanje pokazatelja kvaliteta portfolia. Iskazani višak prihoda nad rashodima u prvom kvartalu 2018. godine je nešto veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Lizing sektor u FBiH u istom izvještajnom periodu bilježi povećanje obima poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora), što ukazuje da je lizing sektor stabilan. Na nivou lizing sektora u FBiH u istom periodu ostvarena je dobit. Evidentirani rezultati ukazuju na poboljšanje stanja, prilagođavanje sektora potrebama tržišta i mogućnosti daljnjeg razvoja.

Factoring poslovanje u FBiH se i tokom prvog kvartala 2018. godine odvijalo isključivo kroz poslovanje banaka, te je bilo predmet nadzora u skladu sa propisima koji regulišu poslovanje i nadzor banaka u FBiH. Prisutan je trend smanjenja volumena otkupljenih novčanih tražbina u odnosu na prvi kvartal 2017. godine, uz značajnu promjenu strukture prema kriteriju postojanja regresnog prava.

Broj: U.O.23-03/18

Sarajevo, 13.06.2018. godine

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2018. godine

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg solidarnosti 12	033/755-867, 755-755 fax: 755-790	SANELA PAŠIĆ
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25	033/586-870, fax: 586-880	SAMIR MUSTAFIĆ
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a	033/497-555, 497-500 fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	Velika Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax: 037/772-416	HASAN PORČIĆ
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1	033/720-300, fax:035/302-802	LIDIJA ŽIGIĆ
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/954-702, fax:263-832	JASMIN SPAHIĆ
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 7	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:356-227	DALIBOR ĆUBELA
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Hamdije Kreševljakovića 19	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETOVIĆ
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Maršala Tita 13	033/280-100, fax: 663-399	DENIS ČIVGIN
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/955-000, fax: 525-701	ALI RIZA AKBAŞ

Prilog 2 - Podaci o zaposlenim u bankama u FBiH

R.br.	BANKA	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	435	390	376
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	211	211	222
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	371	399	412
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	561	567	559
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	77	77	77
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	444	459	464
7.	PRIVREDNA BANKA d.d - SARAJEVO	139	158	160
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	206	167	156
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	1.312	1.320	1.330
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	425	440	447
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	521	528	526
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	1.225	1.260	1.255
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	192	192	188
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	197	161	161
15.	ZIRAATBANK BH d.d. - SARAJEVO	299	326	333
	UKUPNO	6.615	6.655	6.666

Prilog 3 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)

-u 000 KM-

R.br	OPIS	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	5.204.564	5.794.664	6.136.914
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	2.418.582	2.654.978	2.586.029
1b	Kamatonski računi depozita	2.785.982	3.139.686	3.550.885
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	1.075.588	1.092.254	1.101.581
3.	Plasmani drugim bankama	96.569	350.980	45.286
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	12.270.228	13.178.860	13.439.334
4a	Kreditni	11.078.689	12.012.214	12.275.985
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	29	98.617	92.174
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.191.510	1.068.029	1.071.175
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	150.575	136.178	125.614
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	488.711	480.500	474.879
7.	Ostale nekretnine	42.266	49.441	44.641
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	22.999	18.401	16.595
9.	Ostala aktiva	282.742	332.157	304.990
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti	1.252.208	1.223.584	1.323.326
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.193.721	1.166.804	1.235.508
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.487	56.780	87.818
11.	UKUPNA AKTIVA	18.382.034	20.209.851	20.366.508
O B A V E Z E				
12.	Depoziti	14.176.274	15.814.723	16.058.079
12a	Kamatonski depoziti	10.312.971	11.358.832	11.422.591
12b	Nekamatonski depoziti	3.863.303	4.455.891	4.635.488
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0	0
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
15.	Obaveze prema vladi	0	0	0
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	848.001	835.667	803.514
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	231.260	184.551	173.800
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	616.741	651.116	629.714
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	119.678	129.299	137.259
18.	Ostale obaveze	529.811	564.963	511.381
19.	UKUPNE OBAVEZE	15.673.914	17.344.802	17.510.383
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	8.828	14.828	14.828
21.	Obične dionice	1.207.049	1.210.961	1.210.961
22.	Emisiona ažia	138.786	137.290	137.290
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	138.698	137.202	137.202
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	864.475	946.263	1.093.662
24.	Kursne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	173.248	239.973	83.650
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.708.120	2.865.049	2.856.125
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	18.382.034	20.209.851	20.366.508
PASIVNI I NEUTRALNI PO DBILANS				
	UKUPNO	19.100.659	20.909.869	21.064.792

Prilog 4 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31.03.2018. godine

-u 000 KM-

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	868.063	4,3%	594.373	4,4%	635.566	4,0%	4.432
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	471.805	2,3%	323.781	2,4%	400.871	2,5%	116
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	897.442	4,4%	637.420	4,7%	640.536	4,0%	1.869
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	1.867.864	9,2%	1.382.072	10,3%	1.385.658	8,6%	9.391
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	103.571	0,5%	54.881	0,4%	73.845	0,5%	432
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.062.567	5,2%	743.023	5,5%	872.724	5,4%	5.194
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	397.368	2,0%	276.678	2,1%	300.240	1,9%	851
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	433.410	2,1%	361.233	2,7%	223.567	1,4%	44
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.173.892	20,5%	2.475.795	18,4%	3.392.428	21,1%	25.621
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.413.387	6,9%	988.416	7,4%	1.179.260	7,3%	3.232
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.328.586	6,5%	979.189	7,3%	1.055.425	6,6%	4.214
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	5.367.965	26,4%	3.438.502	25,6%	4.353.906	27,1%	27.698
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	721.561	3,5%	186.912	1,4%	645.827	4,0%	364
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	301.834	1,5%	202.118	1,5%	261.553	1,6%	357
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	957.193	4,7%	794.941	5,9%	636.673	4,0%	-165
	UKUPNO	20.366.508	100,0%	13.439.334	100%	16.058.079	100%	83.650

Prilog 5 - Izvještaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u FBiH

- AKTIVNI BILANS -

-u 000 KM-

R.br	O P I S	31.12.2016.	31.12.2017.	31.03.2018.
OSNOVNI KAPITAL BANKE				
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	1.203.237	1.213.318	1.213.318
1.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kapital	12.431	12.262	12.262
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarehieh pri uplati dionica	138.786	137.290	137.290
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	143.166	157.513	158.907
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporezivanja na osnovu odluke skupštine banke	529.121	635.732	617.207
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	141.073	165.343	157.500
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	2.167.814	2.321.458	2.296.484
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	16.690	47.879	85.168
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	42.314	7.288	165
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	3.034	81	81
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom	47.315	49.963	49.358
1.11.	Iznos odloženih poreskih sredstava	1.881	1.494	1.728
1.12.	Iznos negativnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine	1.063	1.446	1.760
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	112.297	108.151	138.260
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	2.055.517	2.213.307	2.158.224
DOPUNSKI KAPITAL BANKE				
2.1.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu novčanih uplata u dionički kapital	209	209	209
2.2.	Dionički kapital iz osnova nominalnog iznosa trajnih prioritetnih kumulativnih dionica izdatih po osnovu uloženi stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	170.420	186.830	189.153
2.4.	Iznos pozitivnih revalorizacijskih rezervi po osnovu efekata promjene fer vrijednosti imovine	9.741	13.037	15.964
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordinisanih dugova	103.122	104.733	106.656
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.425	1.428	1.428
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	284.917	306.237	313.410
ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE				
3.1.	Dio uloženi dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih lica koji prelazi 5% visine Osnovnog kapitala banke	0	0	0
3.3.	Potraživanja od dioničara koji posjeduju značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa FBA i poslovne politike banke	0	0	0
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne saglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	200.035	198.380	187.967
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	200.035	198.380	187.967
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1+2-3)	2.140.399	2.321.164	2.283.667
B.	RIZIK AKTIVE BILANSA I VANBILANSA	12.667.026	13.904.675	14.039.739
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	1.001.018	1.042.691	1.092.596
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B+C+D)	13.668.044	14.947.366	15.132.335
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	15,7%	15,5%	15,1%

Prilog 6 - Klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31.03.2018. godine

– KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA –

-u 000 KM-

R. br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.457.217	219.611	5.154	5.025	2.179	2.689.186
2.	Dugoročni krediti	8.827.005	586.505	137.850	87.533	12.924	9.651.817
3.	Ostali plasmani	197.942	561	4	70	2.292	200.869
4.	Obračunata kamata i naknada	36.708	4.666	1.880	5.338	42.051	90.643
5.	Dospjela potraživanja	50.926	20.885	6.886	192.437	768.947	1.040.081
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			723	141	30.226	31.090
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	563.772	2.913	1.720	387	38.290	607.082
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	12.133.570	835.141	154.217	290.931	896.909	14.310.768
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	238.830	69.506	44.518	172.661	896.910	1.422.425
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	209.907	72.559	82.840	175.083	772.403	1.312.792
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	140.740	39.161	4.716	33.888	121.505	340.010
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	91.629	34.201	20.015	77.705	54.521	278.071
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVI IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						177.193
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovodstvena vrijednost)						7.379.067
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						21.689.835

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	4.749.251
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.202.581
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	501.096
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	4.143
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	13.537
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	93.469
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS i potraživanja obezbeđena njihovim bezuslovnim garancijama plativim na prvi poziv	814.990
	UKUPNO pozicija 14	7.379.067
8a.	Iznos plasmana obezbeđenih novčanim depozitima	192.042

Prilog 6a - Klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH na dan 31.03.2018. godine

– KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI –

-u 000 KM-

R. br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	366.720	32.310	1.055	270		400.355
2.	Činidbene garancije	635.769	62.655	139	5.924	419	704.906
3.	Nepokriveni akreditivi	63.439	832	35			64.306
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.874.780	83.843	694	78	194	1.959.589
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	15.473	42	448		23	15.986
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.956.181	179.682	2.371	6.272	636	3.145.142
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	58.266	11.656	754	3.761	636	75.073
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	28.554	2.399	895	4.835	280	36.963
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	38.012	10.354	346	680	359	49.751
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	25.716	9.641	802	1.325	179	37.663
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						14.615
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						338.845
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						3.483.987
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjeđenih novčanim depozitom						42.866
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita sa klauzulom o bezuslovnom otkazivanju						689.292

Prilog 7 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA

- u 000 KM-

R.br	OPIS	31.03.2016.	31.03.2017.	31.03.2018.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	546	547	960
2)	Plasmani drugim bankama	413	358	473
3)	Kreditni i poslovi lizinga	168.949	166.297	164.118
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca	1.248	851	740
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	8	16	0
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	1	1	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	17.213	19.113	17.688
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	188.378	187.183	183.979
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	38.601	33.052	27.525
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	3.235	2.426	2.266
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	1.909	1.882	1.949
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	511	1.293	1.868
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	44.256	38.653	33.608
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	144.122	148.530	150.371
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	9.812	10.614	12.242
b)	Naknade po kreditima	2.199	2.770	3.073
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	5.623	5.491	5.510
d)	Naknade za izvršene usluge	57.696	61.914	66.804
e)	Prihod iz poslova trgovanja	152	59	105
f)	Ostali operativni prihodi	10.680	23.007	15.286
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	86.162	103.855	103.020
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Troškovi ispravki vrijednosti rizične aktive, rezerviranja za potencijalne obaveze i ostala vrijed. usklađivanja	14.741	26.793	19.244
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	22.324	24.374	26.631
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	37.065	51.167	45.875
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	59.194	59.614	61.572
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	37.106	36.995	37.615
3)	Ostali operativni troškovi	23.843	25.799	24.679
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	120.143	122.408	123.866
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	157.208	173.575	169.741
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	201.464	212.228	203.349
5.	GUBITAK	74.223	80.014	83.815
6.	POREZI	1.147	1.204	165
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	74.223	80.014	83.815
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	1.147	1.204	165
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	73.086	78.810	83.650

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 8 - Osnovni podaci o MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.03.2018. godine	
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129 71 000 SARAJEVO	v.d. Alma Delić	033/ 754-380, 754-388 fax	alma.delic@eki.ba www.eki.ba	109.826	34.800
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129 71 000 SARAJEVO	v.d. Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	101.807	68.311
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	18.550	11.035
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	12.715	2.781
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.227	459
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	59.921	22.727
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	30.453	7.838
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	6.238	4.851
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	137.961	78.315
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.976	1.673
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	430	226
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Samir Bajrović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	50.694	26.073
UKUPNO						531.798	259.089

Prilog 9 - Bilans stanja MKF

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	31.12.2017. godine	%	31.03.2018. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	21.989	5	34.016	8	155
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	9.516	2	19.893	5	209
1b)	Kamatonosni računi depozita	12.473	3	14.123	3	113
2.	Plasmani bankama	1.210	0	1.220	0	101
3.	Kreditni	329.758		320.526		97
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.716		2.919		107
3b)	Neto krediti (3-3a)	327.042	78	317.607	75	97
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.383	7	28.514	7	100
5.	Dugoročne investicije	33.061	8	33.061	8	100
6.	Ostala aktiva	8.062	2	7.730	2	96
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	158		176		111
8.	UKUPNO AKTIVA	419.589	100	421.972	100	101
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	86.518	20	84.514	20	98
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	90.622	22	92.803	22	102
11.	Ostale obaveze	21.215	5	20.366	5	96
12.	UKUPNO OBAVEZE	198.355	47	197.683	47	100
13.	Donirani kapital	45.851		45.851		100
14.	Osnovni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	231.183		234.286		101
15a)	za prethodne godine	214.123		230.647		108
15b)	za tekuću godinu	17.060		3.639		21
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.352		61.384		100
16a)	za prethodne godine	61.279		61.315		100
16b)	za tekuću godinu	73		69		95
17.	Ostale rezerve	1.732		1.716		99
18.	UKUPNO KAPITAL	221.234	53	224.289	53	101
19.	UKUPNO PASIVA	419.589	100	421.972	100	101
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	110.188		108.947		99
	- komisioni poslovi	366		365		100

Prilog 10 - Bilans stanja MKD

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	31.12.2017. godine	%	31.03.2018. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.841	23	9.427	9	38
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	24.841	23	9.427	9	38
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	81.396		99.252		122
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	542		678		125
3b)	Neto krediti (3-3a)	80.854	75	98.574	90	122
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	430	1	448	0	104
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	1.243	1	1.416	1	114
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	30		39		130
8.	UKUPNO AKTIVA	107.338	100	109.826	100	102
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	18.273	17	21.822	20	119
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	50.583	47	47.758	43	94
11.	Ostale obaveze	4.656	4	5.446	5	117
12.	UKUPNO OBAVEZE	73.512	68	75.026	68	102
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Osnovni kapital	30.600		30.600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.317		2.291		174
16a)	prethodnih godina	1.017		1.317		129
16b)	tekuće godine	300		974		325
17.	Zakonske rezerve	1.909		1.909		100
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	33.826	32	34.800	32	103
20.	UKUPNO PASIVA	107.338	100	109.826	100	102
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	420		646		154
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 11 - Bilans uspjeha MKD

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2017. g.	%	Za period 01.01. - 31.03.2018. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	1.360	100	3.905	100	287
1.4.	Ostali finansijski prihod	1	0	3	0	300
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	1.361	100	3.908	100	287
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	421	95	795	94	189
2.2.	Ostali finansijski rashodi	24	5	47	6	196
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	445	100	842	100	189
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	916		3.066		335
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	100	89	317	91	317
4.2.	Ostali operativni prihodi	12	11	32	9	267
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	112	100	349	100	312
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	584	66	1.398	70	239
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	200	23	325	16	163
5.3.	Ostali operativni troškovi	101	11	275	14	272
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	885	100	1.998	100	226
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	109		377		346
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	34		1.040		3.059
8.	Vanredni prihodi	6		6		100
9.	Vanredni rashodi	2		72		3.600
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	38		974		2.563
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	38		974		2.563

Prilog 12 - Bilans uspjeha MKF

-u 000 KM-

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2017. g.	%	Za period 01.01. - 31.03.2018. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	6	0	1	0	17
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1	0	5	0	500
1.3.	Kamate na kredite	16.686	98	15.765	98	94
1.4.	Ostali finansijski prihod	315	2	378	2	120
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	17.008	100	16.149	100	95
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	2.097	91	1.927	93	92
2.2.	Ostali finansijski rashodi	196	9	134	7	68
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	2.293	100	2.061	100	90
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	14.715		14.088		96
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	1.891	90	1.627	91	86
4.2.	Ostali operativni prihodi	204	10	163	9	80
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	2.095	100	1.790	100	85
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	9.007	65	8.597	65	95
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	2.844	20	2.652	20	93
5.3.	Ostali operativni troškovi	2.050	15	2.056	15	100
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	13.901	100	13.305	100	96
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	1.127		1.120		99
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.782		1.453		82
8.	Vanredni prihodi	2.692		2.405		89
9.	Vanredni rashodi	111		120		108
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	4.363		3.738		86

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 13 - Osnovni podaci o lizing društvima

Redni broj	Naziv lizing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja licence	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva 25, Sarajevo	Aida Rifelj	+ 387 33 774 852	22.03.2010.	7	www.asa-leasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	7	www.nbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015.	18	www.porscheleasing.ba
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Z Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	33	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	19	www.s-leasing.ba
6.	VB LEASING d.o.o Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+387 33 276 280	12.01.2010	12	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	96	

Prilog 14 - Pregled vlasničke strukture lizing društava

LIZING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% učešća
ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,81%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,19%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100,00%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 15 - Konsolidovani bilans stanja lizing društava

- u 000 KM -

OPIS	31.12.2017		31.3.2018		INDEKS
	Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	
Aktiva					
Novac i novčani ekvivalenti	13.738	5,3%	14.298	5,6%	104
Plasmani bankama	16.953	6,5%	10.088	3,9%	60
Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	176.007	67,6%	180.089	70,2%	102
Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	192.488	74,0%	196.310	76,5%	102
Rezerve za gubitke	2.078	0,8%	1.790	0,7%	86
Odgođeni prihodi po osnovu kamata	14.275	5,5%	14.302	5,6%	100
Odgođeni prihodi po osnovu naknada	128	0,0%	129	0,1%	101
Potraživanja od subsidijarnih lica	2	0,0%	2	0,0%	100
Materijalna i nematerijalna imovina, neto	29.606	11,4%	30.745	12,0%	104
Materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	4.864	1,9%	4.582	1,8%	94
Materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	43.673	16,8%	46.006	17,9%	105
Ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	3.874	1,5%	3.628	1,4%	94
Ispravka vrijednosti-operativni lizing	15.057	5,8%	16.215	6,3%	108
Dugoročne investicije	291	0,1%	291	0,1%	100
Ostala aktiva (7a+7b)	23.607	9,1%	20.941	8,2%	89
Zajmovi, neto (7a1-7a2)	13.449	5,2%	11.059	4,3%	82
Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	15.345	5,9%	12.994	5,1%	85
Rezerve za zajmove	1.896	0,7%	1.935	0,8%	102
Zalihe	3.087	1,2%	3.085	1,2%	100
Ostala aktiva	7.071	2,7%	6.797	2,7%	96
UKUPNA AKTIVA	260.204	100,0%	256.454	100,0%	99
PASIVA					
Obaveze po uzetim kreditima, neto	209.085	80,4%	204.176	79,6%	98
Obaveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0%	0	0,0%	n/a
Obaveze po dugoročnim kreditima	209.275	80,4%	204.364	79,7%	98
Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	190	0,1%	188	0,1%	99
Ostale obaveze	10.329	4,0%	8.516	3,3%	82
UKUPNO OBAVEZE	219.414	84,3%	212.692	82,9%	97
Osnovni kapital	34.004	13,1%	32.452	12,7%	95
Rezerve	576	0,2%	576	0,2%	100
Akumulirana dobit/gubitak	6.210	2,4%	10.734	4,2%	173
UKUPNO KAPITAL	40.790	15,7%	43.762	17,1%	107
UKUPNO PASIVA	260.204	100,0%	256.454	100,0%	99
Otpisana potraživanja (početno stanje)	95.111	36,6%	84.175	32,8%	89
Novi otpis (+)	995	0,4%	404	0,2%	41
Naplata (-)	6.069	2,3%	3.079	1,2%	51
Trajni otpis (-)	5.862	2,3%	4.942	1,9%	84
Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	84.175	32,3%	76.558	29,9%	91

Prilog 16 - Rangiranje aktive lizing društava

- u 000 KM -

31.12.2017					31.3.2018					
Rang	Lizing društvo	Bilansna suma	Učešće	Kumul. učešće	Rang	Lizing društvo	Bilansna suma	Učešće	Kumul. učešće	INDEKS
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	121.419	46,7%	46,7%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	111.143	43,3%	43,3%	92
2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	57.774	22,2%	68,9%	2.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.412	22,0%	65,3%	98
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	47.365	18,2%	87,1%	3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	57.714	22,5%	87,8%	122
4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	20.756	8,0%	95,0%	4.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	15.835	6,2%	94,0%	76
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	9.750	3,7%	98,8%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	12.293	4,8%	98,8%	126
6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.140	1,2%	100,0%	6.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	3.057	1,2%	100,0%	97
Ukupno		260.204	100,0%		Ukupno		256.454	100,0%		99

Prilog 17 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava

-u 000 KM -

R. br.	Lizing društvo	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u prvom kvartalu 2018. godini	Rang plasmanima u prvom	Broj ugovora u prvom kvartalu 2018. godine	Rang po broju ugovora u prvom kvartalu
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	2.923	5.	-82	5.	0	-	0	-
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	12.004	2.	2.549	1.	0	-	0	-
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.868	6.	251	3.	15.570	1.	492	1.
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	17.346	1.	167	4.	9.643	2.	239	2.
5.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	6.519	3.	276	2.	6.817	3.	110	3.
6.	UniCredit Bank d.d.	-	-	-	-	3.598	4	103	4.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	3.102	4.	-189	6.	0	-	0	-
	UKUPNO	43.762		2.972		35.628		944	

Prilog 18 - Pregled rezervi za finansijski lizing

- u 000 KM -

Rezerve

Dana kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	173.616	2.736	37.197	1.005	186	5	660	851
60-90	10%	10%	3.856	0	1.077	0	108	0	39	147
90-180	50%	50%	1.053	47	252	0	126	0	214	340
preko 180	100%	75%	435	137	435	18	435	13	4	452
preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO			178.960	2.920	38.961	1.023	855	19	917	1.790

Prilog 19 - Pregled rezervi za zajmove

-u 000 KM -

Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	12.994	7	1.928	1.935
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	2
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
UKUPNO		12.994	7	1.928	1.935

Prilog 20 - Konsolidovani bilans uspjeha lizing društava

- u 000 KM -

Red. broj	OPIS	31.3.2017		31.3.2018		INDEKS 31.03.2018/ 31.03.2017
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	4.881	50,9%	2.748	29,7%	56
1a)	Kamate po finansijskom lizingu	3.945	41,1%	2.206	23,8%	56
1b)	Kamate na plasmane bankama	62	0,6%	86	0,9%	139
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	213	2,2%	146	1,6%	69
1d)	Ostali prihodi po kamatama	661	6,9%	310	3,3%	47
2.	Rashodi po kamatama	1.468	18,5%	773	12,3%	53
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	1.442	18,2%	753	12,0%	52
2b)	Naknade za obradu kredita	25	0,3%	20	0,3%	80
2c)	Ostali rashodi po kamatama	1	0,0%	0	0,0%	n/a
3.	Neto prihodi od kamata	3.413	35,6%	1.975	21,3%	58
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	4.714	49,1%	6.507	70,3%	138
4a)	Naknade za izvršene usluge	0	0,0%	1	0,0%	n/a
4b)	Naknada za operativni najam	3.042	31,7%	2.886	31,2%	95
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	19	0,2%	8	0,1%	42
4d)	Ostali operativni prihodi	1.653	17,2%	3.612	39,0%	219
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	824	8,6%	3.073	33,2%	373
4d)2	Prihodi od opomena	97	1,0%	52	0,6%	54
4d)3	Ostalo	732	7,6%	487	5,3%	67
5.	Operativni rashodi	6.488	81,9%	5.332	84,9%	82
5a)	Troškovi plata i doprinosa	1.682	21,2%	1.206	19,2%	72
5b)	Troškovi poslovnog prostora	2.640	33,3%	2.281	36,3%	86
5c)	Ostali troškovi	2.166	27,3%	1.845	29,4%	85
6.	Troškovi rezervi za gubitke	-34	n/a	178	2,8%	n/a
7.	Dobit prije poreza	1.673	21,1%	2.972	32,1%	178
8.	Porez na dobit	57	0,6%	0	0,0%	n/a
9.	Neto dobit	1.616	16,8%	2.972	32,1%	184

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba